

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

פרשת ויקרא

Parshas Vayikra

The 5 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/vayikra/

Contents

PARSHAS VAYIKRA

Maamar 1	ויקרא אל משה וגו'	3
"And He called to Moshe"		
Maamar 2	אדם כי יקריב מכם וגו'	28
"A man, when he brings near of you"		
Maamar 3	לבאר הדברים ענין אדם כי יקריב מכם וענין...	46
"To explain the words: 'A man, when he brings near of you'"		
Maamar 4	ולא תשבית מלח וגו'	62
"And you shall not omit salt"		
Maamar 5	ביאור הדברים הנ"ל ע"פ ולא תשבית מלח וגו'	68
An Explanation of the Above, on "And You Shall Not Omit the Salt"		

ויקרא אל משה וגו'

“And He called to Moshe”

1 ויקרא אל משה וגו'. אל"ף דויקרא זעירא. ובד"ה כתיב אדם באל"ף רבתי. ולהבין זה. והנה ארז"ל [אמר]

רבתינו זכרונם לברכה] במדרש ויקרא רבה פ"א ויקרא אל משה ולא כאברהם.

“And He called to Moshe,” etc. The alef of Vayikra is small, while in Divrei HaYamim “Adam” is written with a large alef. To understand this: our Sages, of blessed memory, said in the Midrash, Vayikra Rabbah, chapter 1: “‘And He called to Moshe’: and not as with Avraham.

באברהם כתיב ויקרא מלאך ה' אל אברהם המלאך קורא והדבור מדבר. ברם הכא אמר הקב"ה אני הוא הקורא ואני הוא המדבר.

Of Avraham it is written, ‘And the angel of Havayah called to Avraham’: the angel calls, and the [Divine] speech speaks. But here, the Holy One, blessed be He, said: ‘I am the One who calls, and I am the One who speaks.’”

וכן הוא בזוהר פ' בלק (דף רי"ש ע"ב) ויקרא אל משה קלא דמלכא ולא ע"י שליחא אחרא.

So too it is in the Zohar, Parshas Balak (folio 200b): “‘And He called to Moshe’: the voice of the King, and not through another messenger.”

וצ"ל לפ"ז [לפי זה] למה לא נאמר ויקרא ה' אל משה. ומדוע לא נזכר כלל בפסוק מי היה הקורא.

According to this, we must understand why it does not say, “And Havayah called to Moshe.” And why is it not mentioned at all in the verse who the caller was?

גם צ"ל דבזוהר פ' וירא (דק"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) כ' [כתב] ויקרא אל משה ולא קאמר מאן הוה כו' אלא בכל הני מלאכא דברית הוה וכולא בקב"ה [בקודשא בריך הוא] אתמר.

We must also understand [this]: in the Zohar, Parshas Vayeira (end of folio 102b), it is written: “‘And He called to Moshe,’ and it does not say who it was, etc. Rather, in all of these it was the Angel of the Covenant, and all of it is said of the Holy One, blessed be He.”

והענין כי הנה לעיל מיניה כתיב ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן

The explanation is this. Just before it, it is written, "And Moshe could not come into the Tent of Meeting, because the cloud rested upon it, and the glory of Havayah filled the Mishkan."

פ"י שכן עליו הענן הוא המשכת והשראת אור א"ס ב"ה ממקום עליון ונורא מאד שנאמר בו ישת חשך סתרו שהוא בחי' אור א"ס ב"ה הסוכ"ע שלא שייך בו שום גילוי השגה

The meaning of "the cloud rested upon it" is the drawing down and resting of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, from an exceedingly high and awesome place, of which it is said, "He made darkness His hiding place." This is the level of the Infinite Light, blessed be He, that encompasses all worlds (sovev kol almin), to which no revelation of comprehension whatsoever applies,

כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל ואנת חכים ולא בחכמה ידיעא הוא היודע והוא המדע כו'

for "no thought can grasp Him at all," and "You are wise, but not with a known wisdom"; "He is the Knower and He is the Knowledge," etc.

ולכן על זה נאמר ישת חשך סתרו חשך הוא דבר שאין נראה בו שום תפיסא והשגה כלל.

Therefore it is said of this, "He made darkness His hiding place": darkness is something in which no grasp or comprehension whatsoever is seen.

2 וביאור הענין הוא כי הנה אנו אומרים אתה קדוש ושמך קדוש פ"י שגם בחינת שמו הוא נשגב לבדו שאין ערוך להעולמות עם שמו ית' כלל

The explanation of the matter is this. We say, "You are holy, and Your Name is holy." This means that even the level of His Name "alone is exalted": the worlds bear no comparison at all to His Name, may He be blessed.

עד שהוא ית' קדוש ומובדל מהעולמות רק הודו וזיוו של שמו נמשך על ארץ ושמים כו' דהיינו הארה בעלמא מבחינת שמו

So much so that it [His Name], may He be blessed, is holy and separate from the worlds; only the splendor and radiance of His Name extend "over earth and heaven," etc., that is, a mere illumination from the level of His Name.

אך פ"י אתה קדוש דהיינו הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו שלמעלה מבחינ' [מבחינת / מבחינה] שמו היינו שאפילו בבחי' זיו והוד לא היו העולמות יכולים לקבל ממנו כלל וכמ"ש בד"ה לכן אמור לבני ישראל כפ' וארא.

But the meaning of "You are holy" is the Holy One, blessed be He, in His own glory and essence, which is above the level of His Name: that is, even at the level of radiance and splendor, the worlds could not receive from Him at all. [This is] as is explained in the discourse beginning "Therefore say to the Children of Israel," in Parshas Va'eira.

3 ועד"ז יובן פ"י ישת חשך סתרו. דהיינו כיון שאפילו זיו והארה ממנו ית' אין העולמות יכולים לקבל כלל לכך נקרא אצלם בשם חשך.

Along these lines we will understand the meaning of "He made darkness His hiding place." That is: since the worlds cannot receive even radiance and illumination from Him, may He be blessed, at all, it is therefore called, in relation to them, by the name "darkness."

והזיו שיכולים לקבל זהו מבחינת שמך קדוש ונקרא זיו השכינה וכמ"ש מזה ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות כו' ע"ש.

And the radiance that they can receive is from the level of "Your Name is holy," and it is called the radiance of the Shechinah (Divine Presence), as is explained concerning this on the verse "And Moshe spoke to the heads of the tribes," etc.; see there.

וברע"מ [וברע"א מהימנא] פ' פינחס (דרכ"ה ע"א) איתא דישת חשך סתרו הוא כתר עליון. ועל המשכה זו נאמר כי שכן עליו הענן.

In the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas (folio 225a), it is stated that "He made darkness His hiding place" is Keser Elyon (the Supernal Crown). And of this drawing down it is said, "because the cloud rested upon it."

וענין וכבוד ה' מלא את המשכן ופ"י בזהר פ' נח (דס"ז ע"א) ור"פ ויקרא (ד"ב ע"ב) מאי מלא ולא מלא אלא מלא ודאי דאתמליא מכולא.

And as for "and the glory of Havayah filled the Mishkan," the Zohar explains, in Parshas Noach (folio 67a) and at the beginning of Parshas Vayikra (folio 2b): "Why malei ['full'], and not milei ['filled']? Rather, it is surely malei, for it was filled from everything."

והענין דאי כפשטיה דקרא שכבוד ה' מלא למשכן אם כן מלא מיבעי ליה. דהיה הפי' רק שבחי' הכבוד מלא את המשכן.

The explanation: if [it meant] as the plain sense of the verse, that the glory of Havayah filled the Mishkan, then it should have said malei ['filled']; for the meaning would be only that the level of the glory filled the Mishkan.

אבל מדכתיב מלא משמע עוד זאת שבחי' כבוד ה' נשלמה ונתמלאה ואחר כך נמשך ונתגלה כבוד ה' שבחינה זו במשכן.

But since it is written malei, this implies something more: that the level of the glory of Havayah was completed and filled, and afterwards the glory of Havayah at this level was drawn down and revealed in the Mishkan.

4 והענין כי פי' כבוד ה' היינו בחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כבודו היינו זיו יקריה. שהיא בחי' מדת מלכותו ית' שנקרא ג"כ חכמה תתאה שהיא מקור דבי"ע.

The explanation: the meaning of "the glory of Havayah" is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin). "His glory" means "the radiance of His glory." This is the level of the attribute of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, which is also called the lower Chochmah (wisdom), the source of [the Worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah (Creation, Formation and Action).

אך שרשה ומקורה מבחינת חכמה עילאה שהיא הנק' כבוד עילאה ובה הוא השראת אור א"ס ב"ה ממש

Its root and source, however, is from the level of the higher Chochmah, which is called the higher glory, and in it is the resting of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself.

שעל זה נאמר הראני נא את כבודך [עיי' בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר פ' במדבר דקי"ח ע"א בד"ה ישראל מאן אתר אתברכאן]

Of this it is said, "Show me, please, Your glory" [see the commentary of the Ramaz on the Zohar, Parshas Bamidbar, folio 118a, on the passage beginning "Israel: from what place are they blessed?"].

ועל זה נאמר ברוך כבוד ה' ממקומו פי' שבחי' מדת מלכותו יתברך הממכ"ע [הממלא כל עלמין] יהיה מתברך מבחי' מקומו ושרשו הוא חכמה עילאה ראש ומקור כל הברכות והוא ההמשכה מבחי' סכ"ע [סובב כל עלמין] בממכ"ע [בממלא כל עלמין].

And of this it is said, "Blessed be the glory of Havayah from its place." This means that the level of the attribute of His Malchus, may He be blessed, the light that fills all worlds, is to be blessed from the level of its place and root, which is the higher Chochmah, the head and source of all blessings. And this is the drawing down from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) into the light that fills all worlds.

5 וזהו פי' וכבוד ה' מלא דפי' הזהר שהכבוד נתמלא ממקורו מבחי' כבוד עילאה

This is the meaning of "and the glory of Havayah was full (malei)": as the Zohar explains it, the glory was filled from its source, from the level of the higher glory.

והיינו לפי ששכן עליו הענן על המשכן שהוא המשכת בחי' מקיף העליון ועי"ז נמשך ג"כ התגלות סכ"ע [סובב כל עלמין] בממכ"ע [בממלא כל עלמין] בבחינת א"פ [אור פנימי] והוא מלא את המשכן ממש

And this is because "the cloud rested upon it," upon the Mishkan, which is the drawing down of the level of the supernal encompassing light (makif). Through this there was also drawn down the revelation of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) within the light that fills all worlds (memalei kol almin), as inner light (or pnimi), and it actually filled the Mishkan.

(ועמ"ש ע"פ כי על כל כבוד חופה וע"פ לבבתני אחותי כלה. מענין התגלות סכ"ע [סובב כל עלמין] בממכ"ע [בממלא כל עלמין]. ועמ"ש על פסוק כי שבעת ימים ימלא כו').

(See what is written on the verse "For over all the glory shall be a canopy," and on the verse "You have captured my heart, my sister, [my] bride," concerning the revelation of sovev kol almin within memalei kol almin. And see what is written on the verse "For seven days he shall fill," etc.)

ולכן ולא יכול משה לבוא אל המשכן כי לא היה ביכולתו לקבל מבחינה זו דישת חשך סתרו שלמעלה מאד

Therefore "Moshe could not come" into the Mishkan, for it was not within his ability to receive from this level of "He made darkness His hiding place," which is exceedingly high.

הגם שבהר סיני נאמר ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר תירץ בזוהר ר"פ ויקרא דתרי ענני הוו כו':

Although at Mount Sinai it is said, "And Moshe came into the midst of the cloud and went up onto the mountain," the Zohar, at the beginning of Parshas Vayikra, resolves [this]: there were two clouds, etc.

6 ב והנה לכן נאמר ויקרא אל משה פי' ענין קריאה זו היינו הארה והשפעה למשה כדי שעייז יוכל לעלות ולבוא אל אהל מועד וכן פי' בע"מ [בעשרה מאמרות] (מאכ"ח [מאמר אם כל חי] ח"ב [חלק ב'] סימן ל"ו).

2. Now, therefore it is said, "And He called to Moshe." The meaning of this calling is an illumination and a bestowal upon Moshe, so that through this he would be able to ascend and come into the Tent of Meeting. So too it is explained in Asarah Maamaros (Maamar Em Kol Chai, Part 2, chapter 36).

דהנה בפסוק וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש תרגם יונתן ומקבלין דין מן דין ואמרין קדיש כו'.

For on the verse "And one called to the other and said, 'Holy, holy, holy,'" [Targum] Yonasan translates: "And they receive from one another and say, 'Holy,'" etc.

שתרגם ענין קריאה קבלה שהוא ע"י המשכה שממשיכים זה לזה וכל אחד מקבל המשכה זו.

He translated [the idea of] calling as receiving, which is through a drawing down that they draw down to one another, and each one receives this drawing down.

7 והדין עמו. דא"א לפרש כפשוטו. דא"כ אין לזה הבנה למה צריך מיכאל לקרוא את גבריאל בשעה שיאמר קדוש וכן גבריאל למיכאל.

And he is right, for it is impossible to explain it according to its plain meaning: if so, it makes no sense why Michael needs to call Gavriel at the time he is to say "Holy," and likewise Gavriel [to call] Michael.

אלא הענין כי פי' קריאה זו הוא ענין קבלה שמקבלים זה מזה על ידי ההמשכה וההשפעה מזה לזה.

Rather, the explanation is that this "calling" means receiving: they receive from one another through the drawing down and the bestowal from one to the other.

והיינו שעל ידי זה יוכל לומר כל מלאך ג' פעמים קדוש. כי ענין אמירת קדוש זהו הכלות הנפש שלו לאור א"ס ב"ה שהוא כענין יוצאין בשיר כו'.

That is, through this each angel is able to say “Holy” three times. For saying “Holy” is the expiring of his soul (kelos hanefesh) toward the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is like “they go out with song,” etc.

8 והנה מיכאל הכלות הנפש שלו הוא באהבה. וגבריאל ביראה. וא"כ לא היה מיכאל יכול לומר קדוש רק פעם א' דהיינו כלות הנפש בבחינת אהבה.

Now, Michael's expiring of the soul is in love, and Gavriel's in awe. If so, Michael would be able to say “Holy” only once, that is, the expiring of the soul at the level of love.

ועד"ז גבריאל פ"א קדוש ביראה. וכדי שיאמר כל א' ג"פ [ג' פעמים] קדוש היינו ע"י וקרא זה אל זה שנמשך ההשפעה מזה לזה.

And likewise Gavriel [would say] “Holy” once, in awe. For each one to say “Holy” three times is through “And one called to the other,” whereby the bestowal is drawn from one to the other.

שהוא בחי' התכללות המדרגות זו בזו כי דרך כלל הם ג' בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] מיכאל גבריאל ורפאל.

This is the level of the inter-inclusion of the levels in one another, for in general they are three levels, Chesed, Gevurah and Tiferes (kindness, restraint and beauty): Michael, Gavriel and Refael.

9 וע"י שמקבלין דין מן דין יכול כל אחד לומר ג' פעמים קדוש. [וע"י מתעלים יותר ממה שהיה מצד בחי' המדרגה שלו לבד וע"ד שנתבאר במ"א סד"ה שניך כעדר הרחלים כו' שכולם מתאימות כו']

And through their receiving from one another, each one is able to say “Holy” three times. [Through this they ascend higher than they would be from the side of their own level alone. This is along the lines of what is explained elsewhere, at the end of the discourse beginning “Your teeth are like a flock of ewes,” etc., “all of which bear twins,” etc.

ועמ"ש בפ' בראשית ע"פ יבל הוא כו' בענין שיר משולש. ובד"ה נאוו לחייך בתורים.

And see what is written in Parshas Bereishis on the verse “Yaval, he was,” etc., concerning the threefold song; and in the discourse beginning “Your cheeks are comely with rows [of jewels].”

ועי' [ועיין] ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' עקב (דרע"א סע"ב [סוף עמוד ב]) מענין וקרא זה אל זה ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ובע"ה [ובעץ חיים] שער ט"ו ספ"ו

And see the Raaya Mehemna, Parshas Eikev (end of folio 271b), concerning "And one called to the other," and the commentary of the Ramaz there; and Etz Chaim, Sha'ar 15, end of chapter 6.

ועמ"ש בד"ה כה תברכו את בני ישראל בפי' ויקרא האדם שמות כו' שהוא גם כן המשכה כו' ע"ש

And see what is written in the discourse beginning "Thus shall you bless the Children of Israel," on the meaning of "And the man called names," etc., that it too is a drawing down, etc.; see there.

ועיין בזוהר בראשית (ד"י"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) ע"פ ויקרא אלקים לאור יום כו' שהוא ג"כ עדי"ו ע"ש ועדי"ו י"ל [יש לומר] פ"י קרא לשמש ויזרח אור]

And see the Zohar, Bereishis (end of folio 16b), on the verse "And G-d called the light day," etc., that it too is along these lines; see there. Along these lines one may explain "He called to the sun, and light shone forth."]

וכמ"כ [וכמו כן] פ"י ויקרא אל משה היינו המשכת הארה אל משה. והארה זו הוא ענין אל"ף זעירא דויקרא. כי הנה אלף אותיות פלא שהוא מה שלמעלה מההשגה וגם אלף מלשון אאלפך חכמה. כלומר שהוא מקור שממנו תמצא החכמה.

So too, the meaning of "And He called to Moshe" is the drawing down of an illumination to Moshe. And this illumination is the small alef of Vayikra. For alef has the letters of pele (wonder), which is what is above comprehension. Alef is also from the expression "I will teach you (a'alefcha) wisdom," that is, it is the source from which Chochmah (wisdom) is found.

10 והיינו כי האלף הוא בכתר שלמעלה מהחכמה ועמ"ש בפ' צו בענין אשר עשה עמכם להפליא.

That is, the alef is in Keser (the Crown), which is above Chochmah (wisdom). And see what is written in Parshas Tzav concerning "who has dealt wondrously with you."

ועי' [ועיין] בזוהר בראשית בהקדמה ד"ג ע"ב אך יש א' מאתוון רברכן היינו בחי' הכתר כמו שהוא במהותו ועצמותו ושמה לא יכול משה לבא.

And see the Zohar, Bereishis, in the Introduction, folio 3b. However, there is an alef of the large letters, that is, the level of Keser as it is in its own being and essence, and there Moshe could not enter.

11 וא' מאתוון זעירין היינו הארת הכתר כמו שנמשך למטה על ידי צמצום ומבחינה זו הוא שויקרא אל משה ונמשך לו הארה שעל ידי זה יוכל אחר כך לבוא אל אהל מועד אשר שכן עליו הענן כו'.

And [there is] an alef of the small letters, that is, the illumination of Keser as it is drawn down below through tzimtzum (contraction). From this level is "And He called to Moshe": an illumination was drawn to him, through which he would afterwards be able to come into the Tent of Meeting, upon which the cloud rested, etc.

ובד"ה נאמר אדם באלף מאתוון רברבן והוא בחי' אדה"ר [אדם הראשון] כמו שהיה לפני החטא שהיה במדרגה גבוה מאד נעלה כמ"ש בספר הגלגולים פ"ט.

And in Divrei HaYamim, "Adam" is said with an alef of the large letters. This is the level of Adam, the first man, as he was before the sin, when he was at an exceedingly high and lofty level, as is written in Sefer HaGilgulim, chapter 19.

ועי' [ועיין] מענין ויקרא אל משה ביומא (דף ד' ע"ב) לימדך תורה כו' ובשמות רבה פ"ט אלא אם קורא אותי כו' ובכ"י תשא פמ"ו

And on "And He called to Moshe," see Yoma (folio 4b): "The Torah has taught you," etc.; and Shemos Rabbah, chapter 19: "unless He calls me," etc., and in Ki Sisa, chapter 46;

ובבמדבר רבה (פ' ב' דרי"א ד') נשא ס"פ י"ד (דרס"ב ג' ד' דרס"ג א')

and Bamidbar Rabbah (chapter 2, folio 211d), Nasso, end of chapter 14 (folio 262c-d, folio 263a);

ובקהלת רבה (דצ"ט ג') בפסוק מה שהיה כבר נקרא שמו (ועיין בזח"א [בזהר חלק א] דק"ב סע"ב [סוף עמוד ב] ודקל"ח א' ודקע"ג ב'. ובחלק ב' דקל"ח א' ודקנ"ז א' ח"ג [חלק ג'] דנ"ג ע"ב) והוא מוכן ע"ד שנתבאר:

and Koheles Rabbah (folio 99c), on the verse "Whatever has been, its name has already been called" (and see the Zohar, Part I, end of folio 102b, folio 138a and folio 173b; Part II, folio 138a and folio 157a; Part III, folio 53b). It is understood along the lines of what has been explained.

12 ג ומעתה יובן ענין מ"ש המדרש ברם הכא אני הוא הקורא ואני הוא המדבר

3. From this we will understand what the Midrash says, "But here: I am the One who calls, and I am the One who speaks."

ויש להקדים מ"ש במ"א ע"פ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפסוק אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם. וקרי ביה תקראו אתם. שקידוש המועדות בקריאת ב"ד [בית דין] תלאו הכתוב.

We must first preface what is explained elsewhere, on the saying of our Sages, of blessed memory, on the verse "These are the appointed festivals of Havayah, holy convocations, which you shall proclaim them (osam)." And read it as "which you (atem) shall proclaim": Scripture made the sanctification of the festivals depend on the proclamation of the court.

וכמו שאנו אומרים מקדש ישראל והזמנים ישראל אינהו דקדשינהו לזמנים.

And as we say, "Who sanctifies Israel and the seasons": it is Israel who sanctify the seasons.

וענין זה הוא כמבואר בזוהר בפ' אמור (דף צ"ד א') למלכא דזמין אושפיזין כו' תלתא אינון זמינין מקדש כו'. כי המועדים הם חלים ע"פ רוב בשית יומין דחול.

This matter is as explained in the Zohar, Parshas Emor (folio 94a): "[It is like] a king who invites guests," etc.; "Three are the ones invited from Kodesh (holiness)," etc. For the festivals mostly fall on the six weekdays.

ואז היום דחול כשחל בו יו"ט [יום טוב] היינו שהוא נקרא ונזמן לבח"י הקדש שהוא ח"ע [חכמה עילאה] ולכן נקרא מקרא קדש וזהו המשל למלכא דזמין אושפיזין כו'.

Then, when Yom Tov (the festival) falls on the weekday, it means that [the day] is called and invited to the level of Kodesh (holiness), which is the higher Chochmah (wisdom). Therefore it is called mikra kodesh, a "calling of holiness." This is the parable of "a king who invites guests," etc.

אך כדי שיוכלו היומין דחול שהם חיצוניות המדות חו"ג [חסד וגבורה] כו' לעלות למעלה לבח"י חכמה עילאה שהיא בח"י קדש העליון. צ"ל תחלה המשכת הארה מלמעלה למטה מבח"י חכמה עילאה לאותו יום שאז עי"ז יוכל לעלות.

But in order that the weekdays, which are the outer dimension (chitzoniyus) of the emotive attributes (middos), Chesed and Gevurah (kindness and restraint), etc., can ascend on high to the level of the higher Chochmah, which is the level of the supernal Kodesh, there must first be a drawing down of an illumination from above to below, from the level of the higher Chochmah, to that day, so that then, through this, it can ascend.

13 והמשכה זו היא ע"י נש"י [נשמות ישראל] וע"ז נאמר אשר תקראו אתם דייקא. והטעם ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בענין שליחות דשלוחו של אדם כמותו.

This drawing down is through the souls of Israel, and of this it is said, "which you (atem) shall proclaim," specifically. The reason is along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, about agency, that "a person's agent is like himself."

ולכן אין שליחות לחש"י [לחשש שוטה וקטן] שאינן כמותו דהמשלח. אבל כשהוא בר שליחות הרי הוא כמותו דהמשלח ממש עד שהאיש מקדש בו ובשלוחו כו'

Therefore a deaf-mute, a person not of sound mind and a minor cannot act as agents, for they are not like the sender. But when one is fit to be an agent, he is truly like the sender, to the point that "a man betroths [a woman] himself or through his agent," etc.

וע"כ עדי"ז השליח מקדש העליון להזמין היומין דחול שיהיו מקראי קדש. א"א כ"א שהשליח הוא כמותו דהמשלח.

Therefore, in the same way, for the agent from the supernal Kodesh to invite the weekdays so that they become holy convocations, it is impossible unless the agent is like the sender.

14 והיינו אתם דנש"י [דנשמות ישראל] נאמר עליהם קדש ישראל לה'. ששרשם מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] ועיין בזהר פ' פקודי דרכ"ה ע"ב

That is [the meaning of] "you" (atem): of the souls of Israel it is said, "Israel is holy (kodesh) to Havayah," for their root is from the level of the higher Chochmah (wisdom). And see the Zohar, Parshas Pekudei, folio 225b.

לכן יכולים להיות בהם ועל ידם המשכת האור מבחי' קדש העליון אל היום שחל בו היו"ט [היום טוב] שע"י שתקראו אתם דייקא נעשים מקראי קדש. להיות אח"כ עולים לבחי' קדש העליון.

Therefore in them and through them there can be the drawing down of the light from the level of the supernal Kodesh to the day on which Yom Tov falls, so that through this, through "you (atem) shall proclaim" specifically, they become holy convocations, so that afterwards they ascend to the level of the supernal Kodesh.

ועמ"ש בד"ה צו את בני [בני ישראל] כו' בפ' פינחס בענין להקריב לי במועדו.

And see what is written in the discourse beginning "Command the Children of Israel," etc., in Parshas Pinchas, concerning "to offer to Me in its appointed time."

נמצא מוכן מזה בענין השליחות שלמעלה שהוא מה שנמשך הארה ע"י אמצעות איזה בחינה. צ"ל השליח מתייחס בערך מה לגבי המקור שממנו נמשך ההארה. ואם לאו אינו שליח כו'.

It follows from this, concerning agency above, that is, when an illumination is drawn through the medium of some level, that the agent must stand in some relation to the source from which the illumination is drawn. If not, he is not an agent, etc.

15 והנה המלאכים הם ג"כ שלוחים כי פ"י מלאך היינו שליח. דהיינו שהם שלוחי ההשפעה וכמ"ש במ"א בד"ה באתי לגני גבי אכלתי יערי כו'

Now, the angels too are agents, for the meaning of malach (angel) is "messenger": they are the messengers of the bestowal, as is explained elsewhere, in the discourse beginning "I have come into my garden," on "I have eaten my honeycomb," etc.

ויותר מזה נתבאר בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים. בענין מט"ט [מטטרון] שנק' נעל כו' ועיין בע"ה [בעץ חיים] שער מ"ן [מ"ן נוקבין] ומ"ד [ומ"ן דוכרין] דרוש ד' מענין המלאכים.

And more on this is explained in the discourse beginning "How beautiful are your steps in sandals," concerning Metatron, who is called a "sandal," etc. And see Etz Chaim, Sha'ar Mayin Nukvin and Mayin Duchrin (feminine and masculine waters), Derush 4, concerning the angels.

16 ועיין באגה"ק [באגרת הקודש] קרוב לסופו. שיש הפרש גדול במעלת המלאך בשעה שהוא שליח מלמעלה שאזי נקרא בשם ה' ממש השוכן בקרבו

And see Iggeres HaKodesh, near its end: there is a great difference in the rank of an angel. At the time that he is an emissary from above, he is then called by the Name Havayah itself, which dwells within him.

משא"כ כשאינו שליח יש לו שם אחר כפי עבודתו ואזי קורא קדוש קדוש קדוש ה' כו' כלומר ששם ה' מובדל ממנו.

By contrast, when he is not an emissary, he has another name, according to his service, and then he calls, "Holy, holy, holy is Havayah," etc., meaning that the Name Havayah is separate from him.

17 ועיין בפרדס שער אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] רפ"ד. ונחזור לענינינו לדברי המדרש דבאברהם כתיב ויקרא מלאך כו' המלאך קורא והדבור מדבר.

And see Pardes, the Gate of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, beginning of chapter 4. Let us return to our subject, the words of the Midrash, that of Avraham it is written, "And the angel called," etc.: "the angel calls and the [Divine] speech speaks."

והענין דהנה כתיב וארא אל אברהם כו' באל שדי. ושמי הוי' לא נודעתי להם.

The explanation is this. It is written, "And I appeared to Avraham," etc., "as Kel Sha-dai, but [by] My Name Havayah I was not known to them."

ועיין מ"ש מזה בפ' וארא על פסוק זה סד"ה וידבר אלקים כו' וארא שהשגת האבות היה מבחי' שם הוי' כשכבר נמשך בבחינת אלקים אבל ושמי הוי' דהיינו קודם שמתלבש בשם אלקים לא נודעתי להם רק משם היה השגת משה כו'.

See what is written about this in Parshas Va'eira, on this verse, at the end of the discourse beginning "And Elokim spoke," etc., [on] "And I appeared": that the apprehension of the Patriarchs was of the level of the Name Havayah once it has already been drawn down into the level of Elokim, but "My Name Havayah," that is, before it is en clothed in the Name Elokim, "I was not known to them"; only from there was the apprehension of Moshe, etc.

ועיין בפ' הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר פ' וארא דכ"ג ע"א ע"ש היטב ובזח"א [ובזהר חלק א] פ' וירא (דצ"ח ע"א).

And see the commentary of the Ramaz on the Zohar, Parshas Va'eira, folio 23a; study it well there; and the Zohar, Part I, Parshas Vayeira (folio 98a).

ועל כן באברהם המלאך קורא והדבור מדבר שהמלאך יוכל להיות שליח להביא המשכת השפע בתחלה שזהו ענין הקריאה שעיי"ז יוכל לעלות ולקבל הדבור

Therefore, with Avraham, "the angel calls and the [Divine] speech speaks": the angel can be an agent to bring the drawing down of the flow first, which is the "calling," through which [Avraham] would be able to ascend and receive the speech.

והיינו לפי שהדבור נמשך מבחי' התלבשות בשם אלקים ממש ולכך המלאכים שנקראים ג"כ אלקים בפסוק כמ"ש כי ה' אלקיכם הוא אלהי האלקים ופי' בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] דר"ל [דרוזה לומר] שהוא אלקי המלאכים.

That is because the speech was drawn from the level of enclothement in the Name Elokim itself. Therefore the angels, who are also called elokim in Scripture, as it is written, "For Havayah your G-d, He is the G-d of the elokim," and Pardes explains in Erchei HaKinuyim that this means that He is the G-d of the angels,

18 וגם נקראים המלאכים בני אלקים. על כן המלאך הוא בר שליחות מהדבור המדבר.

and the angels are also called "sons of Elokim": therefore the angel is fit to be an agent of the speech that speaks.

ברם הכא במשה שהנבואה והדבור נמשך משם הוי' ממש קודם שמתלבש בשם אלקים וגם שמקור המשכה זו הוא מבחי' הענן דישת חשך סתרו. ע"כ גם הקריאה והמשכה שמתחלה מבחי' זו לא יוכל להיות ע"י מלאך שהוא נברא יש מאין. אלא אני הוא הקורא ואני הוא המדבר.

"But here," with Moshe, whose prophecy and [Divine] speech were drawn from the Name Havayah itself, before it is enclothed in the Name Elokim, and the source of this drawing down is also the level of the cloud of "He made darkness His hiding place," therefore the calling too, the drawing down that comes first from this level, could not be through an angel, who is a created being, brought into existence from nothing. Rather, "I am the One who calls, and I am the One who speaks."

פי' כמ"ש אני ראשון ואני אחרון וע"ז נאמר לע"ל [לעתיד לבוא] ראו עתה כי אני הוא.

The meaning is as it is written, "I am first and I am last," and of this it is said of the Time to Come, "See now that I, I am He."

ופי' בזהר פ' לך לך (דפ"ז ע"ב) לאחזאה דלא הוה פרודא בין עילא ותתא כו'

The Zohar, Parshas Lech Lecha (folio 87b), explains [it]: "to show that there is no separation between above and below," etc.

והיינו כי אני אחרון זהו מדת מלכותו ית' סופא דכל דרגין המתלבשת בבי"ע ומשם יפרד שמהוה היש
ודבר נפרד.

That is: "I am last" is the attribute of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, "the end of all levels," which is en clothed in [the Worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah, "and from there it divides," for it brings into being the yesh (created existence), something separate.

אבל אני ראשון הוא בחי' אין והחכמה מאין תמצא שהחכמה היא בחי' ביטול

But "I am first" is the level of ayin (nothingness), "and Chochmah (wisdom) is found from ayin," for Chochmah is the level of self-nullification (bittul).

ולעתיד יהיה הגילוי למטה כמו למעלה וזהו ראו עתה כי אני הוא שלע"ל [שלעתיד לבוא] יהיה גילוי
זה גם בראיה שלנו כמ"ש עין בעין יראו כו'.

In the Time to Come the revelation will be below as it is above. This is "See now that I, I am He": in the Time to Come this revelation will be in our own sight as well, as it is written, "Eye to eye they shall see," etc.

19 ועמ"ש מזה ע"פ נאוה לחי"ך בתורים. אך במשה שנאמר וירא ראשית לו שהוא בחי' חכמה עילאה שנק'
ראשית שנמשכת מבחי' אין אני ראשון ע"כ ע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אני הוא הקורא ואני
הוא המדבר כו'

And see what is written about this on the verse "Your cheeks are comely with rows [of jewels]." But with Moshe, of whom it is said, "And he saw reishis (the first) for himself," which is the level of the higher Chochmah (wisdom), called reishis, drawn from the level of ayin, "I am first": therefore of this our Sages, of blessed memory, said, "I am the One who calls, and I am the One who speaks," etc.

פי' אני הוא הקורא היינו מדת מלכותו ית' שנק' אני אחרון והוא ענין אני והו הושיעה נא.

The meaning: "I am the One who calls" is the attribute of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, which is called "I am last," and this is [the meaning of] "Ani vaho, please save."

ואני הוא המדבר היינו בחי' והחכמה מאין תמצא שבחכמה עילאה מלובש אור א"ס ב"ה ממש כמ"ש
הוי' בחכמה. וגילוי זה הוא נקרא אני ראשון כו'.

And "I am the One who speaks" is the level of "and Chochmah is found from ayin," for in the higher Chochmah the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is truly en clothed, as it is written, "Havayah with Chochmah." This revelation is called "I am first," etc.

ומי"ש בזהר פ' וירא (דק"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) דויקרא אל משה הוא מלאך הברית. הענין הוא כי המלי עצמה הנק' מלך לפעמים נקראת מלאך כמי"ש בזהר פ' בלק דקפ"ז א' כד איהי שליחא מלעילא וקבילת זהרא כו'

As for what is said in the Zohar, Parshas Vayeira (end of folio 102b), that "And He called to Moshe" is the Angel of the Covenant, the explanation is that Malchus itself, which is called "king" (melech), is sometimes called "angel" (malach), as is said in the Zohar, Parshas Balak, folio 187a: "when she is an emissary from above and receives radiance," etc.

והיינו כמו שהמלאך הנברא כשהוא שליח מלמעלה הוא אז בבחי' גבוה יותר מכשאינו שליח כמבואר למעלה כך עד"ז בבחי' מלי הגם דאיהי וגרמוהי חד מ"מ כד איהי שליחא מלעילא כו' הוא בבחי' גבוה יותר וכדפירש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' בלק שם

That is, just as the created angel, when he is an emissary from above, is then at a higher level than when he is not an emissary, as explained above, so too, in the same way, with the level of Malchus: although "she and her vessels are one" (ihi vegarmohi chad), nevertheless "when she is an emissary from above," etc., she is at a higher level, as the Ramaz explains in Parshas Balak there.

ועד"ז הוא ענין אלף זעירא דויקרא שהוא הארה והמשכה שמבחי' כי שכן עליו הענין דישת חשך סתרו ונקי מלאך מלך אלף כו'.

In the same way is the small alef of Vayikra: it is an illumination and drawing down from the level of "because the cloud rested upon it," of "He made darkness His hiding place," and it is called malach (angel): melech (king) [and] alef, etc.

ועיין בזהר ס"פ וירא (דק"ב ע"ב) ע"פ ומלאך פניו הושיעם

And see the Zohar, at the end of Parshas Vayeira (folio 120b), on the verse "and the angel of His presence saved them."

ועיין בזהר פ' ויחי (דרמ"ו ע"ב) ע"פ נפתלי אילה שלוחה וע' בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך מלאך:

And see the Zohar, Parshas Vayeichi (folio 246b), on the verse "Naftali is a hind sent forth (sheluchah)"; and see Pardes, in Erchei HaKinuyim, the entry malach (angel).

20 ד והנה התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו. כי הנה בעסק התורה כתיב ואשים דברי בפיו ובצל ידי כסיתך

4. Now, the Torah is eternal, and these levels apply now as well. For of the study of Torah it is written, "And I have put My words in your mouth, and in the shade of My hand I have covered you."

צל היינו בחי' מקיף עליון וכנודע מענין סוכות צלא דמהימנותא שהוא המשכת מקיפים עליונים
"Shade" (tzel) is the level of a supernal encompassing light (makif), as is known concerning Sukkos, "the shade of faith," which is the drawing down of supernal makifim.

וסוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה כי זהו כענין המשכה מבחי' ישת חשך סתרו שאינו נמשך רק
בבחי' צל ומקיף ולא בבחי' אור וגילוי

And "a sukkah whose sunlight is more than its shade is invalid," for this is like the drawing down from the level of "He made darkness His hiding place," which is drawn down only as shade and makif, and not as light and revelation.

וזהו ענני כבוד כענין כי שכן עליו הענן אלא שכוכבים נראים מתוכה שהארת המקיף נמשך בפנימיות
וכענין א' זעירא כו'

This is [the meaning of] the Clouds of Glory, like "because the cloud rested upon it." But "the stars are seen through it": the illumination of the makif is drawn inward, like the small alef, etc.

ועד"ז בעסק התורה נאמר ג"כ ובצל ידי כסיתך כי הוא מבחי' מקיף כמ"ש במ"א בד"ה ביום השמיני
עצרת שהענין לפי שמהבל הדבור נעשה מקיף לנשמה כו' ע"ש ובד"ה וארשתוך לי שזהו ענין את ה'
האמרת היום כו'.

In the same way, of the study of Torah it is also said, "and in the shade of My hand I have covered you," for it is from the level of makif, as is explained elsewhere, in the discourse beginning "On the eighth day, a solemn assembly": the point is that from the breath of speech a makif is made for the soul, etc.; see there. And in the discourse beginning "And I will betroth you to Me," that this is [the meaning of] "You have affirmed Havayah today," etc.

21 ועיין מזה בד"ה וידבר דבמדבר סיני באהל מועד. אך ע"י השגת ועיון התורה שמשיג ג"כ וקולט ההלכה במוחו ותבונתו על זה נאמר מגלה עמוקות מני חשך.

And see about this in the discourse beginning "And He spoke ... in the Wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting." But through the comprehension and study of Torah, in which one also grasps and takes in the halachah with his mind and understanding, of this it is said, "He reveals deep things out of darkness."

דהיינו שממשיך מבחי' המקיף דישת חשך סתרו שהוא חשך והעלם להיות נמשך בבחי' אור וגילוי וע"ז נאמר ותורה אור.

That is, he draws from the level of the makif of "He made darkness His hiding place," which is darkness and concealment, so that it is drawn down as light and revelation. Of this it is said, "and Torah is light."

להיות אור א"ס ב"ה שורה למטה כמו למעלה כמ"ש אני ראשון ואני אחרון כו' כמ"ש כ"ז [כל זה] בד"ה המגביה לשבת כו' ע"ש.

[This is] so that the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, rests below as above, as it is written, "I am first and I am last," etc., as all this is explained in the discourse beginning "Who is enthroned on high," etc.; see there.

22 וזהו ענין וידבר ה' אליו מאהל מועד כו' דכתיב ביה באהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא כו'

This is the meaning of "And Havayah spoke to him from the Tent of Meeting," etc., for of the Tent of Meeting it is written, "because the cloud rested upon it, and the glory of Havayah was full," etc.

וכל בחי' אלו הם בעסק התורה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] משחרב ביהמ"ק [בית המקדש] אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה

And all these levels are in the study of Torah, as our Sages, of blessed memory, said: "Since the Holy Temple was destroyed, the Holy One, blessed be He, has in His world only the four cubits of halachah."

א"כ יש בעסק התורה מבחי' הנ"ל שהיה שורה במשכן ובהמ"ק [ובית המקדש] כי אין כבוד אלא תורה כי אורייתא מחכמה נפקת וזהו כבוד עילאה ל"ב נתיבות חכמה.

If so, there is in the study of Torah [something] of the levels mentioned above, which rested in the Mishkan and in the Holy Temple, for "there is no glory but Torah," since "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)," and this is the higher glory, the thirty-two paths of Chochmah.

אך בחכמה זו מלובש אור א"ס ממש מגלה עמוקות מני חשך מבחי ישת חשך סתרו וכדפי הרמ"ז [הרב משה זכות] בפי במדבר דקי"ח הנזכר לעיל בפי הראני נא את כבודך.

But in this Chochmah the Infinite Light (Or Ein Sof) itself is en clothed, "revealing deep things out of darkness," from the level of "He made darkness His hiding place," as the Ramaz explains in Parshas Bamidbar, folio 118, mentioned above, on the meaning of "Show me, please, Your glory."

23 ועמ"ש בפי בשלח בד"ה לסוסתי וזהו וכבוד ה' מלא מלא לא כתיב אלא מלא כמבואר למעלה.

And see what is written in Parshas Beshalach, in the discourse beginning "To a mare." This is [the meaning of] "and the glory of Havayah was full (malei)": it is not written milei ["filled"] but malei ["full"], as explained above.

ואפשר לומר שזהו בחי גבוה יותר מכוכבים נראים מתוכה דסוכה שהוא רק כוכבים וניצוצים לבד מהמקיף

It may be said that this is a higher level than "the stars seen through" the sukkah, which are only stars and sparks of the makif alone.

אבל בתורה שהיא בחי ותורה אור ממש היינו שמעצמיות המקיף מאיר הארה גדולה ועצומה בבחי פנימית.

But in the Torah, which is truly the level of "and Torah is light," from the very essence of the makif there shines a great and mighty illumination, in an inward way.

24 ועיין מ"ש במ"א גבי קי"ס [קריעת ים סוף] דכתיב ויהי הענן והחשך ויאר שהענן דישת חשך סתרו בעצמו ממש נמשך בבחי אור וגילוי. ועד"ז י"ל [יש לומר] בענין בענין פי מגלה עמוקות מני חשך דגבי תורה.

And see what is written elsewhere concerning the Splitting of the Sea of Reeds, where it is written, "And there was the cloud and the darkness, and it gave light": the cloud of "He made darkness His hiding place," itself, was drawn down as light and revelation. Along these lines one may explain the meaning of "He reveals deep things out of darkness," said of the Torah.

25 וכעין זה מצינו בשמיני עצרת שהוא שמחת תורה שהמקיפים דסוכות נמשכים בבחי פנימית וכמ"ש במ"א ע"פ בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. שזהו ענין סוכות ושמע"צ [ושמיני עצרת].

Something like this we find on Shemini Atzeres, which is Simchas Torah: the makifim of Sukkos are drawn inward, as is explained elsewhere on the verse "In his shade I delighted and sat, and his fruit was sweet to my palate," that this is [the meaning of] Sukkos and Shemini Atzeres.

ובזהר פ' לך לך דפ"ה ע"ב פ"י פסוק זה על עסק התורה בצלו דא קב"ה [קודשא בריך הוא] כו' ופרי'
מתוקלחכי אלין מלין דאורייתא דכתיב בהו ומתוקים מדבש כו'

And the Zohar, Parshas Lech Lecha, folio 85b, explains this verse as speaking of the study of Torah: "In his shade": this is the Holy One, blessed be He," etc.; "and his fruit was sweet to my palate": these are the words of Torah, of which it is written, 'and sweeter than honey,'" etc.

והיינו שהפרי היא המשכה בבחי' פנימית שנמשך מבחי' הצל והמקיף (ועיין בזהר פ' נח דע"ב סע"ב [סוף
עמוד ב]):

That is, the fruit is a drawing down in an inward way, drawn from the level of the shade and the makif. (And see the Zohar, Parshas Noach, end of folio 72b.)

26 והנה אתפשטותא דמשה בכל דרא היא בחי' הביטול שיש בכל אדם שהוא מבחי' משה ונחנו מ"ה [מה]
כו' כמ"ש במ"א סד"ה משה ידבר.

Now, "the extension of Moshe in every generation" is the level of self-nullification (bittul) that is in every person, which is from the level of Moshe: "and what (mah) are we," etc., as is explained elsewhere, at the end of the discourse beginning "Moshe would speak."

שעיקר עסק התורה צ"ל בבחי' ביטול ומשה הוא בחי' דעת שהוא הממשיך בחי' יחוד אור א"ס ב"ה
למטה שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם שיהא בבחי' אהל מועד מלשון ונועדתי לך שמה כו' אותיות
ונועדתי

For the essence of Torah study must be in the way of bittul. And Moshe is the level of Daas (knowledge), which draws down the level of the unity of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, below, so that it rests and is revealed in the soul of a person, so that he is in the state of a "Tent of Meeting" (ohel mo'ed), from the expression "and I will meet (venoadti) with you there," etc., which has the letters of venodati ("I will be known").

דהיינו לידע את ה' שהוא חיי החיים ואין עוד מלבדו ע"ד מ"ש ראו עתה כי אני הוא.

That is, to know G-d, who is the Life of all life, and "there is nothing else besides Him," in the manner of what is written, "See now that I, I am He."

דהגם שמקרא זה נאמר על לעתיד כנ"ל מ"מ כח זה יש בכל נפש מישראל ביניקתה מנשמת משרע"ה [משה רבינו עליו השלום] לקשר מחשבתו בה' בקשר אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה לעיני בשר כו'.

For although this verse was said of the Time to Come, as mentioned above, nevertheless this power is in every soul of Israel, through the nourishment it draws from the soul of Moshe our teacher, peace be upon him: to bind his thought to G-d with a strong and firm bond, as it is bound to a physical thing that he sees with eyes of flesh, etc.

27 והנה עדי"ז יובן ג"כ פי לבוא אל אהל מועד היינו כי צריך להיות על דרך בא לכאן ותלמודו בידו כי הרי התורה שלפנינו נתלבשה בגשמיות.

Now, along these lines we will also understand the meaning of "to come into the Tent of Meeting": it must be in the manner of "he who comes here with his learning in his hand," for the Torah before us is en clothed in physicality.

וכמ"ש ואנכי תרגלתי לאפרים פי' בחי' אנכי מי שאנכי תרגלתי והשפלתי בבחי' רגל הם כל ענינים גשמיים שבתורה שבע"פ [שבעל פה] כו'

As it is written, "And I (Anochi) taught Ephraim to walk (tirgalti)," meaning: the level of Anochi, "Who I am," I made to walk and lowered to the level of a foot (regel); these are all the physical matters in the Oral Torah, etc.

וצ"ל קחם על זרועותיו בחי' אהבה ויראה כו' וזהו בחי' בא לכאן שהוא השתפכות הנפש למקורה ושרשה וכמ"ש בד"ה כי תבאו אל הארץ בפי' בהר

And there must be "taking them upon His arms," the level of love and awe, etc. This is the level of "coming here," which is the outpouring of the soul to its source and root, as is explained in the discourse beginning "When you come into the land," in Parshas Behar.

ועמ"ש בד"ה יונתי בענין קומי לך כדי שתהיה רעיתי כו' ע"ש.

And see what is written in the discourse beginning "My dove," concerning "Arise (kumi lach)," in order that she be "My beloved," etc.; see there.

28 והנה במשה ממש הפי' ולא יכול משה לבוא כו' מבואר למעלה דהיינו מפני שהענן היה מבחי' ישת חשך סתרו כנ"ל.

Now, with Moshe himself, the meaning of "And Moshe could not come," etc., was explained above: it was because the cloud was from the level of "He made darkness His hiding place," as mentioned above.

אך בבחי' אתפשטותא דמשה שבכל אדם דהיינו הדעת שבנפש אלקית הפי' כפשוטו שלא יכול לבא ולהתגלות באדם בחי' דעת זה מחמת הסתר נה"ב [נפש הבהמית].

But in the level of "the extension of Moshe" that is in every person, that is, the Daas (knowledge) in the G-dly soul, the meaning is as it plainly reads: this level of Daas cannot come and be revealed in the person because of the concealment of the animal soul.

29 וכדי שיבא ויתגלה בחי' משה שבכל אדם להיות בחי' בא לכאן צריך לזה המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מלמעלה והיינו ע"י המצות שע"י נאמר קחם על זרועותיו כי צדקה תרומם

In order that the level of Moshe that is in every person come and be revealed, to be at the level of "coming here," this requires the drawing down of an arousal from above, and this is through the mitzvos, through which [comes about] what is said, "taking them upon His arms," for "charity uplifts."

וכמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' שע"י קיום המצות נמשך כח עליון ומקיפים עליונים להעלות הנפש ולקשרה בה'.

As is explained on the verse "And now, let the power of Ado-nai be great, please": through fulfilling the mitzvos a supernal power and supernal makifim are drawn down to raise up the soul and bind it to G-d.

30 וזהו ענין ויקרא אל משה. אני הוא הקורא שהמצות נק' מצות המלך ואיתא במדרש תנחומא פי' ויגש היו מכבדין את המצות שהן שלוחי ושלוחו של אדם כמותו

This is the meaning of "And He called to Moshe": "I am the One who calls." For the mitzvos are called "the commands of the King," and it is stated in Midrash Tanchuma, Parshas Vayigash: "Honor the mitzvos, for they are My agents," and "a person's agent is like himself."

והענין כמ"ש במ"א ע"פ וזכרתם את כל מצות הוי' ועשיתם אותם. כי הנה מצוה הוא מ"צ בא"ת כ"ש י"ה.

The explanation is as is written elsewhere on the verse "And you shall remember all the commandments of Havayah and do them." For in [the word] mitzvah, the mem and tzaddi are, in At-bash, yud and hei.

31 והרי א"כ מצוה היא שם הוי' והיינו שנקראו המצות רמ"ח אברים דמלכא שהיא בחי' כלי לאור א"ס ממש. ולפעמים נקראו מצות המלך כי מצות מלך היא בחי' ציווי המלך שהוא מל' דאצילות.

So, then, mitzvah is the Name Havayah. That is why the mitzvos are called "the 248 limbs of the King," which is the level of a vessel for the Infinite Light (Or Ein Sof) itself. And sometimes they are called "the commands of the King," for "the command of a king" is the level of the King's commanding, which is Malchus (sovereignty) of the World of Atzilus (Emanation).

32 והענין כי המצות כמו שנמשכו למטה הוא בחי' מצות המלך אך שרשן למעלה הוא בחי' אברים דמלכא.

The explanation is that the mitzvos, as they are drawn down below, are the level of "the commands of the King," but their root above is the level of "limbs of the King."

והיינו ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] של האדם ממשיך להיות המצוה אברין דמלכא כוי. וזהו שבתחלה נק' המצות שלוחי ה'.

That is, through a person's arousal from below he draws [it] down, so that the mitzvah becomes "limbs of the King," etc. And this is why at first the mitzvos are called "agents of G-d."

33 והיינו כמו שהן תחלה בבחי' מל' וזהו ענין והנה סולם מוצב כוי ומלאכי אל קים עולים כוי

That is, as they are at first, at the level of Malchus (sovereignty). This is [the meaning of] "And behold, a ladder set up," etc., "and the angels of Elokim were ascending," etc.

פי' מלאכי אלקים הם המצות שהן מתעלים למעלה ע"י הסולם היא בחי' תפלה כמ"ש במ"א גבי ענין יוהכ"פ [יום הכפורים].

The meaning: "the angels of Elokim" are the mitzvos, which ascend on high by means of the ladder, which is the level of prayer, as is explained elsewhere concerning Yom Kippur.

אך מ"מ גם אז אינן שלוחים כמלאכים. שהמלאך הוא בחי' נברא יש מאין. אלא על דרך אני הוא הקורא. אני ממש. והיינו המשכת הכח בנפש שע"ז תרומם הנפש להיות בבחי' בא לכאן.

Nevertheless, even then they are not agents like the angels, for an angel is the level of a created being, brought into existence from nothing. Rather, it is in the manner of "I am the One who calls": "I" Myself. That is, it is the drawing of power into the soul, through which the soul is uplifted to be at the level of "coming here."

34 וזהו ואני תפלה והנה זו היא ג"כ הכנה להיות אח"כ בעסק התורה בחי' ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כו'

This is [the meaning of] "And I am prayer." And this is also a preparation, so that afterwards, in the study of Torah, there will be the level of "And I have put My words in your mouth, and in the shade of My hand," etc.,

וכמאמר קדשנו במצותיך תחלה ואח"כ ותן חלקנו בתורתך וכמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי כו' ע"ש.

as in the saying [of the prayer]: first "Sanctify us with Your mitzvos," and afterwards "and grant our portion in Your Torah." As is explained about this in the discourse beginning "And G-d spoke," etc., "I (Anochi)," etc.; see there.

35 וזהו ענין וידבר ה' אליו מאהל מועד ועמ"ש מכ"ז [מכל זה] כפ' במדבר ע"פ במדבר סיני באהל מועד דפ"י אהל מועד מלשון ונועדתי כו' על דרך מ"ש ראו עתה כי אני הוא כו' וכנז"ל [וכנזכר לעיל].

This is the meaning of "And Havayah spoke to him from the Tent of Meeting." See what is written about all this in Parshas Bamidbar, on the verse "in the Wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting": that the meaning of "Tent of Meeting" (ohel mo'ed) is from the expression "and I will meet (venoadti)," etc., in the manner of what is written, "See now that I, I am He," etc., as mentioned above.

36 והמשכה זו הוא ע"י עסק התורה וכמ"ש סד"ה המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] שאז הוא לראות בחי' ראייה והתגלות.

This drawing down is through the study of Torah, as is explained at the end of the discourse beginning "Who is enthroned on high, who lowers [Himself] to look in heaven and on earth": [heaven and earth are] the Written Torah and the Oral Torah, for then it is "to look," the level of sight and revelation.

והיינו ע"י בחי' אני הוא הקורא ואני הוא המדבר וזהו אני מדבר בצדקה פי' ע"י צדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שהאדם עושה נמשך להיות בעסק תורתו בחי' אני מדבר

That is, through the level of "I am the One who calls and I am the One who speaks." And this is "I speak through charity (bitzedakah)": through the charity and acts of kindness (gemilus chassadim) that a person does, there is drawn into his Torah study the level of "I speak."

והיינו כמ"ש ודברי אשר שמתי בפ"ך כו' וכתוב בכל המקום אשר אזכיר את שמי כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ששים המה מלכות כו':

That is, as it is written, "and My words that I have put in your mouth," etc., and it is written, "In every place where I cause My Name to be mentioned," etc. And as is explained elsewhere on the verse "There are sixty queens," etc.

אדם כי יקריב מכם וגו'

“A man, when he brings near of you”

1 אדם כי יקריב מכם וגו'. להבין החילו שלא לנוכח אדם כי יקריב לשון נסתר וסיים תקריבו את קרבנכם לשון נוכח.

“A man, when he brings near of you,” etc. To understand: [the verse] began not in direct address — “A man, when he brings near,” in the third person — and concluded, “you shall bring near your offering,” in the second person.

וגם דכי יקריב לשון יחיד ותקריבו את קרבנכם לשון רבים. וגם דהל"ל [דהוה ליה למימר] מלת מכם קודם כי יקריב היינו אדם מכם כי יקריב כו'.

Also, “when he brings near” is in the singular, and “you shall bring near your offering” is in the plural. And also, it should have said the word “of you” before “when he brings near,” that is, “A man of you, when he brings near,” etc.

אך הנה נודע שיש בכל אחד ב' נפשות. נפש האלקית ונפש הבהמית. אשר נפש האלקית שרשה מבחי אדם כמ"ש ויברא אלקים את האדם בצלמו.

But it is known that in each one there are two souls, the G-dly soul and the animal soul. The G-dly soul has its root in the level of “Adam” (man), as it is written, “And G-d created man in His image.”

2 וכתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וכמ"ש במ"א בד"ה ותחת רגליו כמעשה לכנת כו',

And it is written, “And upon the likeness of the throne, a likeness like the appearance of a man,” as is explained elsewhere, in the discourse beginning “And under His feet, like the work of the brick,” etc.;

והשתלשלות שלה למטה הוא ע"י בחי פני אדם שבמרכבה. ונפש הבהמית היא נלקחה משמרי האופנים ושרשה מבחי פני שור.

and the chain of its descent below is through the level of the face of a man in the Chariot (Merkavah). And the animal soul was taken from the dregs of the Ofanim, and its root is from the level of the face of an ox.

3 ותכלית ירידת הנשמה לעוה"ז הוא כדי לברר נה"ב [נפש הבהמית] להיות בבחי' אתכפייא ואתהפכא והיינו ע"י נפש האלקית המתלבשת בה ומתבוננת בה' אחד בק"ש [בקריאת שמע] שמע ישראל כו'

The purpose of the soul's descent into this world is to refine the animal soul, so that it be at the level of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha). This is through the G-dly soul, which clothes itself in it and contemplates "Havayah is One" in the recital of the Shema, "Hear, O Israel," etc.;

ועי"ז ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו'. אך קודם ק"ש [קריאת שמע] תקנו חכמים שתים לפניו לקיום הק"ש [הקריאת שמע].

and through this, "And you shall love... with all your heart": "with both your inclinations," etc. But before the Shema the Sages instituted "two [blessings] before it," for the fulfillment of the Shema.

כי א"א להכניע ולכבוש את רוח הנה"ב [הנפש הבהמית] תחת ממשלת הנה"א [הנפש האלקית] כ"א ע"י שרשה של הנה"ב [הנפש הבהמית] שמקור חוצבה הוא מחיות הקדש שבמרכבה פני אריה פני שור כו'

For it is impossible to subdue and conquer the spirit of the animal soul under the rule of the G-dly soul except through the root of the animal soul, the source from which it is hewn, which is from the holy Chayos in the Chariot, "the face of a lion," "the face of an ox," etc.;

כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן וכמ"ש מזה בד"ה כי תצא למלחמה על אויביך ובד"ה ונתתי לך מהלכים.

for severities (dinim) are sweetened only at their root, as is explained on this in the discourse beginning "When you go out to war against your enemies," and in the discourse beginning "And I will give you places to walk."

4 והנה עי"ז נעשה עלייה גם לנפש האלקית ע"ד והחיות נושאות את הכסא. וכמ"ש מזה בד"ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו.

Now, through this an ascent comes about for the G-dly soul as well, in the manner of "and the Chayos carry the Throne," as is explained on this in the discourse beginning "'Remember' and 'Keep' were said in a single utterance."

והנה ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] וזהו ענין שנאמר בקרבנות ריח ניחוח להו"י וכמ"ש בד"ה והקרבנות עולה אשה.

And through the raising of mayin nukvin (feminine waters) and an arousal from below (isarusa dilesata), an arousal from above (isarusa dile'eila) is drawn down. This is the meaning of what is said of the offerings, "a pleasing fragrance to Havayah," as is explained in the discourse beginning "And you shall bring near a burnt-offering, a fire-offering."

5 והנה בחינה זו זהו ענין מה שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] אך יש ג"כ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מלמעלה הנמשך לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]

Now, this level is the matter of "through an arousal from below, an arousal from above." But there is also an arousal from above, drawn from above to awaken an arousal from below,

דהיינו לעורר את האדם להקיצו משנתו בהבלי העולם דכמו שבתחלת בריאת העולם היה ההמשכה בחסד חנם כי חפץ חסד הוא.

that is, to awaken the person, to rouse him from his sleep in the vanities of the world. For as at the beginning of the creation of the world, the drawing-down was in gratuitous kindness, "for He desires kindness."

6 ואח"כ תולה במעשה התחתונים כמ"ש ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה.

And afterwards it depends on the deeds of the lower beings, as it is written, "And He placed him in the Garden of Eden, to work it and to guard it."

אבל מ"מ עם היות שצ"ל אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] דוקא אבל עכ"ז [עם כל זה] נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] וכמ"ש מזה בד"ה ועשית בגדי קדש ועמ"ש סד"ה ואתחנן אל הו"י וסד"ה וישכם לבן וסד"ה אני ישנה בענין שראשי נמלא טל.

But nevertheless, even though there must specifically be an arousal from below, yet even so an arousal from above is drawn down to awaken an arousal from below, as is explained on this in the discourse beginning "And you shall make holy garments." And see what is written at the end of the discourse beginning "And I pleaded to Havayah," and at the end of the discourse beginning "And Lavan rose early," and at the end of the discourse beginning "I am asleep," on the subject of "for my head is filled with dew."

7 ויובן זה בעבודת ה' דהנה אנו רואים שיש ב' מדרגות בעבודה. הא' בחי' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ביגיעת נפש ויגיעת בשר בהעמקת הדעת בהתכוננות ולב נשבר שע"ז יבא בנפשו גילוי אור קרבת אלקים והיינו באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא].

This can be understood in the service of G-d. For we see that there are two levels in divine service. The first is the level of an arousal from below, with toil of the soul and toil of the flesh, by deepening the mind (daas) in contemplation, and with a broken heart, through which there comes into his soul a revelation of the light of nearness to G-d. This is "through an arousal from below, an arousal from above."

8 ומדרגה הב' היינו שלפעמים יוכל להיות התפעלות בנפש שלא ע"י הכנה ויגיעה כלל

The second level is that sometimes there can be an emotional stirring in the soul not through any preparation and toil at all.

וכמו שאנו רואים שיש הרבה אנשים שמתעוררים פתאום ויתלהב לבם ומוחם בתפלה משך זמן מה בלי נודע להם הסבה מאין בא אליהם התעוררות זאת ובמעט זמן יכלה כח התעוררות זאת.

As we see, there are many people who are suddenly aroused, and their heart and mind are set aflame in prayer for some period of time, without their knowing the cause, from where this arousal came to them; and in a short time the force of this arousal is spent.

9 והיינו שהיא באמת הערה מלמעלה רק אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ועמ"ש בד"ה שיר השירים בענין פי' התהללו בשם קדשו.

That is, it is in truth an awakening from above, only an arousal from above to awaken an arousal from below. See what is written in the discourse beginning "The Song of Songs," on the meaning of "Glory in His holy Name."

והנפקותא בין מה שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] ובין האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] הנמשך רק מצד אתעדל"ע [אתערותא דלעילא]

And the practical difference between "through an arousal from below, an arousal from above" and the arousal from below that is drawn forth only on account of an arousal from above [is this]:

שכאשר יש אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ממש ע"י יגיעת נפש אזי הוא דבר שיכול להתקיים לעד שהרי ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] נתעורר אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] והיא המאירה ומתגלה בנפש בבחי' פנימית כיון שהכין לבו לזה תחלה, ולכן ע"י יתן כח ועוז בנפשו להיות עוד אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]

When there is a real arousal from below, through toil of the soul, then it is something that can endure forever. For through the arousal from below the arousal from above was awakened, and it is what shines and is revealed in the soul, at an inward level (pnimiyus), since he prepared his heart for it beforehand; and therefore, through this, it will give strength and might in his soul for there to be a further arousal from below.

משא"כ כשאין יגיעת נפש ויגיעת בשר מלמטה רק מה שנתעורר נפשו ע"י ההערה מלמעלה ולא הכין לבו לעורר אח"כ נפשו הנה יוכל להיות חולף ועובר ההתפעלות ואין לה קיום

Whereas when there is no toil of the soul and toil of the flesh from below, but only that his soul was aroused by the awakening from above, and he did not prepare his heart to arouse his soul afterwards, then the stirring can pass and go away, and it has no permanence.

כי בהסתלק הארה עליונה זו שאינה מאירה רק בעת רצון אזי היה כלא היה ההתפעלות מאחר שלא היתה רק בסיבת הערה והארה עליונה

For when this supernal illumination, which shines only at a time of favor (eis ratzon), departs, then the stirring is as though it never was, since it came only by reason of an awakening and illumination from above.

לכן בהסתלק האור בטילה האהבה שנסתעף ממנה, וזהו ענין איש מזריע תחלה יולדת נקבה.

Therefore, when the light departs, the love that branched out from it ceases. And this is the meaning of "When the man emits seed first, she gives birth to a female."

10 ונשים דעתן קלות ותוכל להתפתות אחר התפלה לתאוות העולם. אבל אם אשה מזרעת תחלה להיות באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] אזי יולדת זכר שהוא דעת חזק בעבודה כו',

And "women's minds are light," and [this love] can be enticed after prayer by the desires of the world. But if "the woman emits seed first," so that it is "through an arousal from below, an arousal from above," then "she gives birth to a male," which is a strong daas (knowledge) in divine service, etc.;

ועמ"ש מענין איש מזריע תחלה סד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] גבי בת קול מכרות ומ"ש בד"ה שוש תשיש ותגל.

and see what is written on the subject of "the man emits seed first" at the end of the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," regarding the heavenly voice (bas kol) that proclaims, and what is written in the discourse beginning "Surely rejoice and exult."

וזהו הסבה למה שקובלים א"ע [את עצמו] בעלי העבודה על היות בהם רוח טהרה והתעוררות לעבודת ה' על כמה שבועות ואח"כ פוסקת לגמרי כו'.

And this is the reason for what those devoted to divine service complain of in themselves: that there is in them a spirit of purity and an arousal to the service of G-d for a number of weeks, and afterwards it stops completely, etc.

והסבה לזה הוא לפי שהתעוררות זו היתה מלמעלה לבד לכן אחר הפסק והסתלקות אור האתעדל"ע [האתעורות דלעילא] נשאר על עמדו וטבעו. ועמ"ש ע"פ היינו כחולמים:

The reason for this is that this arousal was from above alone; therefore, after the light of the arousal from above stops and departs, he remains where he stood, and in his nature. And see what is written on the verse "We were like dreamers."

11 ב וזהו אדם כי יקריב מכם כי הנה בחי' אדם הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם

2. And this is [the meaning of] "A man, when he brings near of you." For the level of "Adam" is as it is written, "And upon the likeness of the throne, a likeness like the appearance of a man";

כי באמת לאו מכל אליו מדות איהו כלל אלא שמתלבש בע"ס [בעשר ספירות] ונקי רמ"ח אברים דמלכא כדי להאיר עייז לנשיי [לנשמות ישראל] וכל העולמות

for in truth He is not of these attributes at all, but He clothes Himself in the Ten Sefiros, and they are called "the 248 limbs of the King," in order to shine, through this, to the souls of Israel and all the worlds;

ואזי נקרא כמראה אדם וזהו ענין שיעור קומה ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שיעור קומה חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא כו'

and then He is called "like the appearance of a man." This is the matter of shiur komah (the "measure of the stature"). And see what is written in the discourse beginning "Go out and gaze" on the subject of shiur komah: "Chesed is the right arm, and Gevurah the left arm," etc.;

ועמ"ש בד"ה מה טוב חלקנו ובד"ה ואלה המשפטים בענין אדם אדמה לעליון ועמ"ש בד"ה ויאכילך את המן.

and see what is written in the discourse beginning "How good is our portion," and in the discourse beginning "And these are the ordinances," on the subject of "Adam," [as in] "I will be like (adameh) the Most High"; and see what is written in the discourse beginning "And He fed you the manna."

12 ועל זה נאמר אדם כי יקריב היינו המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי אדם העליון להקריב לב האדם שלמטה לה' וכמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם.

And of this it is said, "A man, when he brings near": that is, the drawing-down of an arousal from above from the level of the Supernal Man (Adam HaElyon), to bring the heart of the man below near to G-d, as it is written, "As water [reflects] face to face, so is the heart of man to man."

ועמ"ש סד"ה כי תצא. ועמ"ש בביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו בענין פי' שכפה עליהם הר שהוא המשכת אהבה רבה מלמעלה שע"ז ממילא נתעוררו ג"כ באהבה רבה.

See what is written at the end of the discourse beginning "When you go out." And see what is written in the explanation of the verse "After Havayah your G-d shall you walk," on the meaning of "He held the mountain over them": that it is the drawing-down of a great love from above, through which they were, of themselves, also aroused with a great love.

וזוהו ענין כי יקריב מכם. ועיין ברכות (סדר במדבר פי ג') ע"פ אשרי תבחר ותקרב.

And this is the meaning of "when he brings near of you." And see in the Midrash Rabbah (Seder Bamidbar, chapter 3) on the verse "Happy is the one You choose and bring near."

וזוהו כי יקריב מכם ממש שיקריב את נפש האדם שלמטה לה'. ולכן אמר תיבת מכם אחר אומרו כי יקריב.

And this is "when he brings near of you": "of you" literally, that He will bring the soul of the man below near to G-d. That is why it says the word "of you" after saying "when he brings near."

ולא אמר אדם מכם כי יקריב שא"כ היה הפירוש רק כפשוטו לכד שאדם הגשמי שלמטה יקריב.

And it did not say, "A man of you, when he brings near," for then the meaning would be only according to its plain sense alone: that the physical man below brings [an offering] near.

אבל באומרו כי יקריב מכם בא לרמז אל ענין הנ"ל ולכן נאמר כי יקריב לשון יחיד דקאי על אדם העליון שהוא אחד,

But in saying "when he brings near of you," it comes to allude to the matter mentioned above. That is why "when he brings near" is said in the singular: it refers to the Supernal Man, who is One.

וע"ד מ"ש ברבות (בראשית פכ"א) ע"פ הן האדם היה כאחד ממנו כיחידו של עולם דהיינו כמו בחי' אדם העליון.

And it is along the lines of what is said in the Midrash Rabbah (Bereishis, chapter 21) on the verse "Behold, the man has become like one of us": "like the Only One of the world," that is, like the level of the Supernal Man.

ואח"כ נאמר מן הבהמה כו' תקריבו את קרבנכם זהו בחי' הקרבן שהאדם שלמטה יקריב, ולכן נאמר תקריבו לשון רבים לפי דקאי על בני"י [בני ישראל].

And afterwards it says, "from the animals, etc., you shall bring near your offering": this is the level of the offering that the man below brings near. That is why "you shall bring near" is said in the plural, since it refers to the children of Israel.

13 וזהו עצה טובה ממנו ית' שמיד בעת רצון זה אשר נמשך מלמעלה התעוררות להעיר את נפש האדם תומ"י [תכף ומיד] תתחילו אתם ג"כ לעורר אתעדל"ת [אתעוררת דלתתא] ג"כ

And this is good counsel from Him, may He be blessed: that at once, at this time of favor when an arousal is drawn from above to awaken the soul of man, immediately you too should begin to awaken an arousal from below as well,

דהיינו לאכפא ולאחפא את מדות נה"ב [נפש הבהמית] והוא ענין תקריבו את קרבנכם שהוא מן הבהמה מן הבקר כו' כדלקמן.

that is, to subdue and to transform the emotive attributes (middos) of the animal soul. This is the meaning of "you shall bring near your offering," which is "from the animals, from the cattle," etc., as [will be explained] below.

14 וזהו כמ"ש משכני אחרך נרוצה פי' כאשר תמשכני באתעדל"ע [באתעוררת דלעילא] אזי מיד אחרך נרוצה,

And this is as it is written, "Draw me, we will run after You." The meaning is: when You draw me with an arousal from above, then at once "we will run after You."

אבל אם לא יתאמץ לעבוד עבודתו לברר נה"ב [נפש הבהמית] אזי אף שנמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר הנה"א [הנפש האלקית] לא יהיה לזה קיום והתמדה.

But if one does not exert himself to do his work of refining the animal soul, then, even though an arousal from above is drawn down to awaken the G-dly soul, it will have no permanence and constancy.

אבל כאשר מיד שאדם העליון יקריב מכם קרבן דהיינו כשיה"י [כשיהיה] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא]. אזי תומ"י [תכף ומיד] תתחילו גם אתם להקריב את קרבנכם מן [כבוד קדושת] [אדוננו מורנו ורבנו] הבהמה כו' אזי יהיה דבר המתקיים

But when, as soon as the Supernal Man "brings near of you an offering" — that is, when there is an arousal from above to awaken an arousal from below — then you too should immediately begin to bring near your offering "from the animals," etc.; then it will be something that endures.

(ועמ"ש סד"ה משה ידבר בענין והאלקים יעננו שבח"י יחודא תתאה יענה להמשכה זו של משה שהמשיך מבחינת יחודא עילאה להיות מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה,

(See what is written at the end of the discourse beginning "Moshe would speak," on the subject of "and Elokim would answer him": that the level of the lower unity (yichuda tata'ah) answers this drawing-down of Moshe, who drew down from the level of the higher unity (yichuda ila'ah), so that it be from below to above as from above to below.

ועד"ז יובן כאן ענין אדם כי יקריב הוא ההמשכה מלמעלה למטה מיחודא עילאה ומן הבהמה תקריבו הוא כענין יעננו כו' וגדול העונה אמן.

In the same way the matter here can be understood: "A man, when he brings near" is the drawing-down from above to below, from the higher unity, and "from the animals you shall bring near" is like "would answer him," etc.; and "greater is the one who answers Amen."

כי יתרון האור הוא מן החושך שע"י בירור נה"ב [נפש הבהמית] נמשך להיות והחיות נושאות את הכסא וכמראה אדם שעליו לבח"י כי לא אדם הוא וכמ"ש מזה בד"ה זכור ושמור הנ"ל).

For the advantage of light is from darkness: through the refinement of the animal soul it comes about that "the Chayos carry the Throne," and "like the appearance of a man" that is upon it, [rising] to the level of "for He is not a man," as is explained on this in the discourse beginning "'Remember' and 'Keep,'" mentioned above.)

והנה קרבן זה שתקריבו אתם הוא מן הבהמה כו'. משא"כ אדם כי יקריב הנה הקרבן הוא מכם והיינו כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] שבכל איש בחי נפש האלקית ונפש הבהמית.

Now, this offering that you bring near is "from the animals," etc. Whereas with "A man, when he brings near," the offering is "of you." That is as explained above: that in each one there is the level of the G-dly soul and the animal soul.

והנה בענין אדם כי יקריב שהוא האתעדל"ע [האתערותא דלעילא] הנמשך מלמעלה לעורר ולהקריב נפש האדם שלמטה הנה הערה זו מגיע לנפש האלקית לבד

Now, as for "A man, when he brings near," which is the arousal from above drawn down from above to awaken and to bring near the soul of the man below: this awakening reaches the G-dly soul alone,

שהוא חלק אלוה ממעל ונקי נר הוי' נשמת אדם שהיא בחי אדם נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, עמ"ש בד"ה אלה מסעי.

which is "a part of G-d above" and is called "the lamp of Havayah, the soul of man," which is the level of "Adam": "Let us make man in Our image, after Our likeness." See what is written in the discourse beginning "These are the journeys."

15 ויש בה אהבה טבעית מצד שרשה ומקור חוצבה רק שהיא מוסתרת וצריך להוציאה מן ההעלם אל הגילוי ע"כ ע"י הגילוי והאתערותא דלעילא תצא אהבה זו מההעלם אל הגילוי להיות בטל לה' כנר בפני האבוקה

And there is in it a natural love, by virtue of its root and the source from which it is hewn, only it is hidden and must be brought out from concealment into revelation. Therefore, through the revelation and the arousal from above, this love comes out from concealment into revelation, to be nullified (batel) to G-d like a candle before a torch.

אבל הנפש הבהמית שכבר ירדה וכלולה מטוב ורע רובה ככולה רע כו' לא שייך בה לומר כן

But the animal soul, which has already descended and is composed of good and evil, "its majority like its whole" being evil, etc. — this cannot be said of it.

ולכן אף אם נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] אין זה שייכות לנפש הבהמית והגוף כי הגם שרוח האדם העולה היא למעלה עכ"ז [עם כל זה] היא בהמה ויורדת למטה אלא שזהו עבודת האדם דוקא לברר נפשו הבהמית

Therefore, even if an arousal from above is drawn down, this has no bearing on the animal soul and the body. For although "the spirit of man ascends upward," nevertheless it [the animal soul] is an animal and "descends downward." Rather, this is specifically the work of man: to refine his animal soul.

ונקי עובד אלקים כמו עורות עבודין שמעבד אותן ומתקנן וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ אני ישנה בענין אחותי רעיתי ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] כמ"ש כאן בד"ה וספרתם לכם בפ' אמור.

And he is called "one who serves G-d (oved Elokim)," as with tanned hides (oros avudin), which one tans (me'abed) and makes fit; as is explained elsewhere, in the explanation of the verse "I am asleep," on the subject of "my sister, my beloved." And see what is written in a similar vein to what is written here, in the discourse beginning "And you shall count for yourselves," in Parshas Emor.

16 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במלאך הממונה על ההריון ששואל טפה זו מה תהא עליה כו' ואילו צדיק או רשע לא קאמר.

This is as our Sages, of blessed memory, said of the angel appointed over conception, who asks, "This drop — what will become of it?" etc., whereas "righteous or wicked" he does not say.

וזהו כי יקריב מכם, כלומר לשון מכם היינו הנה"א [הנפש האלקית] לבד. אבל קרבנכם הוא מן הבהמה כו'

And this is "when he brings near of you": that is, the expression "of you" means the G-dly soul alone. But "your offering" is "from the animals," etc.:

היינו לברר הנפש הבהמית להיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא ע"י ההתבוננות בגדולת ה' כפי אשר שכלו יוכל שאת להוליד מזה אהבה עזה גם בנפש הבהמית.

that is, to refine the animal soul so that it be at the level of subjugation and transformation, through contemplating the greatness of G-d as far as his intellect can bear, to give birth from this to an intense love in the animal soul too.

17 ומתחלה צ"ל אתכפיא בשלשה לבושי הנפש מחשבה דבור ומעשה בסור מרע ועשה טוב ואח"כ יבוא לבחי אתהפכא.

At first there must be subjugation (iskafya) in the three garments of the soul, thought, speech and action, in "turn from evil and do good"; and afterwards he will come to the level of transformation (is'hapcha).

גם פי' מן הבהמה היינו כמבואר לעיל שכדי להכניע ולברר נה"ב [נפש הבהמית] הוא דוקא ע"י שרשה ומקורה מבחי' פני שור שבמרכבה

Also, the meaning of "from the animals" is as explained above: that in order to subdue and refine the animal soul, it is specifically through its root and source, from the level of the face of the ox in the Chariot.

וזהו שמזכירים בשתים שלפניה דק"ש [דקריאת שמע] איך שהמלאכים וחיות הקודש מקדישים וממליכים כו' שמזה דוקא תתפעל הנה"ב [הנפש הבהמית].

And this is why, in the two [blessings] before the Shema, we mention how the angels and the holy Chayos sanctify and proclaim [His] kingship, etc.: for by this specifically the animal soul will be stirred.

18 וזהו מן הבהמה תקריבו היינו בחי' פני שור שבמרכבה. ופי' מן הבקר ומן הצאן היינו שני מדרגות חלוקות שיש ב נפשות הבהמיות.

And this is "from the animals you shall bring near": that is, the level of the face of the ox in the Chariot. And the meaning of "from the cattle and from the flock" is two distinct levels that there are in animal souls.

יש מי שהוא מבחי' בקר כי שור נגח הוא בחי' גבורות קשות והיינו מי שהוא כעסן בטבעו שמדה רעה זו היא בו בתגבורת יותר ויכונה בשם בקר ע"ש [על שם] הרתחנות כו'.

There is one who is of the level of cattle, for a goring ox is the level of harsh severities (gevuros): that is, one who is irascible by nature, in whom this bad trait is more dominant. He is called by the name "cattle" on account of the hot temper, etc.

19 ויש מי שאינו רתחן בטבעו וחלק הרע שבו הוא היותו בעל תאוה והוא שנפשו הבהמית היא מבחי צאן שאינן נגחניי [נגחניות] אדרבה קולם ברחמנות. אלא שהם בעלי תאות כו', הנה כל אלה צריך לאכפא.

And there is one who is not hot-tempered by nature, and the evil part in him is his being a person of desire. That is, his animal soul is of the level of sheep, which do not gore; on the contrary, their voice is plaintive. But they are creatures of desire, etc. Now, all of these must be subdued.

20 וז"ש [וזהו שכתוב] מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם כל א' לפי מה ידיע בנפשו מהותו וטבעו כך יראה לאכפא מדה זו ואז יהי [יהיה] דבר המתקיים כו'.

And this is [the meaning of] what is written, "from the cattle and from the flock you shall bring near your offering": each one, according to what he knows in his soul of his essential character and his nature, so should he see to subdue this trait. And then it will be something that endures, etc.

וזהו משכני אחריו נרוצה. משכני לשון יחיד הוא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר האהבה הטבעית שבנפש האלקית.

And this is "Draw me, we will run after You." "Draw me," in the singular, is the arousal from above to awaken the natural love that is in the G-dly soul.

21 ועמ"ש מענין משיכה גבי בהמ"ז [ברכת המזון] בפ' עקב בד"ה שייכות ברית ותורה לבהמ"ז [לברכת המזון], והנה עי"ז הנה"א [הנפש האלקית] מבררת ג"כ הנה"ב [הנפש הבהמית] כנ"ל.

And see what is written on the subject of drawing (meshichah), regarding Grace after Meals, in Parshas Eikev, in the discourse beginning "The connection of covenant and Torah to Grace after Meals." And through this the G-dly soul also refines the animal soul, as mentioned above.

וזהו אחריו נרוצה לשון רבים בשני הרצונות דנה"א [דנפש האלקית] ונה"ב [ונפש הבהמית], וזהו יפה את רעיתי כתרצה עמ"ש בד"ה הנך יפה רעיתי.

And this is "after You we will run (narutzah)," in the plural: with the two wills (retzonos) of the G-dly soul and the animal soul. And this is "You are beautiful, my beloved, as Tirtzah"; see what is written in the discourse beginning "Behold, you are beautiful, my beloved."

22 ואח"כ נאמר הביאני המלך חדריו לשון יחיד כי חדריו היינו שיתא סדרי משנה שהן בחיי חג"ת [חסד

גבורה תפארת] חסד דין רחמים ר"ת [ראשי תיבות] חדר שמהם נמשך כשר ופסול טמא וטהור חייב וזכאי,

And afterwards it says, "The King has brought me into His chambers," in the singular. For "His chambers" are the six orders of the Mishnah, which are the level of Chesed, Gevurah and Tiferes — chesed, din, rachamim (kindness, judgment, compassion), the initials of cheder (chamber) — from which flow [the rulings of] fit and unfit, impure and pure, liable and innocent.

והביאני לשון עבר דהיינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כשהתינוק בבטן אמו מלמדין אותו התורה כולה דהיינו בעוד הנשמה בבחי' עיבור למעלה, ועמ"ש מזה בד"ה והיה לכם לציצית ובד"ה ראה אנכי נותן,

And "has brought me" is in the past tense: that is, as our Sages, of blessed memory, said, when the infant is in its mother's womb they teach it the entire Torah — that is, while the soul is still at the level of gestation above. And see what is written on this in the discourse beginning "And it shall be for you as tzitzis," and in the discourse beginning "See, I set before you,"

ומזה נמשך הכח אח"כ שיאיר לו אור ה' וכח האהבה ויראה להיות משכני דהיינו לפי שמכבר הביאני המלך חדריו.

and from this comes the power, afterwards, for the light of G-d to shine for him, and the power of love and awe, so that there be "Draw me": that is, because already "the King has brought me into His chambers."

(ועיין מענין משכני אחריו נרוצה בפ' אחרי דני"ט ע"א, ובפ' ויחי דרכ"ט ב'. ומענין חדריו בפ' ויקרא דף ד' ע"א ובפ' לך לך ד"צ ע"א ועיין מענין משכני בגמרא חגיגה דט"ו סע"ב [סוף עמוד ב] וברכות וישב ר"פ פ"ו בשלח ס"פ כ"ד. אמור פכ"ז כנרשם בספר בית אהרן).

(And see on the subject of "Draw me, we will run after You" in [the Zohar,] Parshas Acharei, 59a, and in Parshas Vayechi, 229b; and on the subject of "His chambers," in Parshas Vayikra, 4a, and in Parshas Lech Lecha, 90a. And see on the subject of "Draw me" in the Gemara, Chagigah, at the end of 15b, and in the Midrash Rabbah: Vayeshev, at the beginning of chapter 86; Beshalach, at the end of chapter 24; Emor, chapter 27, as recorded in the book Beis Aharon.)

והנה להמשיך אתעדלי"ע [אתערותא דלעילא] זו דאדם כי יקריב הוא ע"י עסק התורה שהיא בחינת אדם רמ"ח פקודין רמ"ח איברין ושס"ה ל"ת [לא תעשה] שס"ה גידים וכמ"ש בד"ה ויאכילך את המן. ולכן ע"י עסק התורה נמשך להיות כי יקריב.

Now, drawing down this arousal from above of "A man, when he brings near" is through engaging in the Torah, which is the level of "Adam": 248 commands, 248 limbs, and 365 prohibitions, 365 sinews, as is explained in the discourse beginning "And He fed you the manna." Therefore, through engaging in the Torah it comes about that "He brings near."

23 וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה.

As it is written, "Havayah is near to all who call upon Him, to all who call upon Him in truth," and "truth" is nothing but Torah.

ועמ"ש בד"ה רני ושמחי גבי כי אתה נרי א"ת הם בחינת אותיות התורה כו' ומ"ש מזה בד"ה ואתה תצוה גבי מאת בני ישראל

And see what is written in the discourse beginning "Sing and rejoice," regarding "For You (atah) are my lamp": the letters alef-tav are the level of the letters of the Torah, etc.; and what is written on this in the discourse beginning "And you shall command," regarding "from (me'es) the children of Israel."

וזהו שבעסק התורה נאמר או יחזק במעוזי יעשה שלום לי יעשה לי בי פעמים שלום והיינו כמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב וכמ"ש במ"א בד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת].

And this is why, of engaging in the Torah, it is said, "Or let him take hold of My strength; he will make peace with Me, peace he will make with Me": "peace" twice. That is as it is written, "Peace, peace, to the far and to the near," as is explained elsewhere, in the discourse beginning "On the eighth day, an assembly."

24 וכיון שכן נמשך מזה ג"כ בחי' שלום דלרחוק שיהיה נעשה קרוב. וזהו אדם כי יקריב מכם

And since this is so, there is drawn from this also the level of the "peace" of "to the far," so that he becomes near. And this is "A man, when he brings near of you."

וזהו תשמרו להקריב לי שמור זו משנה שע"ז נמשך להיות להקריב לי. ועמ"ש מזה סדי"ה צו את בניי [בני ישראל] ואמרת אליהם את קרבני.

And this is "You shall guard to bring near to Me": "guard" — this is Mishnah, through which it comes about that there be "to bring near to Me." See what is written on this at the end of the discourse beginning "Command the children of Israel and say to them: My offering."

וברכות בקהלת ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי זה משה שבא לאלף דור כו'. הה"ד [הדא הוא דכתיב] דבר צוה לאלף דור. ועז"נ [ועל זה נאמר] ג"כ אדם כי יקריב דהיינו ע"י התורה.

And in the Midrash Rabbah on Koheles, on the verse "One man (adam) in a thousand have I found": this is Moshe, who came for a thousand generations, etc.; as it is written, "The word He commanded to a thousand generations." And of this too it is said, "A man (adam), when he brings near": that is, through the Torah.

ועמ"ש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בענין משה ידבר כו' (וע' עוד מענין אדם כי יקריב כו' ברכות סדר בא פי"ז ויקרא פ' ב' ור"פ בלק)

And see what is written above on the subject of "Moshe would speak," etc. (And see further on the subject of "A man, when he brings near," etc., in the Midrash Rabbah: Seder Bo, chapter 17; Vayikra, chapter 2; and the beginning of Parshas Balak.)

וזהו דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב כו' ועי"ז ג"כ אח"כ מן הבהמה תקריבו וכנ"ל

And this is "Speak to the children of Israel and say to them: A man, when he brings near," etc.; and through this, afterwards, also "from the animals you shall bring near," as mentioned above.

והוא ע"י קיום המצות שהמצוה יש לה סגולה פרטית להעלות את נה"ב [נפש הבהמית] ולקשרה באור א"ס ב"ה כי צדקה תרומם גוי. וכמ"ש במ"א בד"ה המגביהי לשבת:

And this is through fulfilling the mitzvos, for a mitzvah has a particular special power to raise up the animal soul and bind it to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He; for "charity (tzedakah) exalts a nation (goy)." As is explained elsewhere, in the discourse beginning "Who is enthroned on high."

25 והנה עי"פ כל הנ"ל יובן ג"כ ענין פסח וספירת העומר כי בפסח הוא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והאתעדל"ע [והאתערותא דלעילא] הוא לעורר הרצוא בנפש האלקית אבל הנה"ב [הנפש הבהמית] לא נתהפכה עדיין ולכן נאמר כי ברח העם וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ ל"א.

Now, according to all the above, the matter of Pesach and the Counting of the Omer can also be understood. For on Pesach there is an arousal from above to awaken an arousal from below, and the arousal from above is to awaken the ratzo (running forth) in the G-dly soul; but the animal soul has not yet been transformed. That is why it says, "that the people had fled," as is explained in Sefer Shel Beinonim (Tanya), at the end of chapter 31.

26 וזהו כענין אדם כי יקריב מכם וכמ"ש קול דודי כו' מדלג על ההרים שהוא בזכות התורה שנק' הר כמ"ש ישאו הרים שלום לעם כמ"ש כמ"א,

And this is like the matter of "A man, when he brings near of you," as it is written, "The voice of my beloved," etc., "leaping over the mountains," which is by the merit of the Torah, which is called a mountain, as it is written, "The mountains will bear peace to the people," as is explained elsewhere;

לכן אח"כ תומ"י [תכף ומיד] ביום שני הוא קרבן העומר שעורים שהוא מאכל בהמה, להיות בירור נפש הבהמית וספירת העומר וספרתם לכם בחינת בירור ז' מדות דנה"ב [דנפש הבהמית].

therefore, afterwards, immediately, on the second day, there is the Omer offering of barley, which is animal food, so that there be the refinement of the animal soul. And the Counting of the Omer, "And you shall count for yourselves," is the level of refining the seven emotive attributes (middos) of the animal soul.

27 והוא כענין מן הבהמה מן הבקר כו' תקריבו דהיינו אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ואזי עי"ז אח"כ בשבועות מתן תורה הוא בחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שאחר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] התגלות רצונו וחכמתו למטה

And this is like the matter of "from the animals, from the cattle," etc., "you shall bring near," which is an arousal from below. And then, through this, afterwards on Shavuot, the Giving of the Torah is the level of an arousal from above that comes after an arousal from below: the revelation of His will and His wisdom below.

כי הנה בחינת כי יקריב ותקריבו זהו העלאה ממטה למעלה אבל במ"ת [במתן תורה] כתיב וירד ה' על הר סיני להיות המשכה למטה ועיין ברבות פ' ואתחנן ע"פ אשר לו אלקים קרובים אליו.

For the level of "when he brings near" and "you shall bring near" is an elevation from below to above, whereas at the Giving of the Torah it is written, "And Havayah descended upon Mount Sinai," so that there be a drawing-down below. And see in the Midrash Rabbah, Parshas Va'eschanan, on the verse "that has G-d so near to it."

28 וההפרש שבין בחי' עסק התורה שקודם הרצוא דהיינו בחי' אדם כי יקריב לבחי' עסק התורה שאחר

הרצוא ובירור נה"ב [נפש הבהמית]

And the difference between the level of engaging in the Torah that precedes the ratzo — that is, the level of "A man, when he brings near" — and the level of engaging in the Torah that comes after the ratzo and the refinement of the animal soul

היינו שע"י זה הרצוא ובירור נה"ב [נפש הבהמית] נמשך בעסק התורה מבחי' כי לא אדם הוא להמשיך משם המשכה חדשה בבחי' אדם וכמ"ש במ"א:

is that, through this ratzo and the refinement of the animal soul, there is drawn into the engagement in the Torah from the level of "for He is not a man," to draw down from there a new drawing-down into the level of "Adam," as is explained elsewhere.

לבאר הדברים ענין אדם כי יקריב מכם וענין...

“To explain the words: ‘A man, when he brings near of you’”

1 לבאר הדברים ענין אדם כי יקריב מכם וענין מן הבהמה כו' תקריבו את קרבנכם. הוא כמ"ש במ"א בד"ה בכ"ה בכסלו

To explain the words, the matter of “A man (adam), when he brings near of you,” and the matter of “from the animal (behemah)... you shall bring near your offering”: it is as is explained elsewhere, in the discourse beginning “On the twenty-fifth of Kislev,”

כי הנה בק"ש [בקריאת שמע] יש ב"פ [ב' פעמים] מס"נ [מסירות נפש] האחד למסור נפשו באחד וקאי על נפש האלקית שהיא בבחינת ביטול באור א"ס ב"ה ממש

that indeed, in the Shema there are two instances of self-sacrifice (mesirus nefesh). The first is to give over one's soul in [the word] “One,” and this refers to the G-dly soul, which is at the level of self-nullification (bittul) in the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

וזהו ענין אדם כי יקריב מכם קרבן להוי' כי אדם העליון היינו ז"א דאצילות ומכם קאי על מס"נ [מסירות נפש] של הנפש האלקית והוא בחינת קרבן להוי'

And this is the meaning of “A man, when he brings near of you an offering to Havayah.” For the supernal Man (Adam) is Z'eir Anpin (the emotive attributes) of the World of Atzilus (Emanation); and “of you” refers to the self-sacrifice of the G-dly soul, and this is the level of “an offering to Havayah,”

שמס"נ [שמסירות נפש] זה הוא בבחינת ה' אחד שהוא אור א"ס ב"ה המלוכש בז"א דאצילות שהנשמות נכללים בו בבחינת לאשתאבא בגופא דמלכא

for this self-sacrifice is at the level of “Havayah is One,” which is the Infinite Light, blessed be He, that is clothed in Z'eir Anpin of Atzilus, in which the souls are included at the level of “being absorbed into the body of the King,”

וכמ"ש בזהר פ' פינחס (דרי"ז ע"א) ע"פ ועשב לעבודת האדם אליו אינון נשמותיהן דצדיקייא דההוא אדם שהוא ז"א דרכיב ושליט על בהמה דא שהיא בחינת מל' אכיל ואעיל לון בגויה כו'

as is written in the Zohar, Parshas Pinchas (folio 217a), on the verse "and herb for the service of man": "These are the souls of the righteous, which that Man, who is Z'eir Anpin, who rides upon and rules over this animal, which is the level of Malchus (sovereignty), eats and brings within himself, etc."

והנה אדם היינו ע"ס [עשר ספירות] דזעיר אנפין והוי' הוא אור אין סוף המלוכש בו ועל ידי בחינת לאשתאבא בגופא דמלכא שהוא ע"ס [עשר ספירות] דז"א הרי מתאחדים ג"כ בהקו מאור אין סוף שבז"א וזהו אדם כי יקריב מכם קרבן להוי'

Now, "man" (adam) is the Ten Sefiros of Z'eir Anpin, and Havayah is the Infinite Light that is clothed in it. And through the level of "being absorbed into the body of the King," which is the Ten Sefiros of Z'eir Anpin, they [the souls] are thereby also united with the kav (line of light) from the Infinite Light that is in Z'eir Anpin. And this is [the meaning of] "A man, when he brings near of you an offering to Havayah."

והוא ג"כ ע"ד מ"ש בספרא דצניעותא רפ"ד ז"א אתגלייא ולא אתגלייא ובהפ"י שם בזהר הרקיע איתא כי הפנימית שלו הוא ממש עתיקא כו'

This is also along the lines of what is said in the Sifra DeTzniusa, at the beginning of chapter 4: "Z'eir Anpin is revealed and not revealed"; and in the commentary there, in Zohar HaRakia, it is stated that its inner dimension (pnimiyus) is actually Atika, etc.

וכ"כ [וכן כתב] הרמ"ז [הרב משה זכות] בפרשת ואתחנן בד' ר"ס ע"ב פנימית עתיק שבתוך ז"א ועמ"ש במ"א בפ"י כרוב אחד מקצה מזה שהוא קצה אור א"ס שבז"א

And so the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) wrote, in Parshas Va'eschanan, on folio 260b: the inner dimension of Atik that is within Z'eir Anpin. And see what is explained elsewhere on the meaning of "one cherub from the end on this side": that it is the end of the Infinite Light that is in Z'eir Anpin.

והיינו כמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] שם כידוע שבחינת עתיק הוא סוף עולם הא"ס ועיין באד"ר [באדרא רבא] דקל"ו ע"ב בפ"י כי לא אדם הוא

This is as the Ramaz wrote there: "as is known, the level of Atik is the end of the World of the Infinite One (Ein Sof)." And see in the Idra Rabba, folio 136b, on the meaning of "for He is not a man."

וזהו אדם דהיינו בחינת אתגליא דז"א כי יקריב מכם שתבא הנפש האלקית למסור נפשו בק"ש [בקריאת שמע] באחד שאז הוא קרבן להוי' שהוא בחי' פנימית דז"א בחינת עתיקא כו'.

And this is [the meaning of] "A man": that is, the revealed aspect (isgalya) of Z'eir Anpin; "when he brings near of you": that the G-dly soul comes to give over its soul in the Shema, in [the word] "One," for then it is "an offering to Havayah," which is the level of the inner dimension of Z'eir Anpin, the level of Atika, etc.

2 ועיין בזהר בהעלותך קנ"ב א' נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל כו' ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא וכולא חד.

And see in the Zohar, Beha'aloscha, folio 152a: "The soul of which we spoke: this is the Tiferes (beauty) of Israel, etc.; and the soul of the soul: this is Atika Kadisha (the Holy Ancient One); and all is one."

וזהו אדם דהיינו תפארת כדכתיב כתפארת אדם. כי יקריב מכם קרבן להוי' הוא בחינת הארת ע"ק [עתיקא קדישא] המלוכש בת"ת [בתפארת] שהרי נקרא נשמתא לנשמתא כו'.

And this is "A man (adam)," namely Tiferes, as it is written, "like the beauty (tiferes) of a man." "When he brings near of you an offering to Havayah" is the level of the radiance of Atika Kadisha that is clothed in Tiferes, for indeed it is called "the soul of the soul," etc.

3 והנה המשכה זו ואתעדל"ע [ואתערותא דלעילא] זו דאדם כי יקריב היינו ע"י עסק התורה והמצות שהתורה היא בחינת אדם זה כמבואר בזהר בהעלותך שם.

Now, this drawing down and this arousal from above of "A man, when he brings near" come through occupation with the Torah and the mitzvos, for the Torah is the level of this "man" (adam), as is explained in the Zohar, Beha'aloscha, there.

וזהו שהתורה נקרא עוז שהיא הנותנת כח ועוז לנפש האלקית להתגבר על חומריות הגוף ונפש הבהמית וכמ"ש במ"א ע"פ בחודש השלישי.

And this is why the Torah is called "strength" (oz): it is what gives power and strength to the G-dly soul to prevail over the physicality of the body and the animal soul, as is explained elsewhere on the verse "In the third month."

4 **ובחיני** [ובחינת / ובחינה] **הבי דמס"נ** [דמסירות נפש] **בק"ש** [בקריאת שמע] **הוא בחינת וכל נפשך היינו שגם בחינת נה"ב** [נפש הבהמית] **תהיה בבחינת אתכפא ואתהפכא ובחינת מס"נ** [מסירות נפש] **זו אינו באחד אלא בבחינת ברוך שם כבוד מלכותו כו'**

The second level of self-sacrifice (mesirus nefesh) in the Shema is the level of "and with all your soul": that is, that the animal soul too should be at the level of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha). And this level of self-sacrifice is not in "One," but at the level of "Blessed be the name of the glory of His kingdom," etc.

וזהו מן הבהמה כו' תקריבו את קרבנכם דקרבנכם היינו הקרבת נפש הבהמית ועלייתה בבחינת אתהפכא כו' ונמשך מן הבהמה שמדת מלכות שמתלבשת בבריאה היא בחינת שם ב"ן [שם ב"ן] בגימטריא בהמה.

And this is "from the animal... you shall bring near your offering": "your offering" is the offering up of the animal soul and its ascent at the level of transformation, etc. And it is drawn "from the animal" (behemah), for the attribute of Malchus (sovereignty) that is clothed in the World of Beriah (Creation) is the level of the Name Ban (52), which is numerically equal to behemah.

5 **ומבחינה זו דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דוקא נמשך הקרבת נה"ב** [נפש הבהמית].

And it is specifically from this level, of "Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever," that the offering up of the animal soul is drawn.

וגם עלייתה אחר הבירור הוא בבחינת שם ב"ן [שם ב"ן] וכמ"ש בזהר פרשה פינחס שם בפ"י מצמיח חציר לבהמה והוא ענין התכללות נה"ב [נפש הבהמית] אחר הבירור בבחינת מל' כמו התכללות המלאכים הנקרא חציר כו'

And its ascent, too, after the refinement (birur), is at the level of the Name Ban, as is written in the Zohar, Parshas Pinchas, there, on the meaning of "He causes grass to grow for the animal (behemah)": this is the matter of the inclusion of the animal soul, after the refinement, in the level of Malchus (sovereignty), like the inclusion of the angels, which is called "grass," etc.

ועשב לעבודת האדם קאי על התכללות נה"א [נפש האלקית] בז"א כנ"ל ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ כה אמר כו' מהלכים בין העומדים מענין זה.

"And herb for the service of man" refers to the inclusion of the G-dly soul in Z'eir Anpin (the emotive attributes), as mentioned above. And see what is explained elsewhere on this matter, in the explanation of the verse "Thus says...", etc., "walkers among those who stand."

6 והענין כי הנה יש ב' בחינות התבוננות האחד ההתבוננות בעצמות אור א"ס ב"ה שהוא יתברך רם ונשא ואינו בגדר עלמין כלל לא בבחינת ממלא ולא בבחינת סובב

The explanation is this: there are two levels of contemplation. The first is the contemplation of the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He: that He, may He be blessed, is “high and exalted” and is not within the category of worlds at all, neither at the level of the light that fills [all worlds] (memalei) nor at the level of the light that encompasses [all worlds] (sovev);

כי אני ה' לא שניתני כתיב ואין ערוך אליו יתברך אפי' [אפילו] כערך טפה מאוקיינוס ומזה נמשך המס"נ [המסירות נפש] של הנה"א [הנפש האלקית]

for it is written, “I, Havayah, have not changed,” and there is no comparison to Him, may He be blessed, not even as the relation of a drop to the ocean. And from this is drawn the self-sacrifice (mesirus nefesh) of the G-dly soul

(עיי' בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא במש"ש [במה שכתוב שם] וא"כ מהותו ועצמותו יתברך כו' המס"נ [המסירות נפש] למעלה מחיי החיים כו')

(see the discourse beginning “A person is obligated to become intoxicated on Purim,” in what is written there: “And if so, His being and essence, may He be blessed, etc.”; the self-sacrifice that is higher than the Life of life, etc.),

שלפי ששרשה מבחינת פנימית העולמות היינו מפנימית הכלים כמאמר טהורה היא ששרשה מבחינת טהירו עלאה כו'

for since its root is from the level of the inner dimension (pnimiyus) of the worlds, that is, from the inner dimension of the vessels, as in the saying “it is pure”: its root is from the level of the supernal purity (tehiru ila'ah), etc.,

ע"כ היא בטלה ונכללת לגבי אור א"ס ב"ה ממש על ידי שמשכלת ומתבוננת ברוממות עצמות אור א"ס ב"ה.

therefore it is nullified and included before the very Infinite Light, blessed be He, by intellectually grasping and contemplating the exaltedness of the essence of the Infinite Light, blessed be He.

7 וזהו ענין מפתחות הפנימית ושער החצר הפנימית הפונה קדים כו' שיומשך התפעלות בנפש שתתפעל

מאור א"ס ב"ה ממש שנקרא קדמונו של עולם שאינו בגדר ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסכ"ע [וסובב כל עלמין].

And this is the meaning of "the inner keys" and of "the gate of the inner courtyard that faces east (kadim)," etc.: that a stirring should be drawn forth in the soul, so that it is stirred by the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is called "the Primordial One (Kadmono) of the world," which is not within the category of the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

וזהו אדם העליון ז"א דאצילות כי יקריב מכם שיומשך המס"נ [המסירות נפש] בנפש האלקית קרבן להוי' שהוא מהתכוננות רוממות עצמות אור א"ס ב"ה שהארה מזה מלוכש בז"א כנ"ל

And this is [the meaning of] the supernal "Man," Z'eir Anpin (the emotive attributes) of the World of Atzilus (Emanation), "when he brings near of you": that self-sacrifice (mesirus nefesh) should be drawn forth in the G-dly soul, "an offering to Havayah," which comes from contemplating the exaltedness of the essence of the Infinite Light, blessed be He, a radiance of which is clothed in Z'eir Anpin, as mentioned above.

והבחינה הב' בהתכוננות הוא נקרא מפתחות החיצוניות שהוא להתכונן איך הוא יתברך ממכ"ע [ממלא

כל עלמין] אתה עשית את השמים ושמי השמים יוצר משרתים ואשר משרתיו כו'

And the second level of contemplation is called "the outer keys," which is to contemplate how He, may He be blessed, fills all worlds: "You made the heavens and the heavens of the heavens..."; "Who forms ministering [angels], and Whose ministers....," etc.;

שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (כמ"ש במ"א בד"ה כי תשמע בקול וסד"ה וספרתם לכם דגני חג השבועות בענין שעורה וחסה כו' ע"ש)

"Lift up your eyes on high and see: Who created these?" (as is explained elsewhere, in the discourse beginning "When you listen to the voice," and at the end of the discourse beginning "And you shall count for yourselves," on the festival of Shavuot, on the matter of barley and wheat, etc.; see there).

והוא מבחינת מדת מלכותו ית' שנקרא שם שאינו אלא זיו והארה וכנודע דבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

וסכ"ע [וסובב כל עלמין] הכל נקרא בחינת שמו בלבד כו'

And this is from the level of the attribute of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, which is called "Name," for it is only a splendor and a radiance; as is known, the levels of the light that fills all worlds and the light that encompasses all worlds are all called only the level of His Name, etc.,

וכמבואר במ"א בפ"י אל תקרי שמות אלא שמות כו' (עיי' בד"ה ובבואה לפני המלך כו')

as is explained elsewhere on the meaning of "Do not read shamos ['desolations'] but shemos ['names'], etc. (see the discourse beginning "And when she came before the king," etc.).

והנה מבחינת התבוננות זו יומשך בחינת אתהפכא דנה"ב [דנפש הבהמית]

Now, from this level of contemplation is drawn the transformation (is'hapcha) of the animal soul.

שלהיות הנה"ב [הנפש הבהמית] היא ירדה במדרגות תחתונות אשר שם מסכים מבדילים ע"כ לא תקלט בה ההתפעלות אלא דייקא ע"י התבוננות מבחי' זו איך שהיש ודבר נפרד הוא בטל לגבי בחינת הזיו המחיה אותו כו'

For since the animal soul has descended into lower levels, where there are separating screens, the stirring therefore does not take hold in it except specifically through contemplation from this level: how that which is a "something" (yesh) and a separate thing is nullified before the splendor that gives it life, etc.

וכמ"ש במ"א בפ"י כי תצא למלחמה על אויביך שלנצח כח המתאווה שבנפש הבהמית תהיה בבחינת על אויביך

As is explained elsewhere on the meaning of "When you go out to war against (al) your enemies": that to overcome the desiring power in the animal soul, [the battle] should be at the level of "above (al) your enemies,"

דהיינו להתבונן בבחינת שרשה שלמעלה שהוא מבחינת מרכבה עליונה שבקדושה כו' שהוא ג"כ בחינת מן הבהמה תקריבו

that is, to contemplate its root above, which is from the level of the supernal Chariot (merkavah) in holiness, etc.; and this too is the level of "from the animal... you shall bring near."

(ועמ"ש סד"ה וכל העם רואים כו'. בענין ויעמדו מרחוק ובענין ומרכים אותך יתברך שמך כו' שנזכר ג"כ קרוב לענין זה)

(And see what is explained at the end of the discourse beginning "And all the people saw," etc., on the matter of "and they stood far off," and on the matter of "and they bless You, may Your Name be blessed," etc., which also speaks of something close to this matter.)

וזהו מן הבהמה כו' תקריבו כי הנה כתיב רוח הבהמה היורדת היא למטה שבחינת התפשטות הארת האלקות הנמשך להחיות עולמות ב"ע נקרא רוח הבהמה שם ב"ן [שם ב"ן]

And this is "from the animal... you shall bring near," for indeed it is written, "the spirit of the animal, which goes downward": the spreading forth of the radiance of G-dliness that is drawn down to give life to the worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah is called "the spirit of the animal," the Name Ban (52),

מאחר שבאמת אין ערוך כלל לנברא עם הבורא כי הנברא הוא בעל גבול מיוחדש והבורא הוא בלתי בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] אין לו תחלה ואין לו תכלה.

since in truth there is no comparison at all between the created and the Creator: for the created being is finite and newly brought into being, while the Creator is infinite; He has no beginning and has no end.

8 ולכן המשכת האור והחיות להתהוות הבעל גבול מהבלתי בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] הוא תכלית הירידה שאין כמוה

Therefore, the drawing down of the light and the life-force (chayus) so that the finite comes into being from the infinite is the ultimate descent, without equal.

ואפילו נבראים היותר נעלים כמו נשמות ומלאכים הנה ירידה גדולה לבחינת הזיו לירד מבחינת התכללותו במאור להיות זיו והארה ושיהיו נהנין מזיו כו' משא"כ כשהיה כלול במאור ע"ד המלך המרומם לבדו כו'

And even for the most exalted created beings, such as souls and angels, it is a great descent for the splendor to come down from its inclusion in the luminary to be a splendor and a radiance, so that they may "delight in the splendor," etc.; unlike when it was included in the luminary, in the manner of "the King Who alone is exalted," etc.

ולכן נקרא בחינת מלי' היורדת לבי"ע רוח הבהמה היורדת למטה בחינת שם ב"ן [שם ב"ן] כמו שאין ערוך בין החי למדבר כו'

Therefore, the level of Malchus (sovereignty) that descends to Beriah, Yetzirah and Asiyah is called "the spirit of the animal that goes downward," the level of the Name Ban, just as there is no comparison between the living creature (chai) and the speaking being (medaber), etc.

ועמ"ש בד"ה והניף את העומר ועיין בזהר פ' ויחי דרל"ט ע"א כד נחית ואזיל כו'

And see what is explained in the discourse beginning "And he shall wave the omer"; and see in the Zohar, Parshas Vayechi, folio 239a: "When it goes down and descends," etc.

ולכן הנה התפעלות הנפש מבחי' זו נקרא מן הבהמה תקריבו כו' והיינו שמבחינת התבוננות דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ומענין שתיים לפניו דק"ש [דקריאת שמע]

And therefore the stirring of the soul from this level is called "from the animal... you shall bring near," etc. That is: from the contemplation of "Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever," and from the matter of the "two [blessings] before it" of the Shema,

דהיינו מהתבוננות התפעלות העצומה של המלאכים וחיות הקודש מזה נמשך בחינת וכל נפשך אתכפא ואתהפכא דנפש הבהמית כו'.

that is, from contemplating the tremendous stirring of the angels and the holy Chayos, from this is drawn the level of "and with all your soul," the subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha) of the animal soul, etc.

9 והנה בעליי [בעלייה] נפש הבהמית ג"כ להתכלל באור א"ס ב"ה נעשה יתרון מבהתכללות נה"א [נפש האלקית] לבד כענין במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים כו'

Now, when the animal soul too ascends to be included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, an advantage is created beyond the inclusion of the G-dly soul alone, like the matter of "In the place where penitents (baalei teshuvah) stand," etc.

וכנודע דשם ב"ן [שם ב"ן] לאחר הבירור הוא למעלה משם מ"ה [שם מ"ה] שהוא בחינת אדם. וזהו ענין א"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת בעלה].

And as is known, the Name Ban (52), after the refinement, is higher than the Name Mah (45), which is the level of "man" (adam). And this is the meaning of "A woman of valor is the crown of her husband."

וזהו שבאדם כי יקריב מכם נאמר קרבן להוי' ואח"כ במן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם כתיב יקריב אותו לרצונו לפני הוי'. דהיינו מקור בחינת הוי' שמשם נמשך להיות התהוות בחינת הוי'.

And this is why, of "A man, when he brings near of you," it says "an offering to Havayah," while afterwards, of "from the animal, from the cattle and from the flock you shall bring near your offering," it is written, "he shall bring it near, for his acceptance, before Havayah": that is, the source of the level of Havayah, from which is drawn the coming into being of the level of Havayah.

וזה היה ענין דם התמיד צפונה לפני הוי' וכמ"ש במ"א בד"ה בכ"ה בכסלו הנ"ל. (ועיין בזהר ויחי דרל"ט ע"ב מ"ש ע"פ זה).

And this was the matter of the blood of the daily offering (tamid), "northward, before Havayah," as is explained elsewhere, in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev," mentioned above. (And see in the Zohar, Vayechi, folio 239b, what is said on this verse.)

ומה שיש להבין עוד דהא כללות ענין הקרבנות הוא לפי שהם משבה"כ [משבירת הכלים] שנפלו ועיקרם מעולם התהו לכך כשמתבררים ומתעלים הם בחינת ריח ניחוח.

And what must still be understood is this: the matter of the offerings as a whole is because they are from the shattering of the vessels (sheviras hakeilim), which fell, and in essence they are from the World of Tohu (Chaos); therefore, when they are refined and raised up, they are [the level of] "a pleasing fragrance."

וזה יתכן ג"כ בבירור נה"ב [נפש הבהמית] שבאדם ששרשה ג"כ מעולם התהו.

And this fits also the refinement of the animal soul in man, whose root is likewise from the World of Tohu.

אבל על בחינת מס"נ [מסירות נפש] של הנפש האלקית ששרשה מעולם התיקון מז"א דאצי' לכאורה קשה למה יקרא בחינה זו יקריב מכם קרבן כו'

But regarding the self-sacrifice (mesirus nefesh) of the G-dly soul, whose root is from the World of Tikkun (Rectification), from Z'eir Anpin (the emotive attributes) of Atzilus, it is seemingly difficult: why should this level be called "brings near of you an offering," etc.?

הנה כבר נת' [נתבאר] ענין זה במ"א בפ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה ע"ש ועמ"ש בד"ה אני ישנה גבי רעיתי:

This matter has already been explained elsewhere, in Parshas Yisro, in the discourse beginning "To understand the explanation of the matter of 'The Patriarchs are the Chariot'"; see there. And see what is explained in the discourse beginning "I am asleep," on "my companion" (rayasi).

10 ב והנה זהו פי' א' דמ"ש מן הבהמה קאי על קרבנכם וכפ"י הזהר פרשה ויחי הנ"ל ויש אופן אחר והוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בספרא דצניעותא רפ"ד אדם ובהמה תושיע ה'.

2. Now, this is one explanation of what is written, that "from the animal" refers to "your offering," following the explanation of the Zohar, Parshas Vayechi, mentioned above. And there is another way, according to what is written in the Sifra DeTzniusa, at the beginning of chapter 4: "Man and animal You save, Havayah."

חד בכלל דאחרא משתכחא. בהמה בכלל דאדם. אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה. משום דאתכליל בכלל דאדם עכ"ל [עד כאן לשונו]

"The one is found within the inclusion of the other: the animal within the inclusion of man. 'A man, when he brings near of you an offering to Havayah, from the animal': because it is included within man." End of quote.

ובזהר הרקיע שם פי' דהכוונה בזה כי הפסוק קשה להולמו. תחלה אמר מכם משמע מגופו של אדם והדר אמר מן הבהמה

And in Zohar HaRakia there, he explains that the intent of this is that the verse is difficult to make sense of: first it says "of you," which implies from the person's own body, and then it says "from the animal."

(ולפמ"ש [ולפי מה שכתוב] לעיל ג"כ מתורץ קושיא זו)

(And according to what was written above, this difficulty is also resolved.)

והענין הוא כי בהמה גימטריא ב"ן [שם ב"ן] והוא ממש מצלעותיו של אדם כי אדם גי' [גימטריא] מ"ה [שם מ"ה] שהוא שם הוי' ומילוי י"ט גימטריא חוה שהוא מלי שם ב"ן [שם ב"ן] עכ"ד [עד כאן דבריו].

And the explanation is that behemah (animal) is numerically equal to Ban (52), and it is actually from the ribs of adam (man): for adam is numerically Mah (45), which is the Name Havayah and its filling, nineteen, the numerical value of Chavah, which is Malchus (sovereignty), the Name Ban. Thus far his words.

ועיין מענין חוה כפי בראשית ד"ה להבין ענין הברכות. נמצא לפי הספרא דצניעותא מן הבהמה היינו ג"כ בכלל בחינת כי יקריב מכם.

And see on the matter of Chavah in Parshas Bereishis, the discourse beginning "To understand the matter of the blessings." It follows that, according to the explanation of the Sifra DeTzniusa, "from the animal" is also included within the level of "when he brings near of you";

דהיינו משום שגם הנה"א [הנפש האלקית] אע"פ [אף על פי] שעיקרה בחינת אדם שם מ"ה [שם מ"ה] אעפ"כ [אף על פי כן] כלולה ג"כ מבחינת ב"ן [שם ב"ן] וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בפי בלק בביאור ע"פ מי מנה ע"ש.

that is, because the G-dly soul too, although its essence is the level of "man" (adam), the Name Mah, is nevertheless also composed of the level of Ban, as was explained in Parshas Balak, in the explanation of the verse "Who has counted"; see there.

וז"ש [וזהו שכתוב] וזרעתי את בית ישראל כו' זרע אדם וזרע בהמה [בירמיה] סי' ל"א דהיינו שגם בנה"א [בנפש האלקית] עצמה יש מבחינת בהמה שהוא שם ב"ן [שם ב"ן].

And this is [the meaning of] what is written, "And I will sow the House of Israel, etc., with the seed of man and the seed of animal" (in Jeremiah, chapter 31): that is, that in the G-dly soul itself there is also [something] of the level of "animal," which is the Name Ban.

כי הנשמות נולדו מזיווג זו"ן [זעיר אנפין ונוקבא] שהם בחינת מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] אי"כ כלולים משני הבחינות

For the souls are born from the union of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus), which are the levels of Mah and Ban; if so, they are composed of both levels.

(וכמ"ש במ"א בד"ה כי תצא בענין וראית בשביה אשת יפ"ת [יפת תאר] כו' שיש בהנשמה ב' בחינות יפ"ת [יפת תאר] ואשת יפ"ת [יפת תאר] שהם בחינות דו"ן [דכר ונוקבא] וזהו ענין בצלמו בצלם אלקים כו' ע"ש) ועיין בפי נשא דקמ"ז ע"א ע"פ צאן מרעיתי אדם אתם.

(And as is explained elsewhere, in the discourse beginning "When you go out," on the matter of "and you see among the captives a woman beautiful of form," etc.: that in the soul there are two levels, "beautiful of form" and "a woman beautiful of form," which are the levels of male and female; and this is the meaning of "in His image, in the image of G-d," etc.; see there.) And see in Parshas Naso, folio 147a, on the verse "My flock, the flock of My pasture, you are man (adam)."

וביאור ענין ב' בחינות אלו בעבודת ה' עפ"מ"ש [על פי מה שכתוב] בד"ה רני ושמחי בפ"י וצדקתך ירננו שהמלאכים אין השגתם רק בבחינת מלכות. אבל הנשמות יש להן עבודה נוספת כו'.

And the explanation of these two levels in the service of G-d is according to what is written in the discourse beginning "Sing and rejoice," on the meaning of "and they shall sing of Your righteousness": that the angels' comprehension is only at the level of Malchus, but the souls have an additional service, etc.

11 והנה המלאכים נקראו בשם בהמ' וכמ"ש בביאור ע"פ ואלה המשפטים שלגבי מעלה נחשב בלי דעת הגם שלגבי מטה נחשב הדעת גדול. והיינו מפני היות השגתם רק בבחינת מל'.

Now, the angels are called by the name "animal," as is written in the explanation of the verse "And these are the ordinances": that relative to above, they are considered as being without knowledge (daas), even though relative to below, [their] knowledge is considered great. That is because their comprehension is only at the level of Malchus (sovereignty).

והנה בנשמות ישראל יש ג"כ בחינה זו וזהו אחרי ה' ילכו כאריה ישאג כמו פני אריה שבמרכבה.

Now, in the souls of Israel there is also this level, and this is [the meaning of] "After Havayah they shall walk; like a lion he shall roar": like the face of the lion in the Chariot.

אכן יש בהם עוד בחינה עליונה יותר והיינו ע"י התורה בחינת אדם

However, they have yet another, higher level, and that is through the Torah, the level of "man" (adam).

ועמ"ש בד"ה אתם נצבים ומ"ש בד"ה חכלילי עינים מייך בפ"י נכנס יין יצא סוד שע"י יינה של תורה נתגלה בחינת אהבה רבה המוסתרת בנפש כו' וזהו מכם מן הבהמה כו' וזהו ענין ויחד לבבנו.

And see what is explained in the discourse beginning "You are standing," and what is explained in the discourse beginning "His eyes are red with wine," on the meaning of "In comes wine, out comes the secret": that through the wine of the Torah the great love (ahavah rabbah) that is hidden in the soul is revealed, etc. And this is "of you, from the animal," etc., and this is the meaning of "And unite our hearts."

12 ובמ"א בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב נתבאר פי' ויחד לבכנו כי יש ב' בחינות ברעותא דליבא פנימית וחיצונית.

And elsewhere, in the explanation of the verse "Who has counted the dust of Yaakov," the meaning of "And unite our hearts" is explained: that there are two levels in the desire of the heart, the inner dimension (pnimiyus) and the outer dimension (chitzoniyus).

פנימית נקודת הלב היא בחי' אהבה רבה שלמעלה מהטעם והדעת המושג ובאה מלמעלה בבחינת מתנה

The inner dimension, the point of the heart, is the level of the great love (ahavah rabbah), which is above reason and comprehended knowledge, and comes from above as a gift;

והיא מבחינת שם מ"ה [שם מ"ה] ומרומז בדברי חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] איזהו שוטה המאבד מ"ה [שם מ"ה] שנותנים לו וחיצוניות הלב הוא הנלקח מן הדעת וההתבוננות איך שמלכותך מלכות כל עולמים כו'

and it is from the level of the Name Mah (45), and it is alluded to in the words of our Sages, of blessed memory: "Who is a fool? One who loses what (mah) is given to him." And the outer dimension of the heart is that which is taken from knowledge and contemplation of how "Your kingship is the kingship of all worlds," etc.

וזהו ענין שם ב"ן [שם ב"ן] כנודע שכנגד הדעת יש לעומת זה וזהו ענין עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] כי בז' מלכין דתהו בלע הוא מבחינת דעת שנפל בשבירת הכלים כו'

And this is the matter of the Name Ban (52). As is known, opposite Daas (knowledge) there is [its] counterpart, and this is the matter of the Tree of Knowledge of good and evil; for among the seven kings of Tohu (Chaos), Bela is from the level of Daas, which fell in the shattering of the vessels (sheviras hakeilim), etc.;

משא"כ בחכמה שלמעלה מהדעת כתיב ימותו ולא בחכמה שהוא למעלה משבה"כ [משבירת הכלים] עץ החיים וחכמה כח מ"ה [מה].

whereas of Chochmah (wisdom), which is above Daas, it is written, "They die, but not in wisdom," for it is above the shattering of the vessels: the Tree of Life; and Chochmah is ko'ach mah (the potential of Mah).

13 וצ"ל ויחד לכבנו שיהיה נכלל בחינת חיצוניות הרצון בבחינת פנימי [פנימיות / פנימית] **הרצון והיינו**

בירור ב"ן [שם ב"ן] **והתכללותו במ"ה** [בשם מ"ה]

And there must be “And unite our hearts”: that the outer dimension (chitzoniyus) of the will should be included in the inner dimension (pnimiyus) of the will; and that is the refinement of Ban and its inclusion in Mah.

וזהו כי יקריב מכם כו' מן הבהמה כו' מ"ה [שם מ"ה] **וב"ן** [שם ב"ן] **שבנפש האלקית ועמ"ש ע"פ** **והקרבתם עולה אשה.**

And this is “when he brings near of you... from the animal...”: Mah and Ban that are in the G-dly soul. And see what is explained on the verse “And you shall bring near a burnt offering, a fire offering.”

ועיין עוד במ"ש במ"א ע"פ שיר השירים בענין ב' בחינות כלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה והיינו **ג"כ ב' בחינות אלו שבנפש האלקית.**

And see further what is explained elsewhere on the verse “The Song of Songs,” on the matter of the two levels of “bride,” the higher Shechinah (Divine Presence) and the lower Shechinah; and these too are these two levels in the G-dly soul.

(גם מ"ש בפ' כי תשא ע"פ שמאלו תחת לראשי כו' בענין ההפרש בין עבודת ניצוץ הנשמה המתפשט ומתלבש בתוך הגוף שזהו בחינת ככל לבבך כו'

(Also [see] what is explained in Parshas Ki Sisa on the verse “His left hand is under my head,” etc., on the difference between the service of the spark of the soul that spreads forth and is clothed within the body, which is the level of “with all your heart,” etc.,

משא"כ בחינת ככל מאודך הוא בחי' עבודת עיקר הנשמה כו' והיינו שצ"ל ע"ד ויחד לכבנו וכמבואר ענין זה ג"כ סדי"ה להבין ענין הברכות)

whereas the level of “with all your might” is the level of the service of the essence of the soul, etc.; that is, that it must be in the manner of “And unite our hearts”; and this matter is also explained at the end of the discourse beginning “To understand the matter of the blessings.”)

ואח"כ כתיב מן הבקר ומן הצאן זהו בירור נה"ב [נפש הבהמית] שבאדם ששרשה לוקחה מחיות המרכבה
שנק' שנים עשר בקר כו':

And afterwards it is written, "from the cattle and from the flock": this is the refinement of the animal soul in man, whose root is taken from the Chayos of the Chariot, which are called "twelve oxen," etc.

ולא תשבית מלח וגוי

“And you shall not omit salt”

1 ולא תשבית מלח וגוי. הנה מלח הוא נותן טעם בדברים הנמלחים בו כמו הבשר. וכמ"ש בגמ' [בגמרא]

פ"ק [פרק קמא] דברכות דף ה' סע"א [סוף עמוד א] ובמנחות דכ"א סע"א [סוף עמוד א],

“And you shall not omit salt,” etc. Now, salt gives taste to the things salted with it, such as meat, as is stated in the Gemara, in the first chapter of Berachos, folio 5, end of side a, and in Menachos, folio 21, end of side a;

וכמ"ש היאכל תפל מבלי מלח (וע' באדר"ז [באדרא זוטא] דרצ"ה ע"ב), שבלי מלח הוא בשר תפל שאין בו טעם and as it is written, “Can the bland be eaten without salt?” (and see the Idra Zuta, folio 295b): for without salt it is bland meat, which has no taste.

וכשמולחים אותו במלח אזי נעשה בהבשר טעם שהמלח ממתקת את הבשר. והרי המלח עצמו אין בו טעם ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא פועל הטעם בהבשר.

And when one salts it with salt, then taste comes into being in the meat, for the salt sweetens the meat. Yet the salt itself has no taste, and nevertheless it produces the taste in the meat.

והענין ששרש המלח הוא בחי' גבורות דאבא שהמלח הוא מתולדות המים שע"י חום השמש ששורפם נעשה המלח.

The explanation is that the root of salt is the level of the gevuros (restraints) of Abba (Chochmah), for salt is one of the products of the waters: through the heat of the sun, which burns them, salt is formed.

ומים הוא בחי' חסד שבחכמה והמלח זהו בחי' גבורות ולכן היא חריף. (ועיין במא"א [במאורי אור] אות מ"ם סעיף ע"א).

And water is the level of Chesed (kindness) within Chochmah (wisdom), and salt is the level of gevuros; and therefore it is sharp. (And see Me'orei Or, the letter mem, section 71.)

והנה מבואר בע"ח [בעץ חיים] שמגבורות דאבא נעשו חסדים דאימא. פ"י דהגם דלגבי אבא נחשב לבחי גבורות עכ"ז [עם כל זה] כשנמשכים לאימא נחשבים בחינת חסדים לגבה.

Now, it is explained in Etz Chaim that from the gevuros of Abba the chasadim (kindnesses) of Imma (Binah) were made. That is: although in relation to Abba they are reckoned as the level of gevuros, even so, when they are drawn down to Imma, they are reckoned as the level of chasadim in relation to her.

ונודע שכל הטעמים נמשכים מחכמה כי טעמים הם בשם ע"ב [שם ע"ב] שהוא חכמה, ולכן המלח ששרשו מבחי אבא הוא הנותן טעם בדבר הנמלח.

And it is known that all tastes are drawn from Chochmah, for tastes (te'amim) are in the Name Av (72), which is Chochmah. Therefore salt, whose root is from the level of Abba, is what gives taste to the thing that is salted.

ומ"מ הוא עצמו אין בו טעם. מפני שהוא מבחי גבורות דאבא. לכן לפי שהוא מבחינת גבורות אין בו טעם, אבל הרי מבחי גבורות דאבא נעשים חסדים דאימא.

Nevertheless, it itself has no taste, because it is from the level of the gevuros of Abba. Therefore, since it is from the level of gevuros, it has no taste; but, after all, from the level of the gevuros of Abba the chasadim of Imma are made.

וזהו שמטעים הבשר, (וענין הבשר עבמ"ש [עיי' במה שכתוב] ע"פ בהעלותך את הנרות חייך שלך גדול משלהם, וסד"ה והיה מדי חודש גבי יבא כל בשר להשתחוות.

And this is why it gives taste to the meat. (On the matter of meat (basar), see what is written on the verse "When you raise up the lamps," "By your life, yours is greater than theirs"; and at the end of the discourse beginning "And it shall be, from new moon to new moon," regarding "all flesh (basar) shall come to bow down."

ויוכן משם דהבשר שרשו מבחי בינה. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אודם מן האם שממנו בשר כו', ולכן הבשר נמתק ע"י המלח שחסדים דאימא נתהוו מגבורות דאבא כנ"ל).

From there it will be understood that meat has its root in the level of Binah (understanding), as our Sages, of blessed memory, said: "The red is from the mother, from which comes the flesh," etc. Therefore the meat is sweetened by the salt, for the chasadim of Imma came into being from the gevuros of Abba, as mentioned above.)

ועוד שזהו כענין בחכמה אתברירו שחכמה הוא המברר כל הברורים להפריד הטוב מן הרע.

Furthermore, this is like the matter of “Through Chochmah they are refined”: Chochmah is what carries out all the refinements (beirurim), to separate the good from the evil.

והנה עד"מ האדם המברר אוכל מתוך פסולת או הפסולת מן האוכל הרי אין מהותו נמצא בהמתברר כ"א רק שעל ידו נעשה הבירור.

Now, by way of analogy: a person who sorts food out of waste, or the waste out of the food — his essence is not found in what is sorted; it is only that the sorting is done through him.

וכן עד"מ הבירור של הגבינה מה שנברר האוכל מתוך הפסולת דהיינו מן הקום ומי חלב ונעשה גבינה והיינו ע"י עור הקיבה שנותנים בה כידוע.

So too, by way of analogy, the refining of cheese, in which the food is refined out of the waste, that is, from the kum and the whey, and becomes cheese; and this is through the stomach lining that is put into it, as is known.

והנה עצמיות הטעם של עור הקיבה אינו נמצא ונרגש לא בהגבינה ולא בהקום (כ"א) אעפ"כ [אף על פי כן] הוא פועל הבירור שמתברר האוכל מהפסולת וישתנה למעליותא.

Now, the essential taste of the stomach lining is not found or felt, neither in the cheese nor in the kum (but rather); nevertheless it brings about the refinement, so that the food is refined from the waste and is changed for the better.

וכך הוא ענין בחכמה אתברירו שמברר הבירורים שיהיה נפרד הטוב מן הרע.

And such is the matter of “Through Chochmah they are refined”: it refines the refinements, so that the good will be separated from the evil.

מה שמקודם היה הטוב מעורב ברע לכן לא היה בו טעם עד"מ וע"י החכמה נעשה הבירור ויופרדו הסיגים והפסולת אז נתגלה הטוב כו'.

Inasmuch as previously the good was mixed with the evil, therefore, by way of analogy, it had no taste; and through Chochmah the refinement takes place and the dross and the waste are separated off; then the good is revealed, etc.

וזהו ג"כ ענין המלח שהמלח מפליט הדם מן הבשר שמברר הפסולת מן האוכל לפי ששרשו מגבורות דאבא דבחכמה אתברירו ולכן אף שבעצמו אין בו טעם עכ"ז [עם כל זה] הוא פועל טעם בהבשר. ע"ד הבירור וטעם הגבינה ע"י המחבץ כו'

This is also the matter of salt: salt draws the blood out of the meat, that is, it refines the waste out of the food, because its root is from the gevuros of Abba, for "through Chochmah they are refined." Therefore, although in itself it has no taste, nevertheless it produces taste in the meat, along the lines of the refinement and the taste of cheese through the curdling agent, etc.

(ועמ"ש עוד מענין מלח בביאור ע"פ והיה לכם לציצית כפי ברית מלח עולם היא כו' ע"ש).

(And see what is written further on the subject of salt in the explanation on the verse "And it shall be tzitzis for you," in the interpretation of "It is an everlasting covenant of salt," etc.; see there.)

ושרש של בחי' מלח הוא בחי' בוצינא דקרדוניתא שהוא בחי' קו המדה. כי מלח בגימ' [בגימטריא] מזלא ואבא יונק ממזלא, ושרש מזלא נמשך ממו"ס [ממוחא סתימאה] שבו מלובש גבורה דע"י [דעתיק יומין] שנק' בוצינא דקרדוניתא.

The root of the level of salt is the level of botzina dekardinusa, which is the level of the measuring line (kav hamiddah). For melach (salt) has the numerical value of mazla, and Abba draws nourishment from mazla; and the root of mazla is drawn from Mocha Stima'ah (the hidden brain), in which the Gevurah of Atik Yomin is enlothed, which is called botzina dekardinusa.

וענין קו המדה שהוא המודד לכל המשכות האורות וכלים איך וכמה יומשך

The matter of the measuring line is that it measures all the flows of the lights and vessels: how, and how much, is to be drawn down.

(וזהו ענין מ"ש אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה. שנמדד באמה היא בחי' קו המדה, ועד"מ האמה שמודדין בו שאף שנותן מדה לכל הדברים מ"מ הוא עצמו אינו מלובש כם כו').

(And this is the meaning of what is written, "The length of the one curtain, twenty-eight by the cubit": that it is measured "by the cubit" is the level of the measuring line. And by way of analogy, the cubit with which one measures: although it gives measure to all things, nevertheless it itself is not enlothed in them, etc.)

ולכן צריכין להניח מלח על השלחן להגין מן היסורין כי מפני שהוא שרש כל הגבורות ע"כ הוא ממתיק הדינים שאין הגבורות נמתקין אלא בשרשן:

Therefore one must place salt on the table, to protect from sufferings: for since it is the root of all the gevuros, it therefore sweetens the severities (dinim), for the gevuros are sweetened only at their root.

2 והנה כמו"כ [כמו כן] יש בחי' זו גם כן בתורה, שבחי' חכמת הקבלה היא גם כן בבחי' המלח.

Now, likewise, this level exists in the Torah as well: the level of the wisdom of Kabbalah is also at the level of salt.

שהיא בעצמה נסתרה ונעלמה שאינה מושגת בבחינת טעם ממש כמו שיש לנו השגה וטעם בהגלות לנו.

For it in itself is hidden and concealed, not grasped as actual taste, the way we have comprehension and taste in the things revealed to us.

3 ואעפ"כ [ואף על פי כן] המלח הוא הנותן טעם בכל המאכלים גם בלחם גם בבשר. שכל הנהגות העולמות הוא ע"פ פנימיות [פנימיות / פנימית] התורה וכל התורה נאמרה ע"פ הקבלה.

And nevertheless, salt is what gives taste to all foods, both to bread and to meat. For all the conduct of the worlds follows the inner dimension (pnimiyus) of the Torah, and the entire Torah was stated according to the Kabbalah.

וכן גם באדם העוסק בתורה הוא כן שהמלח הוא נותן טעם בלחם ובשר כו'. וכמ"ש כולם בחכמה עשית וע"כ גם בקרבנות נאמר ולא תשבית מלח כו'. כי בחכמה אתברירו והקרבנות המה ענין בירור נפש הבהמית כו'.

And so too in a person who occupies himself with Torah, it is so: the salt gives taste to the bread and the meat, etc. As it is written, "You have made them all in wisdom"; and therefore with the offerings, too, it is said, "And you shall not omit salt," etc., for "through Chochmah they are refined," and the offerings are the matter of refining the animal soul, etc.

ונקי המלח ברית אלקיך ברית הוא בחינת התקשרות הבורא עם הנבראים שההתקשרות הוא ע"י בחי' זו דבכמה אתברירו כו'.

And the salt is called "the covenant of your G-d": a covenant is the level of the bond of the Creator with the created beings, and the bond is through this level of "through Chochmah they are refined," etc.

(ועיין בזח"א [בוהר חלק א] ויחי דרמ"א ע"ב. ועיין בספר עמה"מ [עמק המלך] שער י"ד פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] דף פ"ד ע"ד שפי' עדי"ז בשם ר' [רבין] יהודה חסיד בספר האורה מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ה דב"ב [דבבא בתרא] דף ע"ד ע"ב)

(And see the Zohar, Part I, Vayechi, folio 241b. And see the book Emek HaMelech, Sha'ar 14, chapter 14, folio 84d, which explains in this way, in the name of Rabbi Yehudah Chasid in Sefer HaOrah, the saying of our Sages, of blessed memory, in chapter 5 of Bava Basra, folio 74b)

בענין ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא שהוא ענין ברית מלח עולם גנוזה לעתיד לבוא כו' והאכילה והסעודה היא ההשגה ששיגו כו':

regarding "and salted it for the righteous for the Time to Come": that it is the matter of "an everlasting covenant of salt," stored away for the Time to Come, etc.; and the eating and the feast is the comprehension that they will attain, etc.

ביאור הדברים הנ"ל ע"פ ולא תשכית מלח וגו'

An Explanation of the Above, on “And You Shall Not Omit
the Salt”

1 ביאור הדברים הנ"ל ע"פ ולא תשכית מלח וגו'

An explanation of the matters mentioned above, on the verse “And you shall not omit the salt,” etc.

2 הנה בסי של בינונים פ"ג [פרק ג'] נתבאר בענין הנפש שהיא כלולה מעשר בחינות כנגד ע"ס [עשר ספירות] עליונות כו', וכן פ"ב נתי [נתבאר] מהות ועצמות נפש האלהית שהן עשר בחינותיה כו'.

Now, in Sefer shel Beinonim [Tanya], chapter 3, it is explained concerning the soul that it is composed of ten levels corresponding to the supernal Ten Sefiros, etc.; and likewise in chapter 12 there is an explanation of the essence and very being of the G-dly soul, which are its ten levels, etc.

אך באמת חסר שם ולא נתבאר איך שגם החכמה שהיא ראשית שבעשר בחינות הנ"ל הוא רק בחי' כלי בלבד לעצמיות ומהות הנפש.

But in truth something is missing there, and it was not explained how even Chochmah (wisdom), which is the first of the ten levels mentioned above, is only the level of a vessel, nothing more, for the very being and essence of the soul.

כמו שהמוח הגשמי הוא רק כלי לכח השכל והחכמה המתפשט מהנפש. כך עדי"ז כח השכל שבנפש הוא רק כלי למהות ועצמיות הנפש. (ועמ"ש בד"ה פתח אליהו).

Just as the physical brain is only a vessel for the power of intellect and wisdom that extends from the soul, so too, in the same way, the power of intellect in the soul is only a vessel for the essence and very being of the soul. (And see what is written in the discourse beginning “Pasach Eliyahu” [“Eliyahu opened”].)

אבל לא שהשכל הוא ממהות ועצמיות הנפש. שהרי השכל אינו שוה באדם בכל עת שפעמים צלול דעתו ופעמים לא כן עד שפעמים ידבר שטותים וא"כ יש בהשכל שינויים רבים,

But [it is] not that the intellect is of the essence and very being of the soul. For a person's intellect is not the same at all times: at times his mind is clear and at times it is not, to the point that at times he will speak nonsense; if so, there are many changes in the intellect.

ולכן א"א לומר שהשכל הוא עצמיות הנפש ממש ושעצמיות הנפש הוא רק עשר בחינותי [בחינותיה] שהן שכל ומדות או אפי' [אפילו] לומר שהיא מציאות א' והוא שכל אלא שהשכל הוא רק כלי לבד

Therefore it is impossible to say that the intellect is the actual very being of the soul, and that the very being of the soul is only its ten levels, which are intellect and emotive attributes (middos), or even to say that it is a single entity and that [entity] is intellect; rather, the intellect is only a vessel, nothing more.

ואפילו בחי' רצון שיש בנפש למעלה מהשכל כמו ענין שתוק כך עלה כו' ג"כ נק' קרקפתא או גלגלתא דחפיא על מוחא שהוא גם כן בחי' כלי

And even the level of will that is in the soul, above intellect, like the matter of "Be silent; so it arose [in thought]," etc., is also called the karkafta, or the gulgalta (skull) that covers the brain, which is also the level of a vessel.

(ולכן אנו רואים שהשכל הולך ומתגדל שהתינוק שכלו קטן ביותר וכשמתגדל מעט מעט כך יתוסף הגדלת שכלו ומדותיו וזקני ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] כל מה שמזקינין דעתן מתיישבת כו'.

(Therefore we see that the intellect keeps on growing: an infant's intellect is very small, and as he grows little by little, so the growth of his intellect and his emotive attributes increases; and as for elderly Torah scholars, the more they age, the more settled their mind becomes, etc.

והרי הנשמה היה בו גם מקטנותו ואם כן למה היה אז שכלו קטן. אלא הענין כי הנשמה עצמה היא למעלה מהשכל. והשכל הוא כח המתפשט ממנה וכדי שיהיה נמשך המשכה והתפשטות זה אל הגילוי הוא כשיש כלי להכיל

Yet the soul was in him from his infancy as well; if so, why was his intellect small then? Rather, the point is that the soul itself is above intellect, and intellect is a power that extends from it. And for this drawing-forth and extension to be drawn into revelation, [this happens] when there is a vessel to contain [it],

דהיינו כלי המוח שהוא כלי לאור השכל אזי הכלי הוא ממשיך לתוכו גילוי אור וכח השכל ובקטן מצד קטנות מוחו השכל מאיר בקטנות מאד כו', אבל הנשמה עצמה מלובשת בו גם מקטנותו ותחלת התהוותו).

namely, the vessel of the brain, which is a vessel for the light of intellect. Then the vessel draws into itself the revelation of the light and power of intellect; and in a small child, because of the smallness of his brain, the intellect shines in a very small measure, etc. But the soul itself is en clothed in him from his infancy and from the very beginning of his coming into being.)

והנה מהות ועצמות הנפש היא חלק אלוה שאינו בגדר עשר בחינות שיש להן גדר מיוחד אלא אור פשוט כו',

Now, the essence and very being of the soul is "a part of G-d," which is not within the bounds of ten levels, which have a specific definition; rather, [it is] a simple light, etc.

וכן כתב הגאון מהר"ל [מהרצ"ה לומר] מפראג זצ"ל [זכר צדיק לברכה] בהקדמתו לס' גבורות ה' ד"ג ע"ג [עמוד ג'] וז"ל [זוה לשוננו] ואולי יאמרו אם אין עצמותו שכל וגשם ח"ו [חס ושלום] לומר עליו אם כן מהו יתברך.

And so wrote the Gaon, the Maharal of Prague, may the memory of the righteous be a blessing, in his introduction to the book Gevuros Hashem, folio 3, column c; and these are his words: "Perhaps they will say: if His essence is not intellect — and body, G-d forbid to say [it] of Him — then what is He, may He be blessed?

נשיב להם וכי הנשמה שבגוף האדם יוכל לעמוד על אמתתה. כל שכן וכל שכן בורא הכל שאין לשאול עליו קושיא זאת כי לא יראני האדם וחי עכ"ל [עד כאן לשוננו].

We shall answer them: can [one] come to know the true nature of the soul that is in a person's body? All the more so, all the more so the Creator of all, about whom one may not ask this question, 'for man shall not see Me and live.'" End of his words.

הרי ביאר שהנשמה עצמה היא למעלה ממהות שכל. והנה כמ"כ [כמו כן] יובן מזה הנמשל למעלה (כמ"ש הגאון הנ"ל) בענין ע"ס [עשר ספירות] עליונות לגבי המאציל א"ס ב"ה.

Thus he has explained that the soul itself is above the essence of intellect. Now, likewise, from this one will understand the analogue above (as the Gaon mentioned above wrote), concerning the supernal Ten Sefiros in relation to the Emanator, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He.

או שכמו שהוא למעלה כך הוא למטה בנפש (כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כו' דקאי על הנשמה ועיין בשל"ה [בשני לוחות הברית] ד"ט וד"י [ודי יסודות]) שאפילו בחי חכמה עילאה דאצילות היא רק בחי כלי לבד לאור א"ס ב"ה,

Or [put otherwise]: as it is above, so it is below in the soul (as it is written, "Let us make man in Our image," etc., which refers to the soul; and see the Shelah, folio 9 and folio 10). [That is,] even the level of supernal Chochmah of Atzilus is only the level of a vessel, nothing more, for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He,

אבל אינה עצמיותו של המאציל ב"ה כי הוא פשוט בת כלית הפשיטות, משא"כ בחי חכמה הוא איזה מהות וגדר מיוחד.

but it is not the very being of the Emanator, blessed be He; for He is simple with the utmost simplicity, whereas the level of Chochmah is some specific essence and definition.

3 ואנת חכים זהו השפלה וענוה שמשפיל א"ע [את עצמו] כביכול להיות מתלבש בחכמה ואזי איהו וחיוהי וגרמוהי חד ולא כמו התלבשות הנפש בשכל.

And "You are wise": this is a lowering and humility, that He lowers Himself, as it were, to be enclothed in Chochmah; and then "He and His life-forces and His vessels are one," and [it is] not like the enclothing of the soul in intellect.

ומ"מ הוא רק כלי כו'. וכמ"ש בס' של בינונים דמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] הוא המדע והוא היודע כו' והודו לו חכמי הקבלה,

Nevertheless, it is only a vessel, etc. And as is written in Sefer shel Beinonim, that what the Rambam wrote, "He is the Knowledge and He is the Knower," etc., and the sages of the Kabbalah agreed with him,

זהו דוקא בהתלבשות אור א"ס ב"ה ע"י צמצומים רבים בכלים דחב"ד [דחכמה בינה ודעת] דאצ"י אך לא למעלה מהאצ"י כו'.

this applies specifically to the enclothing of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, through many contractions (tzimtzumim), in the vessels of Chochmah, Binah and Daas of Atzilus, but not above Atzilus, etc.

כי הנה בהקדמה לספר גבורות ה' שם השיג לגמרי עמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] שהוא המדע כו',
וז"ל [זוה לשוננו]

For in the introduction to the book *Gevuros Hashem*, there, [the Maharal] completely disputed what the Rambam wrote, that He is the Knowledge, etc.; and these are his words:

אבל הוא ית' שקראו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] בשם הקב"ה ולא נקרא השכל ב"ה כי אמיתת עצמותו לא
נודע רק שהוא נבדל מכל גשם וגוף ומכל הנמצאים

“But He, may He be blessed, whom our Sages, of blessed memory, called by the name ‘the Holy One, blessed be He,’ and who is not called ‘the Intellect, blessed be He’: [this is] because the truth of His essence is not known, only that He is separate from all matter and body and from all existing things.

ועל זה נאמר הקדוש ב"ה שענין קדוש נאמר על מי שהוא נבדל כי הוא יתברך פשוט בתכלית
הפשיטות כו' יעו"ש [יעויין שם] שהאריך להשיג לגמרי ע"ד הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] הנ"ל.

And of this it is said, ‘the Holy One, blessed be He,’ for ‘holy’ is said of one who is separate; for He, may He be blessed, is simple with the utmost simplicity,” etc. See there, where he elaborates in completely disputing the words of the Rambam mentioned above.

אמנם לפי קבלת האריז"ל [האריז"ל זכרונם לברכה] עולה שדברי שניהם אמת, דבא"ס ב"ה עצמו לא שייך כלל
לתאר בחי' חכמה כי החכמה נחשבת אצלו כמו עשי' [עשיה] ממש וכדברי הגאון מהר"ל [מהרצ"ה לומר]
שלכן נק' הקב"ה כנ"ל.

However, according to the Kabbalah of the Arizal, of blessed memory, it emerges that the words of both are true. For of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, it does not apply at all to describe [Him by] the level of Chochmah, since before Him Chochmah is considered like actual action (asiyah); and [this accords with] the words of the Gaon, the Maharal, that this is why He is called “the Holy One, blessed be He,” as mentioned above.

4 ומי"מ בהתלבשות אור אי"ס ע"י צמצומים רבים בכלים דחב"ד [דחכמה בינה ודעת] דאצילות כיון דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון זהו מ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] שהוא המדע והוא היודע כו' וכמאמר התיקונים את חכים ולא בחכמה ידיעא כו'.

Nevertheless, in the enclothing of the Infinite Light (Or Ein Sof) through many contractions (tzimtzumim) in the vessels of Chochmah, Binah and Daas of Atzilus, since "He and His life-forces and His vessels are one" in them, this is what the Rambam wrote, that "He is the Knowledge and He is the Knower," etc.; and as the saying of the Tikkunim, "You are wise, but not with a known wisdom," etc.

ואם כן מכ"י [מכל זה] מובן מ"ש שהחכמה הוא רק כלי לאור אי"ס ב"ה:

If so, from all this one understands what was said, that Chochmah is only a vessel for the Infinite Light, blessed be He.

(והנה הגם שכתניא נתבאר שהנשמה נמשכה מבחי' חכמה שהוא המדע כו' כמו שהבן נמשך ממוח האב והחכמה היא בחי' כלי כנ"ל. אך י"ל [יש לומר] כי אע"פ [אף על פי] שהחכמה היא בחי' כלי מ"מ שורה בה עכ"פ [על כל פנים] אי"ס ב"ה עצמו שלמעלה מהחכמה וכמ"ש בסי' של בינונים פל"ה בהג"ה [בהגהה])

(Now, although in the Tanya it is explained that the soul is drawn from the level of Chochmah, which is "the Knowledge," etc., as a son is drawn from his father's brain, and Chochmah is the level of a vessel, as mentioned above, it can be said that although Chochmah is the level of a vessel, nevertheless, at any rate, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, who is above Chochmah, rests in it, as is written in Sefer shel Beinonim, chapter 35, in the gloss.

ולכן גם בהנשמה הנמשכת מכלי ח"ע [חכמה עילאה] מלובש גם כן הארה מבחי' האור המלובש בכלי הח"ע [החכמה עילאה] דאיהו וחיוהי חד. וכמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] משל גשמי לזה כמו בהטפה נמשך בה גם ממהות הנפש ועצמותה המלובשת במוחין ולכן מולידה בדומה לה ממש עכ"ל [עד כאן לשונו].

Therefore in the soul too, which is drawn from the vessel of supernal Chochmah, there is also enclothed a radiance from the level of the light that is enclothed in the vessel of supernal Chochmah, for "He and His life-forces are one." And as is written in Iggeres HaKodesh, a physical analogy for this: "As in the drop [of seed], there is drawn into it also [something] of the essence and very being of the soul that is enclothed in the brain (mochin), and therefore it begets [offspring] truly resembling it." End of quote.

וזהו שנזכר לעיל שעצמיות ומהות הנשמה הוא למעלה מהשכל כו' והשכל אינו רק בחי' כלי לבד להנשמה עצמה.

And this is what was mentioned above, that the very being and essence of the soul is above intellect, etc., and the intellect is only the level of a vessel, nothing more, for the soul itself.

אכן באמת בחי' יחידה היא נמשכה מלמעלה ממש מהחכמה, ועיין בזוהר ח"ג [חלק ג'] נשא דקמ"א ע"ב ע"פ ויפח באפיו נשמת חיים, ועיין בשע"ק [בשערי קדושה] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל] ח"ג [חלק ג'] ש"ב [של בינונים] שהיחידה שרשה מא"ק [מאדם קדמון]

However, in truth, the level of Yechidah is drawn from actually above Chochmah. And see the Zohar, Part III, Naso, folio 141b, on the verse "And He breathed into his nostrils the breath of life"; and see Sha'arei Kedushah by Rabbi Chaim Vital, Part III, Gate 2, that the root of the Yechidah is from Adam Kadmon,

והוא למעלה מעלה מהחכמה ועמ"ש על פסוק אלה מסעי בענין מוצאיהם למסעיהם, ועמ"ש במ"א על פסוק ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם בענין האהבה מסותרת שהוא מבחי' קוצו של יו"ד שלמעלה מהחכמה כו'):

which is far, far above Chochmah. And see what is written on the verse "These are the journeys," concerning "their goings-forth according to their journeys"; and see what is written elsewhere on the verse "But Havayah your G-d would not listen to Bilam," concerning the hidden love, which is from the level of the tip (kots) of the yud, which is above Chochmah, etc.)

5 ב והנה לפיכך בחי' ומדרגת מס"נ [מסירות נפש] שהוא ענין הביטול במציאות ממש לא"ס ב"ה נמשך דוקא מצד עצמיות הנפש שלמעלה מהשכל שבטלה לעצמיות א"ס ב"ה שלמעלה מעלה גם כן מהחכמה כביטול הנר באבוקה.

2. Now, therefore, the level and rank of self-sacrifice (mesirus nefesh), which is the matter of the nullification (bittul) of one's very existence to the Infinite One, blessed be He, comes specifically from the very being of the soul, which is above intellect, and which is nullified to the very being of the Infinite One, blessed be He, who is also far, far above Chochmah, like the nullification of a candle in a torch.

אבל לא די בבחי' השכל שבנפש לבד מאחר שאינו רק כלי וגם מקור החכמה הוא כלי בלבד לאלקות.
וזהו בכל נפשך ממש ולא בחינת לבושים לבד מודומ"ע [מחשבה דבור ומעשה],

But the level of the intellect in the soul alone does not suffice, since it is only a vessel; and even the source of Chochmah is only a vessel for G-dliness. And this is "with all your soul" in the literal sense, and not only the level of [its] garments: thought, speech and action.

(ובזה מתורץ למה לא נמצא בתורה טעם על מס"נ [מסירות נפש] רק על אהבה כמ"ש לאהבה את ה' אלהיך כו' כי הוא חייך אלא שהוא מפני שהמס"נ [שהמסירות נפש] נמשך מצד הבחי' שלמעלה מהשכל א"כ איך שייך לומר ע"ז טעם ושכל).

(This resolves why no reason is found in the Torah for self-sacrifice, only for love, as it is written, "To love Havayah your G-d," etc., "for He is your life." Rather, it is because self-sacrifice comes from the level that is above intellect; if so, how could one speak of a reason and rationale for it?)

ועפ"ז [ועל פי זה] יובן גם כן ענין ותלמוד תורה כנגד כולם, וגם מ"ש ודברת בם מיד לאחר בכל מאדך

According to this, one will also understand the matter of "and the study of Torah is equal to them all," and also what is written, "And you shall speak of them," immediately after "with all your might."

דמאדך היינו אה"ר [אהבה רבה] בלי גבול ליכלל וליבטל בא"ס ב"ה ואיך תתישב צמאון אה"ר [אהבה רבה] זו ע"י ודברת בם כו' גם בפ"י בכל נפשך שהוא מס"נ [מסירות נפש] ממש.

For "your might" is a great love (ahavah rabbah) without limit, to be included and nullified in the Infinite One, blessed be He; so how will the thirst of this great love be quenched through "And you shall speak of them," etc.? [The same question applies] also to the interpretation of "with all your soul" as actual self-sacrifice.

וידוע דיש גם כן עוד פ"י דבכל נפשך היינו ג' לבושי הנפש מחשבה ודיבור ומעשה לקשרם במודומ"ע [במחשבה דבור ומעשה] של הקב"ה ע"י עסק התורה ומצות.

And it is known that there is also another interpretation: that "with all your soul" means the three garments of the soul, thought, speech and action, to bind them with the thought, speech and action of the Holy One, blessed be He, through occupying oneself with Torah and mitzvos.

ואם כן איך ב' פירושים אלו שבתבות בכל נפשך שייכים זל"ז [זה לזה]. והענין כי התורה היא חכמתו ית' שבאצי" שבה מלובש אור א"ס ב"ה ממש,

If so, how are these two interpretations of the words "with all your soul" related to each other? The explanation is that the Torah is His wisdom, may He be blessed, in Atzilus, in which the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is enlothed.

(ולכן נקרא התורה משל הקדמוני שהיא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] שהוא כלי לאור א"ס ב"ה שהוא קדמונו של עולם כמ"ש מזה בדרוש פורים)

(Therefore the Torah is called "the parable of the Ancient One": it is the level of supernal Chochmah, which is a vessel for the Infinite Light, blessed be He, who is "the Ancient One of the world," as is written about this in the discourse for Purim.)

וחכמה דאצילות נתלבשה בחכמה דבי"ע כדי להתלבש בהלכות הערוכות לפנינו שהם מדברים בענינים גשמיים דעשייה פיאה תרומות ומעשרות כו' יציאות השבת כו'.

And Chochmah of Atzilus was enlothed in Chochmah of Beriah, Yetzirah and Asiyah, in order to be enlothed in the laws set out before us, which speak of physical matters of Asiyah: the corner of the field, the heave-offerings and the tithes, etc., the carrying out [from domain to domain] on Shabbos, etc.

וכשהאדם לומד התורה ומבין ומשיג איזו הלכה לאשורה הרי חכמתו מתקשרת בחכמתו ית' שבהלכה זו. והיו לאחדים מכל צד ופנה כמ"ש בס' של בינוני ח"א [חלק א'] פ"ה.

And when a person studies Torah and understands and grasps some law properly, his wisdom is bound up with His wisdom, may He be blessed, that is in this law, "and they become one, from every side and angle," as is written in Sefer shel Beinonim, Part I, chapter 5.

6 והנה מבואר למעלה שעם היות הנשמה עצמה היא למעלה מהשכל מכל מקום עכ"פ [על כל פנים] השכל הוא כלי לעצמות הנשמה.

Now, it was explained above that although the soul itself is above intellect, nevertheless, at any rate, the intellect is a vessel for the very being of the soul.

וכן למעלה אע"פ [אף על פי] שאור א"ס ב"ה הוא למעלה מגדר ובחי' חכמה אפילו מבחי' ח"ע [חכמה עילאה]
דאצילות מ"מ מלובש הוא בח"ע [בחכמה עילאה]

So too above: although the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is above the definition and level of Chochmah, even the level of supernal Chochmah of Atzilus, nevertheless it is en clothed in supernal Chochmah,

שהחכמה היא דוקא כלי לאור א"ס ב"ה כמ"ש הטעם בסי' של בינונים פל"ה בהג"ה [בהגהה]

for Chochmah is specifically a vessel for the Infinite Light, blessed be He, as the reason is given in Sefer shel Beinonim, chapter 35, in the gloss.

וכיון שכן הרי על ידי התקשרות ויחוד חכמה ושכל של הנשמה בחכמה שבתורה שהיא חכמתו ית' עי"ז ממילא נעשה ג"כ התכללות ויחוד עצמיות הנשמה שלמעלה מהשכל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] כיון דאור א"ס ב"ה מלובש בח"ע [בחכמה עילאה] אשר היא הלכה זו.

Since this is so, through the binding and union of the wisdom and intellect of the soul with the wisdom that is in the Torah, which is His wisdom, may He be blessed, through this there comes about of itself the inclusion and union, too, of the very being of the soul, which is above intellect, in the very Infinite Light, blessed be He, which is far, far above the level of supernal Chochmah; since the Infinite Light, blessed be He, is en clothed in supernal Chochmah, which is this law.

וגם נשמת האדם שלמעלה מהשכל שלו מלובשת בכח השכל שהרי הנפש נקי' נפש המשכלת. 7

The human soul too, which is above his intellect, is en clothed in the power of intellect, for the soul is called "the intellectual soul."

א"כ בהתקשרות ויחוד שכל האדם בחכמת התורה. נעשה גם כן יחוד עליון יותר מזה והוא התכללות עצמיות הנשמה בעצמיות אור א"ס ב"ה.

If so, in the binding and union of a person's intellect with the wisdom of the Torah, there also comes about a union higher than this, namely the inclusion of the very being of the soul in the very being of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

וכ"ז [וכל זה] נעשה דוקא על ידי התקשרות השכל בחכמת התורה וזהו שאיתא דאורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה [דקודשא בריך הוא]. 8

And all this comes about specifically through the binding of the intellect with the wisdom of the Torah. This is what is stated, that the Torah is the supernal chamber of the Holy One, blessed be He.

ואע"פ [ואף על פי] שהאדם אינו מרגיש כלל התכללות זו בשעת עסקו בתורה ועיקר עסקו וטרדתו הוא בהחכמה להשיגה

And although a person does not feel this inclusion at all while he is occupied with Torah, and his main occupation and preoccupation is with the wisdom, to grasp it;

ולא עוד אלא שאפשר שיתערב מקצת ישות באמצע אם השכיל בטוב כו'

and not only that, but it is possible that some measure of self-importance (yeshus) will mix in along the way, if he has understood well, etc.;

מ"מ מאחר שעיקר כוונתו לשמה ובתורת ה' דוקא חפצו לכן עצמיות נשמתו נכללת בא"ס ב"ה ואע"ג [ואף על גב] דאיהו לא חזי מזליה חזי. (ועמ"ש מכל זה בד"ה וידבר אלקים גבי חג השבועות ע"ש).

nevertheless, since his main intention is for its own sake, and "his desire is" specifically "in the Torah of Havayah," therefore the very being of his soul is included in the Infinite One (Ein Sof), blessed be He; and even though he does not see, his mazal sees. (And see what is written about all this in the discourse beginning "And G-d spoke," for the festival of Shavuot; see there.)

ובזה יובן איך שני הפי' דבכל נפשך מישך שייכי אהדדי וגם דשייך ודברת כם תיכף לוככל מאדך.

With this one will understand how the two interpretations of "with all your soul" are bound up with each other, and also that "And you shall speak of them" belongs immediately after "and with all your might."

כי המס"נ [המסירות נפש] ליבטל ולהכלל בא"ס ב"ה ובעסקו בתורה גם כן מתכללת נשמתו בא"ס ב"ה כו'

For self-sacrifice (mesirus nefesh) is to be nullified and included in the Infinite One, blessed be He; and in his occupation with Torah, too, his soul is included in the Infinite One, blessed be He, etc.

לכן ענין ודברת כם הוא המרוה צמאון האה"ר [האהבה רבה] דבכל מאדך ליבטל וליכלל בא"ס ב"ה (ועמ"ש מענין עסק התורה בד"ה כי ביום הזה יכפר בפ"י והיו הדברים האלה כו' ודברת כם ע"ש):

Therefore "And you shall speak of them" is what quenches the thirst of the great love (ahavah rab-bah) of "with all your might," to be nullified and included in the Infinite One, blessed be He. (And see what is written on the matter of occupation with Torah in the discourse beginning "For on this day He shall atone," in the explanation of "And these words shall be," etc., "and you shall speak of them"; see there.)

9 ג וזהו הטעם לעוצם השקידה בתלמוד תורה של חכמי המשנה והגמרא אשר זה היה עבודתם כל הימים לא פסק פומי' [פומיה] מגירסא. ומהדר תלמודי' [תלמודיה] מתלתין יומין לתלתין יומין וגם רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] כנז' [כנזכר] בשבת פ' במה מדליקין.

3. And this is the reason for the immense diligence in Torah study of the sages of the Mishnah and the Gemara, for whom this was their service all their days: "his mouth did not cease from study," and "he would review his learning every thirty days"; and also Rabbi Shimon bar Yochai, as is mentioned in [tractate] Shabbos, the chapter Bameh Madlikin.

10 וגם בזוהר נז' [נזכר] מארי מתניתא ומארי קבלה מועטים היו ומהו הלימוד סדר זרעים בצמח הארץ וסדר טהרות אבות הטומאה כו'

And in the Zohar too the "masters of the Mishnah" are mentioned, and the masters of the Kabbalah were few. And what is [their] study? The Order of Zeraim, on what grows from the earth, and the Order of Taharos, the primary sources of impurity, etc.

שהם הכל מדברים בענינים גשמיים אלא לפי שבהם נתלבשה חכמתו ית' ע"י התלבשות בחכמה דבריא כו' כנ"ל

All of these speak of physical matters; but [they were studied] because His wisdom, may He be blessed, was en clothed in them, through being en clothed in the Chochmah of Beriah, etc., as mentioned above;

ובתוכה שורה אור א"ס ב"ה, וזהו עיקר התכלית להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מהאצי".

and within it rests the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. And this is the main purpose: to draw down the revelation of the Infinite Light, blessed be He, that is above Atzilus.

11 וגם המלאכים בקשו התורה בשביל זה ולא ניתנה להם אלא לישראל דוקא להמשיך גילוי אור הסוכ"ע בעה"ז [בעולם הזה] דוקא

The angels, too, asked for the Torah for this reason, yet it was not given to them, but specifically to Israel, to draw down the revelation of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) specifically into this world.

ולכן נתלבשה התורה בענינים גשמיים דוקא. בכדי שאח"כ בתחיה"מ [בתחיית המתים] שהוא תכלית הבריאה יהי [יהיה] גילוי זה לנשמות שבגופים דוקא.

Therefore the Torah was enclothed specifically in physical matters, so that afterwards, at the Resurrection of the Dead, which is the purpose of creation, this revelation will come to souls in bodies specifically.

12 והיינו ע"י ביטול הנפש והתכללותה באור א"ס ב"ה עכשיו ע"י עסק התורה כנ"ל

And this is through the nullification (bittul) of the soul and its inclusion in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, now, through occupation with Torah, as mentioned above:

שלא להיות בבחי' יש בפ"ע [בפני עצמו] אלא להיות בטל לאור א"ס ורצונו וחכמתו שזהו עסק התורה וכמ"ש ולא תחללו שלא לעשות בחי' חלל והעלם אור א"ס ב"ה.

not to be in the state of a "something" (yesh) by itself, but to be nullified to the Infinite Light and to His will and wisdom, which is occupation with Torah. And as it is written, "And you shall not profane (techalelu)": not to make a void (chalal) and a concealment of the Infinite Light, blessed be He.

שהוא ית' אינו שורה במי שהוא יש ודבר שאין אני והוא יכולים לדור בעולם א"כ גורם בחי' חלל שמסתלק אור א"ס ב"ה ממנו כו'.

For He, may He be blessed, does not rest upon one who is a "something" and an entity, for "I and he cannot dwell in the world [together]"; if so, he causes [a state of] void, in that the Infinite Light, blessed be He, withdraws from him, etc.

13 והנה ידוע שלהיות התהוות העולמות נעשה חלל ומקום פנוי ואח"כ נמשך קו לתוך מקום החלל, וענין החלל הוא העלם האור והקו היא בחי' הגלוי.

Now, it is known that for the worlds to come into being, a void (chalal) and an empty space were made, and afterwards a kav (line of light) was drawn into the place of the void. The void is the concealment of the light, and the kav is the level of revelation.

אך כיון שהגילוי מעט רק עד"מ בבחי' קו וחוט לבד ע"כ ברבוי ההשתלשלות העולמות נעשה למטה בחי' העלם והסתר, וגם כי הארת הקו מסתיים במלכות דאצי" אלא שאח"כ נמשך ובוקע דרך הפרסא.

But since the revelation is small, only, by way of analogy, in the form of a line and a thread alone, therefore, through the many stages of the chain of descending worlds (hishtalshelus), concealment and hiding come about below; and also because the radiance of the kav ends at Malchus of Atzilus, except that afterwards it is drawn on and breaks through the partition (parsa).

אמנם לע"ל [לעתיד לבוא] יהי גילוי אור א"ס שלמעלה מהצמצום וחלל ולא יהי [יהיה] עוד הגילוי בבחי' קו אלא עצמות אור א"ס יתגלה ולא יהיה עוד חלל והפסק כלל.

In the Time to Come, however, there will be a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof) that is above the tzimtzum and the void. The revelation will no longer be in the form of a kav; rather, the very essence of the Infinite Light will be revealed, and there will no longer be any void or interruption at all.

14 והגילוי יהיה למטה דוקא. משא"כ עכשיו שהקו מסתיים באצי' כו' והא בהא תליא שכשהגילוי רק

בבחי' קו ע"כ הולך ומתמעט וכמשל החבל שבראשו עב והולך ומתקצר כו' עד שמסתיים באצי'

And the revelation will be specifically below; whereas now the kav ends in Atzilus, etc. The one depends on the other: when the revelation is only in the form of a kav, therefore it keeps diminishing, like the analogy of a rope that is thick at its top and keeps tapering, etc., until it ends in Atzilus;

משא"כ כשהגילוי הוא עצמיות האור שלא בבחי' קו הנה מעלה ומטה שוין,

whereas when the revelation is of the very essence of the light, not in the form of a kav, above and below are equal.

(וכמ"ש בד"ה זכור את יום השבת גבי פי' קוינו כו' ולעתיד כו' ע"ש), וגילוי זה לע"ל [לעתיד לבוא] הוא

ע"י עסק התורה עכשיו בבחי' ביטול שבחכמת התורה שורה ומלוכש אור א"ס אלא שהוא בבחי' קו.

(As is written in the discourse beginning "Remember the Shabbos day," regarding the explanation of "We have hoped (kivinu)," etc., and "in the Time to Come," etc.; see there.) And this revelation in the Time to Come comes through occupation with Torah now in a state of self-nullification (bittul); for in the wisdom of the Torah the Infinite Light (Or Ein Sof) rests and is en clothed, except that it is in the form of a kav.

וע"י הביטול של הנפש האדם שעצמיות הנפש נכללת בבחי' ביטול בהקו אור א"ס שבתורה גורם וממשיך התגלות עצמיות האור שלמעלה מהקו והחלל כו',

And through the nullification of a person's soul, in that the very being of the soul is included, in a state of nullification, in the kav of the Infinite Light that is in the Torah, he causes and draws down the revelation of the very essence of the light that is above the kav and the void, etc.

(כי ביטול היש מעורר מאד למעלה לכן ביטול זה של הנפש והחב"ד [והחכמה בינה ודעת] שלה ולבושיה מו"ד [מחשבה ודבור] בעסק התורה בבחי' ולא תחללו גורם להמשיך תוספת אור בהתורה.

(For the nullification of the "something" (yesh) brings about a great arousal above. Therefore this nullification of the soul, and of its Chochmah, Binah and Daas and its garments of thought and speech, in occupation with Torah in the manner of "And you shall not profane," causes additional light to be drawn into the Torah.

וזהו פ"י עוסק בתורה לשמה ר"ל [רוצה לומר] לשם התורה עצמה. שהרי עכשיו מלובש בה רק קו מאור א"ס וע"י עסק האדם בתורה לשמה גורם התגלות אור א"ס שלמעלה מהקו כו', ועמ"ש סדי"ה ויקח קרח).

And this is the meaning of "one who occupies himself with Torah for its own sake (lishmah)": that is, for the sake of the Torah itself. For now only a kav of the Infinite Light is encloded in it, and through a person's occupation with Torah for its own sake he causes the revelation of the Infinite Light that is above the kav, etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "And Korach took.")

ומ"מ ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, כי בכדי שיהיה נעשה התכללות הנפש באור א"ס ב"ה בעסק התורה ברעותא דלבא תליא מלתא שיחפוז באמת בביטול זה.

Nevertheless, our Sages, of blessed memory, said, "Whoever says, 'I have nothing but Torah,' does not have even Torah." For in order for the inclusion of the soul in the Infinite Light, blessed be He, to come about through occupation with Torah, "the matter depends on the desire of the heart": that he truly desire this nullification.

15 והיינו ע"י קדימת ק"ש [קריאת שמע] ותפלה וכמ"ש הארז"ל [האר"י זכרונם לברכה] למס"נ [למסירות נפש] באחד.

And this is through preceding [Torah study] with the Shema and prayer, and as the Arizal, of blessed memory, wrote: to give over one's soul (mesirus nefesh) in [the word] "One."

דלכאורה הרי מס"נ [מסירות נפש] הוא באומרו ובכל נפשך. אלא כי ענין מס"נ [מסירות נפש] באחד היינו הביטול עצמיות נפש האלקית שלמעלה מהשכל כו'. וענין מס"נ [מסירות נפש] דובכל נפשך היינו שגם נפש הבהמית תסכים לזה בבחי' אתכפיא ואתהפכא

For seemingly, self-sacrifice is when one says "and with all your soul." But the matter of self-sacrifice in "One" is the nullification of the very being of the G-dly soul, which is above intellect, etc.; and the matter of self-sacrifice of "and with all your soul" is that the animal soul, too, should agree to this, in the manner of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha),

והיינו ע"י ההתבוננות כו', ולזאת אח"כ כשעוסק בתורה ומתקשר שכלו בחכמתו ית' שבתורה. נעשה ג"כ יחוד והתכללות עצמיות הנפש באור א"ס ב"ה ממש המלוכש בח"ע [בחכמה עילאה].

and this is through contemplation, etc. Therefore, afterwards, when he occupies himself with Torah and his intellect is bound with His wisdom, may He be blessed, that is in the Torah, there also comes about a union and inclusion of the very being of the soul in the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that is en clothed in supernal Chochmah.

16 וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו'.

And as it is written, "If he sets his heart toward Him," etc.

והגם שבדברי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] נז' [נזכר] הלשון כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו אלא תורה וגמילות חסדים. הנה ודאי דגמילות חסדים הוא כפשוטו ממש כי תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים והלומד ואינו עושה נוח לו שתהפך שלייתו ע"פ.

And although in the words of our Sages, of blessed memory, the wording mentioned is, "Whoever says, 'I have nothing but Torah,' does not have even Torah; rather, Torah and acts of kindness," certainly acts of kindness are [meant] in their actual, literal sense, for "the purpose of wisdom is teshuvah and good deeds," and "one who learns and does not do, it would be better for him had his afterbirth been turned over on his face."

אמנם באמת גם עיון תפלה הוא בכלל גמ"ח [גמילות חסדים] כדאיתא בגמ' [בגמרא] ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] בשבת דקכ"ז (ועמ"ש בד"ה וכל בניך למודי ה' בענין בניך ובניך):

However, in truth, concentration in prayer (iyun tefillah) is also included in acts of kindness, as is stated in the Gemara and as Rashi explains, in [tractate] Shabbos, folio 127. (And see what is written in the discourse beginning "And all your children shall be taught of Havayah," concerning "your children" [and] "your builders.")

17 ד והנה מכ"ז [מכל זה] יובן שמעלה ומדרגה זו שבעסק התורה ששכל האדם העוסק בתורה מתקשר ומתאחד בחכמתו ית'.

4. Now, from all this it will be understood that this virtue and rank in occupation with Torah, that the intellect of a person who occupies himself with Torah is bound and united with His wisdom, may He be blessed,

ועי"ז נכלל עצמיות הנפש באור א"ס ב"ה המלוכש בחכמתו ית' זהו דייקא בעסק התורה הנגלות לנו שהם שיתא סדרי משנה המדברים מכשר ופסול טמא וטהור וחייב וזכאי כו'

and through this the very being of the soul is included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that is en clothed in His wisdom, may He be blessed, is specifically in occupation with [the parts of] the Torah that are revealed to us, which are the six orders of the Mishnah, which speak of what is fit and unfit, impure and pure, liable and exempt, etc.

לפי שהם נתלבשו בעשיה ר"ל [רוצה לומר] שחכמתו יתברך שבאצ"י שבתוכה אור א"ס ב"ה נסעה וירדה עד שנתלבשה בדברים גשמיים שבעניני עוה"ז

For they have been en clothed in Asiyah; that is to say, His wisdom, may He be blessed, of Atzilus, within which is the Infinite Light, blessed be He, journeyed and descended until it was en clothed in physical things, in the matters of this world,

בכדי שהאדם הלומד ההלכה יהיה שכלו משיג ותופס מהות ועצמיות החכמה שבההלכה מכיון שמדברת בענינים גשמיים שמהותן מושג.

so that the intellect of a person who learns the law will grasp and take hold of the essence and very being of the wisdom in the law, since it speaks of physical matters, whose essence is grasped.

18 ולכן נעשה התקשרות ויחוד אמיתי שכל האדם בחכמה שבההלכה

Therefore there comes about a true binding and union of a person's intellect with the wisdom in the law.

וכיון שהיא חכמתו ית' ממש המיוחדת במאציל' [במאצילה] א"ס ב"ה רק שנתלכשה בלבושי' [בלבושין] / בלבושים] כו' ע"כ עי"ז נעשה ג"כ היחוד העליון שעצמיות נשמתו נכללת בעצמות אור א"ס המלוכש כח"ע [בחכמה עילאה] המלוכשת בהלכה זו.

And since it is actually His wisdom, may He be blessed, which is united with its Emanator, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, only that it has been enclothed in garments, etc., therefore through this there also comes about the higher union: the very being of his soul is included in the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), which is enclothed in supernal Chochmah, which is enclothed in this law.

אבל בלימוד חכמת הקבלה הואיל שחכמתו ית' שבענינים אלו מלוכשת בענינים רוחניים כמו בתיקון פרצופי האצ"י או בכי"ע כבריאת שרפים וחיות כו' נשמות ומלאכים גי"ע [גן עדן] העליון וג"ע [וגן עדן] התחתון כו'

But in the study of the wisdom of the Kabbalah, since His wisdom, may He be blessed, in these matters is enclothed in spiritual matters, such as the arrangement (tikkun) of the partzufim of Atzilus, or, in Beriah, Yetzirah and Asiyah, the creation of seraphim and chayos, etc., souls and angels, the upper Gan Eden and the lower Gan Eden, etc.,

הרי האדם הלומד זה דהיינו ידיעת סדר ההשתלשלות שבע"ח [שבע"ח חיים] אין יד שכלו משיג מהות חכמה זו ששכל האדם אינו משיג המהות רק בעשיה ולא מהות הרוחניות איך ומה הוא רק מציאותו,

a person who learns this, that is, the knowledge of the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus) in Etz Chaim, his intellect cannot reach the essence of this wisdom; for the human intellect grasps the essence only in Asiyah, and not the essence of the spiritual, how and what it is, but only its existence.

ולכן כשחכמתו ית' מלוכשת בעשיה משיג מהותם ממש כמו בדי' רשוית לשבת משיג היטב מהות רה"י [רשות היחיד] ומהות רה"ר [רשות הרבים].

Therefore, when His wisdom, may He be blessed, is enclothed in Asiyah, he grasps their actual essence: as with the four domains for Shabbos, he grasps well the essence of the private domain and the essence of the public domain.

משא"כ כשהחכמה מדברת בענינים רוחניים שאין מהותן מושג כלל היינו בלימוד הקבלה אין שכל תופס ומשיג ומתקשר כ"כ [כל כך] במהות חכמתו ית'. רק במציאות' [במציאותה] ולא במהות' [במהותה]

Whereas when the wisdom speaks of spiritual matters, whose essence is not grasped at all, that is, in the study of the Kabbalah, his intellect does not take hold of, grasp and bind itself so much with the essence of His wisdom, may He be blessed, but only with its existence and not with its essence.

ואין זה יחוד והתקשרות כמו בנגלה ששכל האדם תופס ומשיג מהות חכמתו ית' ולא מציאותה לבד.

And this is not a union and binding like [that] in the revealed [Torah], where a person's intellect takes hold of and grasps the essence of His wisdom, may He be blessed, and not its existence alone.

19 ולכן עיי' דוקא נעשה ג"כ התכללות עצמיות נשמתו באור א"ס המלוכש בחכמתו יתברך שהשיג מהותה ממש. שבתוכה א"ס ב"ה.

Therefore, specifically through this there also comes about the inclusion of the very being of his soul in the Infinite Light (Or Ein Sof) that is en clothed in His wisdom, may He be blessed, whose actual essence he has grasped, within which is the Infinite One, blessed be He.

משא"כ בלימוד ידיעת סדר ההשתלשלות שהשיג רק מציאות מחכמתו ית' ולא המהות ממש.

This is not so in learning the knowledge of the order of the chain of descending worlds (hishtal-shelus), where he has grasped only the existence of His wisdom, may He be blessed, and not the actual essence.

20 וזהו מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] דקבלה היא באצילות ותלמוד הוא בבריאה ומשנה ביצי' [ביצירה] ומקרא הוא בעשי' [בעשיה]. דלכאורה תמוה שהרי משנה ותלמוד הן תשבע"פ [תורה שבעל פה] ודאי כולם נמשכו מחכמה דאצי' וכ"ש [וכל שכן] המקרא תשב"כ [תורה שבכתב],

And this is what is written in Pri Etz Chaim, that Kabbalah is in Atzilus, Talmud is in Beriah, Mishnah in Yetzirah, and Scripture is in Asiyah. Seemingly this is puzzling: for Mishnah and Talmud are the Oral Torah, [and] certainly they were all drawn from the Chochmah of Atzilus; all the more so Scripture, the Written Torah.

אלא דר"ל [דרוזה לומר] בבחי' ההתלבשות שבמקרא נתלכשה ח"ע [חכמה עילאה] גם בעשי' [בעשיה] שעיקר הקפידא הוא על תמונת האותיות ושיהיה הקלף כדין כו' ובתגין שבהם נרמזו רזין דאורייתא שלא יוכלו להתלבש בדיבור אלא ע"י עשי' [עשיה] כמו לחכימא ברמיזא כו'

Rather, it means [that it speaks of] the level of the enclothing: in Scripture supernal Chochmah has been enclothed even in Asiyah, for the main strictness is about the form of the letters, and that the parchment be according to law, etc., and about the crowns (tagin), in which the secrets of the Torah are alluded to, which could not be enclothed in speech but only through action (asiyah), as [in] "for the wise, a hint," etc.

ומשנה ותלמוד הן נתלכשו ביצי' [ביצירה] ובריאה שהוא בחי' אותיות הדבור והחכמה שבהן.

And Mishnah and Talmud were enclothed in Yetzirah and Beriah, which are the level of the letters of speech and the wisdom in them.

משא"כ קבלה היא באצי' דהיינו שאין מהות חכמה זו מושגת למטה כיון שלא נתלכשה בבריאה ויצי' [ויצירה] כמו משנה ותלמוד.

Whereas Kabbalah is in Atzilus, that is, the essence of this wisdom is not grasped below, since it has not been enclothed in Beriah and Yetzirah as Mishnah and Talmud have.

לכן אין מושג רק מציאותה ולא מהותה משא"כ משנה ותלמוד מושג מהות חכמתו ית' שבהן.

Therefore only its existence is grasped, and not its essence; whereas in Mishnah and Talmud the essence of His wisdom, may He be blessed, that is in them is grasped.

21 וזהו ענין משנה ביצירה כו' שעיי' מושג מהותה. אך להבין לפ"י [לפי זה] תוכן ענין לימוד פנימית התורה

And this is the matter of "Mishnah in Yetzirah," etc.: that through this their essence is grasped. But according to this, one must understand the substance of the study of the inner dimension (pnimiyus) of the Torah,

שהאריכו בזהר ותיקונים ובע"ח [ובעץ חיים] בחיוב לימוד זה וכמ"ש ג"כ בספר ראשית חכמה בהקדמה ובשל"ה [ובשני לוחות הברית] במסכת שבועות שלו בפרק נר מצוה הפליג מאד במעלת לימוד זה.

for in the Zohar, the Tikkunim and Etz Chaim they elaborated on the obligation of this study, as is also written in the book Reishis Chochmah, in the introduction; and the Shelah, in his Tractate Shavuot, in the chapter Ner Mitzvah, greatly extolled the virtue of this study.

22 ויובן ענין זה בהקדים תחלה ענין שלישי במקרא.

This matter will be understood by first prefacing the matter of "a third in Scripture."

כי הנה ענין הלימוד במקרא אינו ע"ד לימוד משנה ותלמוד שהעיקר הוא להשיג החכמה שבהן שע"י יתקשר שכל האדם בחכמה זו שבתורה כו' אלא דצריך ג"כ להוציא הדברים בדיבור פה דוקא

For the study of Scripture is not in the manner of the study of Mishnah and Talmud, where the main thing is to grasp the wisdom in them, so that through this a person's intellect will be bound with this wisdom in the Torah, etc., except that one must also bring out the words in actual speech of the mouth;

אבל מ"מ אם אומר ההלכה ואינו מבין אינו נחשב לו ללימוד כלל כמ"ש במ"א סי' נ',

but nevertheless, if he says the law and does not understand [it], it is not considered learning for him at all, as is written in the Magen Avraham, section 50.

משא"כ בעסק המקרא ותשב"כ [ותורה שבכתב] אם מוציא בשפתיו אע"פ [אף על פי] שאינו מבין אפי' [אפילו] פי' המלות מפני שהוא ע"י ה"ז [הרי זה] מקיים מצות ולמדתם, שלפיכך כל ע"ה [עם הארץ] מברך ברכת התורה בשחר לפני הפסוקים וכן כשעולה לס"ת [לספר תורה],

Whereas in occupation with Scripture and the Written Torah, if he utters [it] with his lips, even though he does not understand even the meaning of the words because he is unlearned, he thereby fulfills the mitzvah of "and you shall learn them." That is why every unlearned person recites the blessing over the Torah in the morning before the verses, and likewise when he is called up to the Torah scroll.

וכ"כ [וכן כתב] בפרדס שכ"י [שכל זה] פ"א גבי לימוד המקרא שגם מי שלא יבין לחבר התיבות גם הוא אם יעסוק בו יומם ולילה שכרו אתו ופעולתו לפניו כו',

And so it is written in the Pardes, Gate 27, chapter 1, concerning the study of Scripture: that even one who does not understand how to join the words, he too, if he occupies himself with it day and night, "his reward is with him and his recompense before him," etc.;

ואדרבה כתב והלומד בתורה לדעת כמי שלומד בספר זכרונות כו' הלואי שלא יפסיד כו' ע"ש.

and on the contrary, he wrote: "And one who learns the Torah [only] to know [it], as one who learns from a book of chronicles, etc., if only he would not lose," etc.; see there.

23 והענין כי הנה מה שבא מהתשבי"כ [מהתורה שבכתב] בהתגלות בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] דהיינו ידיעת איך ומה לעשות הציצית והתפילין כו' עד"מ,

The explanation is this. What comes from the Written Torah into revelation in the Oral Torah, namely, the knowledge of how and what to do [in] the tzitzis and the tefillin, etc., for example,

זהו התלבשות אור א"ס בבחי' חכמה וח"ע [וחכמה עילאה] נתלבשה בח"ת [בחכמה תתאה] עד שנתלבשה בחכמה דבריאה יצירה ומשם נתלבשה בהלכות דתשבע"פ [דתורה שבעל פה] עד שנתלבשה החכמה להיות מושג ונתפס בשכל אנושי.

this is the enclothing of the Infinite Light (Or Ein Sof) in the level of Chochmah: supernal Chochmah was enclothed in the lower Chochmah, until it was enclothed in the Chochmah of Beriah [and] Yetzirah, and from there it was enclothed in the laws of the Oral Torah, until the wisdom was enclothed so as to be grasped and held by human intellect.

אמנם יש בתורה דברים שלא ניתנו להתלבש למטה בחכמה ושכל כלל וכמו ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר,

However, there are things in the Torah that were not given to be enclothed below in wisdom and intellect at all, such as "And Yosef was brought down to Egypt, and Potiphar bought him."

(ועיין כפ' המשניות להרמב"ם [להרבי משה בן מימון] פרק חלק וז"ל [וזה לשונו] ואין הפרש בין וכני חם כוש ומצרים. ושם אשתו מהיטבאל. ותמנע היתה פלגש. ובין אנכי ה' אלקיך. ושמע ישראל כי הכל מפי הגבורה),

(And see the Rambam's Commentary on the Mishnah, the chapter Chelek; these are his words: "And there is no difference between 'And the sons of Cham: Cush and Mitzrayim,' 'And the name of his wife was Mehetavel,' 'And Timna was a concubine,' and 'I am Havayah your G-d' and 'Hear, O Israel'; for all is from the mouth of the Almighty.")

שבחי' ההמשכה מאור א"ס המרומו באותיות אלו וספור זה לא יוכל להתלבש כלל בחכמה ושכל.

For the level of the drawing-down from the Infinite Light that is alluded to in these letters and this narrative cannot be enclothed in wisdom and intellect at all.

ולכן ההמשכה היא רק ע"י האותיות והפסוקים בלבד כי נעוץ סופן בתחלתן כו', ולכן גם מה שלא נתלבש בחכמה דהיינו שהוא מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה

Therefore the drawing-down is only through the letters and the verses alone, for "their end is wedged in their beginning," etc. Therefore even what was not enlothed in Chochmah, that is, what is from the level of Keser (the Crown), which is above Chochmah

(כי אורייתא מחכמה נפקת. נפקת דייקא שהתגלותה הוא מבחי' חכמה אבל שרשה בעצם למעלה מהחכמה וכמ"ש לעיל בד"ה ויקרא אל משה,

(for "the Torah comes forth from Chochmah": "comes forth," specifically, that its revelation is from the level of Chochmah, but its root in essence is above Chochmah, as is written above in the discourse beginning "And He called to Moshe";

ולכן מה שנתלבש ממנה בבחי' חכמה הוא רק הארה ע"י שערות וצמצומים כי אבא יונק ממזלא כו' אבל עצם האור שבכתר לא יוכל להתלבש בחכמה).

and therefore what of it was enlothed in the level of Chochmah is only a radiance, through "hairs" and contractions, for "Abba draws from the mazal," etc.; but the essence of the light in Keser cannot be enlothed in Chochmah),

ואעפ"כ [ואף על פי כן] נמשך הוא ג"כ ע"י האותיות שבתשב"כ [שבתורה שבכתב] ולכן נקרא מקרא שקורא וממשיך התגלות אור א"ס ע"י האותיות אף שאינו משיג כלל, ועמ"ש מענין אותיות התורה איך ששרשן למעלה מהחכמה בד"ה נר חנוכה כו' כדי שתהא מזוזה מימין כו' ע"ש

nevertheless, it too is drawn down through the letters of the Written Torah. Therefore it is called Mikra (Scripture), for one calls (korei) and draws down the revelation of the Infinite Light through the letters, even though he does not grasp [it] at all. And see what is written on the matter of the letters of the Torah, how their root is above Chochmah, in the discourse beginning "The Chanukah lamp," etc., "so that the mezuzah be on the right," etc.; see there;

וסד"ה צאינה וראינה גבי בעטרה שעטרה שהעטרה נעשה מאבנים טובות הוא בחי' אותיות התורה,

and at the end of the discourse beginning "Go out and see," regarding "with the crown with which [his mother] crowned [him]," that the crown, which is made of precious stones, is the level of the letters of the Torah.

(וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל התורה שמותיו של הקב"ה. ועד"ז יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים כו' כי הן המשכות ממקור התורה כמו שהוא עדיין למעלה מבחינת חכמה,

(As our Sages, of blessed memory, said: "The whole Torah is names of the Holy One, blessed be He." And in this way one will understand the saying of our Sages, of blessed memory, "The conversation of the servants of the Patriarchs is more beautiful than the Torah of the children," etc.; for they are drawings-down from the source of the Torah as it is still above the level of Chochmah.

וע"כ האריכה התורה הרבה בסיפור מעשה דאליעזר עבד אברהם כו' יותר מבכמה גופי תורה מתורתן של בנים כו'.

Therefore the Torah elaborated greatly in the account of the episode of Eliezer, the servant of Avraham, etc., more than on many essential laws of the Torah, [which are] "the Torah of the children," etc.

ועד"ז הוא ענין סיפור ויוסף הורד מצרימה כו' כנ"ל. והמשכה זו הוא ע"י האותיות דוקא. ולכן אף ע"ה [עם הארץ] שאינו מבין פ"י המלות ממשיך משא"כ בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] שנתלבשה בחכמה לכך כשאינו מבין אינו ממשיך

In the same way is the matter of the narrative "And Yosef was brought down to Egypt," etc., as mentioned above. And this drawing-down is specifically through the letters; therefore even an unlearned person who does not understand the meaning of the words draws [it] down. Whereas in the Oral Torah, which has been enclothed in Chochmah, therefore when he does not understand he does not draw down.

אבל בתשכ"כ [בתורה שבכתב] ממשיך אף שאינו מבין ואינו תלוי כ"כ [כל כך] בהבנת הפ"י יען מקור המשכה זו הוא מלמעלה מהחכמה כו' והיינו ע"י האותיות ולכן נק' תשכ"כ [תורה שבכתב] מקרא שקוראים וממשיכים ע"י האותיות ועמ"ש מענין מקרא סד"ה ענין ק"ש [קריאת שמע].

But in the Written Torah he draws down even though he does not understand, and it does not depend so much on understanding the meaning, because the source of this drawing-down is from above Chochmah, etc., and this is through the letters. Therefore the Written Torah is called Mikra, for one calls and draws down through the letters. And see what is written on the matter of Mikra at the end of the discourse beginning "The matter of the recital of the Shema.")

והנה בכלל לימוד המקרא הוא ג"כ לימוד האגדות שהרי רוב האגדות הם על הפסוקים ומעט מוסר וגם הם אין מושגים ובכלל מקרא יחשב.

Now, included in the study of Scripture is also the study of the Aggados, for most of the Aggados are on the verses, with a little ethical instruction; and they too are not grasped, and they are counted as included in Scripture.

והנה בכלל מקרא הוא ג"כ לימוד פנימית התורה שהרי מדרש זוהר הוא על פסוקי התורה.

And included in Scripture is also the study of the inner dimension (pnimiyus) of the Torah, for the Midrash of the Zohar is on the verses of the Torah.

24 ועוד שגם בלימוד רזין דאורייתא אינו משיג רק המציאות מהשתלשלות ולא המהות.

Moreover, even in the study of the secrets of the Torah one grasps only the existence of the chain of descending worlds (hishtalshelus), and not the essence.

א"כ אינו דומה למשנה ותלמוד שמשיג מהות חכמתו ית' וכלימוד ההשתלשלות אינו משיג כלל מהות חכמה זו מהו בחי' אופנים וחיות ושרפים וכ"ש [וכל שכן] למעלה יותר כו'. אלא רק ידיעת המציאות.

If so, it is not like Mishnah and Talmud, where one grasps the essence of His wisdom, may He be blessed; whereas in the study of the chain of descent one does not grasp at all the essence of this wisdom, what the level of the ofanim, chayos and seraphim is, and all the more so [what is] higher, etc., but only the knowledge of [their] existence.

25 ואעפ"כ [ואף על פי כן] דבר גדול הוא מאד כיון דא"א להיות בזה השגת המהות.

Nevertheless, it is a very great thing, since in this a grasp of the essence is impossible.

וה"ז [והרי זה] כמו שבמקרא אע"פ [אף על פי] שא"א להיות ההשגה בבחי' חכמה כיון ששרשה למעלה מהחכמה לכן גם מה שאומר האותיות דבר גדול ועצום הוא אף שאותיות הוא רק בחי' האחרונה ונקרא בחי' דומם לגבי השכל כו'. כמ"כ [כמו כן] ידיעת המציאות מהפנימית אע"פ [אף על פי] שאינו משיג כלל המהות דבר גדול הוא עד להפליא.

This is like Scripture: although comprehension [of it] on the level of Chochmah is impossible, since its root is above Chochmah, therefore even his saying the letters is a great and mighty thing, although letters are only the last level and are called the level of the inanimate relative to intellect, etc. So too the knowledge of the existence of the inner dimension, even though he does not grasp the essence at all, is a great thing, wondrously so.

26 ועיין זח"ג [זוהר חלק ג] פ' אחרי דע"ג א' ג' דרגין אינון מתקשרין דא בדא, ועמ"ש מזה בד"ה כי קרוב אליך הדבר מאד,

And see the Zohar, Part III, Parshas Acharei, folio 73a: "Three levels are bound to one another." And see what is written about this in the discourse beginning "For the thing is very near to you."

והנה כיון שהתורה היא הממוצע המקשר ומחבר נש"י [נשמות ישראל] להקב"ה, והממוצע יש בו שני בחינות סתים וגליא א"כ בחי' הפנימיות הנק' סתים הוא המקשר ומחבר בחי' פנימיות של הנשמה לבחי' פנימיות אלהותו ית'.

Now, since the Torah is the intermediary that binds and joins the souls of Israel to the Holy One, blessed be He, and the intermediary has two aspects, hidden and revealed (stim and galya), then the inner aspect, which is called hidden, is what binds and joins the inner aspect of the soul to the inner aspect of His G-dliness, may He be blessed.

27 ועיין זח"ג [זוהר חלק ג] בהעלותך קנ"ב א'. ועמ"ש ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו בענין שיש ב' בחינות חסד.

And see the Zohar, Part III, Beha'alosecha, [folio] 152a. And see what is written on the verse "The kindnesses of Havayah, for we have not ceased," concerning there being two levels of Chesed (kindness).

ועד"ז יובן קצת ענין סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] סתים וגליא כו', ועמ"ש בד"ה שובה ישראל בענין מ"ש אם יהיה אלקים עמדי כו' והיה הוי' לי לאלקים,

In this way one will understand somewhat the matter of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin), hidden and revealed, etc. And see what is written in the discourse beginning "Return, O Israel," on the matter of what is written, "If Elokim will be with me," etc., "then Havayah will be Elokim to me."

ועמ"ש מענין סתים וגליא סד"ה להבין ענין לחם משנה. ועמ"ש מזה בביאור ע"פ לריח שמניך.

And see what is written on the matter of hidden and revealed at the end of the discourse beginning "To understand the matter of the double bread (lechem mishneh)"; and see what is written about this in the explanation on the verse "For the fragrance of your oils."

(ועי"ל [ועוד יש לומר] בענין מעלת העסק בפנימיות עפמ"ש [על פי מה שכתוב] באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] דלימוד פנימיות כוונת המצות לא גרע מלימוד הלכותיה ואדרבה כו' אף שאינו משיג המהות עכ"ל [עד כאן לשונו],

(One may further say, concerning the virtue of occupation with the inner dimension (pnimiyus), according to what is written in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning "To understand what is written in Pri Etz Chaim," that the study of the inner dimension, the intentions of the mitzvos, "is no less than the study of their laws, and on the contrary, etc., even though one does not grasp the essence." End of quote.

ור"ל [ורוצה לומר] מפני שהמצוה מושג מהותה לכן ידיעת סודות המצוה אף שאינו משיג המהות לא גרע כו'. ואף שכו' [שכתב] שם משא"כ בסדר ההשתלשלות אף אם השיג המציאות לא עדיף מצד עצמו כלימוד המצות שמשג ותופס המהות כו'.

That is to say: since the essence of the mitzvah is grasped, therefore the knowledge of the secrets of the mitzvah, even though one does not grasp the essence, is no less, etc. And although he wrote there that it is not so with the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus): even if one has grasped [its] existence, it is not in itself superior, like the study of the mitzvos, in which one grasps and takes hold of the essence, etc.,

הרי מסיק אח"כ אלא שידיעת המציאות מההשתלשלות היא ג"כ מצוה רמה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום. דע את אלקי אביך כו'. ומב יאה ללב שלם כו' שהוא העיקר.

he concludes afterwards: "but the knowledge of the existence of the chain of descent is also a lofty and exalted mitzvah; on the contrary, it surpasses them all, as it is written, 'And you shall know this day,' [and] 'Know the G-d of your father,' etc., and it brings to 'a whole heart,' etc., which is the main thing."

ור"ל [ורוצה לומר] כמ"ש ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלהינו. הרי תכלית התומ"צ [התורה ומצות] הוא לבא ללב שלם שהוא ליראה את ה',

That is to say, as it is written, "And Havayah commanded us to do all these statutes, to fear Havayah our G-d": thus the purpose of Torah and mitzvos is to come to a whole heart, which is "to fear Havayah."

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שהתורה נק' תרעא לדרתא לגבי יראה כו' והיינו לגבי יראה עילאה וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ כ"ג והשגת המציאות הוא להפשיט מגשמיות רק שזו היא מצוה א' מתרי"ג והאדם צריך לקיים כל התרי"ג כו'

Therefore our Sages, of blessed memory, said that the Torah is called "a gate to the courtyard" in relation to awe, etc., that is, in relation to the higher awe, as is written in Sefer shel Beinonim, at the end of chapter 23. And the grasp of [its] existence serves to strip away physicality; except that this is one mitzvah of the 613, and a person must fulfill all 613, etc.

לכך צריך להרבות בלימוד כל התרי"ג וקיומן בפ"מ [בפועל ממש] במודומ"ע [במחשבה דבור ומעשה] כו' א"כ הרי בידיעת ההשתלשלות אף שאינו משיג כלל המהות מקיים מצות וידעת כו' ולא גרע מלימוד ההלכות):

Therefore one must devote much study to all 613 and to fulfilling them in actual deed, in thought, speech and action, etc. If so, in knowing the chain of descent, even though one does not grasp the essence at all, one fulfills the mitzvah of "And you shall know," etc., and it is no less than the study of the laws.)

28 ה ועפ"ז [ועל פי זה] יתורץ מה שנדחקו גדולי המפרשים בפ"י מימרא זו דלעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד דהר"ן [דהרבינו נסים] ספ"ק [סוף פרק קמא] דע"ז [דעבודה זרה] כ' [כתב] ולא דוקא שישלש ימותיו בשוה כו'.

5. According to this, [the difficulty] will be resolved with which the great commentators struggled in explaining this saying: "A person should always divide his years into three: a third in Scripture, a third in Mishnah, a third in Talmud." For the Ran, at the end of the first chapter of Avodah Zarah, wrote: "And it does not mean precisely that he should divide his days equally," etc.

והרמב"ם [והרבי משה בן מימון] פ"א מהלי [מהלכות / מהלכה] ת"ת [תלמוד תורה] ס"ל [סבירא ליה / סבירא להו] דישלש היינו לשלישים שוים ממש אלא דנתכוין לתרץ קושיית הר"ן [הרבינו נסים] במ"ש שזהו בתחלת למודו של אדם אבל כשיגדיל בחכמה כו' ויקרא בעתים מזומנים תשב"כ [תורה שבכתב] כו'.

And the Rambam, in chapter 1 of the Laws of Torah Study, holds that "divide into three" means into actually equal thirds; but he intended to resolve the Ran's difficulty in what he wrote, that this is at the beginning of a person's learning, "but when he grows great in wisdom," etc., "he should read the Written Torah at set times," etc.

29 ולפי' [ולפי זה] דוחק קצת לשון לעולם ישלש כו' וגם מה שהקשו בגמ' [בגמרא] מי ידע כמה חי. דמזה משמע דכל שני חייו ישלש כו'.

According to this, the wording "always divide into three," etc., is somewhat strained, and so is what was asked in the Gemara, "Does one know how long he will live?", from which it is implied that all the years of his life he should divide into three, etc.

וריי' בשם הרמ"ה כתב דלא אמרו זה אלא לדורות ראשונים כו' כמ"ש בב"י [בבית יוסף]. אמנם לפמ"ש [לפי מה שכתוב] א"ש [אתי שפיר] דבתחלת למודו של אדם ישלש השליש במקרא ממש לבדו.

And Rabbeinu Yerucham wrote in the name of the Ramah that this was said only for the early generations, etc., as is written in the Beis Yosef. However, according to what has been written [here], it is well resolved: at the beginning of a person's learning he should devote the third to Scripture itself, alone;

דאע"ג [דאף על גב] שלתלמוד צריך זמן יותר מ"מ יש לו למהר ללמוד המקרא בתחלה ואחר שהגדיל בחכמה יש לו לקיים השליש במקרא בתשב"כ [בתורה שבכתב] עם מה שילמוד אח"כ מפנימיות התורה והאגדות שזה נכלל הכל בשליש במקרא כנ"ל,

for although Talmud requires more time, nevertheless he should hasten to learn Scripture first. And after he has grown in wisdom, he should fulfill the third in Scripture with the Written Torah together with what he will learn afterwards of the inner dimension of the Torah and the Aggados, for all of this is included in the third in Scripture, as mentioned above.

(ואפשר דגם לימוד מדרש רבה ושאר המדרשים הוא בכלל השליש במקרא שהרי בפ"ק [בפרק קמא] דברכות דף י"א ע"ב משמע בהדיא בגמ' [בגמרא] ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] דמדרש הוא קרוב למקרא כו' לפי שהם מדרשי מקראות.

(And it is possible that the study of Midrash Rabbah and the other Midrashim is also included in the third in Scripture; for in the first chapter of Berachos, folio 11b, it is explicitly implied in the Gemara and in Rashi's commentary that Midrash is close to Scripture, etc., since they are interpretations of verses.

וכ"מ [וכן משמע] בנדרים דל"ו סע"ב [סוף עמוד ב] ואף שבהלכות ת"ת [תלמוד תורה] מבואר דמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכה"ג [וכהאי גוונא] הן בכלל שליש במשנה היינו מפני שהן הלכות וגופי התורה כמו המשנה משא"כ לימוד הרבות שהן אגדות שעל המקרא ומוסר ה' אפשר שזה נכלל בשליש במקרא.

And so it is implied in Nedarim, folio 36, at the end of side b. And although in the Laws of Torah Study it is explained that Midrash of the Torah, which is the Sifra and the Sifrei and the like, is included in the third in Mishnah, that is because they are laws and fundamentals of the Torah, like the Mishnah; whereas the study of the Rabbos, which are Aggados on Scripture and moral instruction of G-d, it is possible that this is included in the third in Scripture.

ולכן אתי שפיר דלעולם ישלש אדם כו'. והנה ענין לעולם ישלש אדם מה שחלקו זה לשלישים י"ל [יש לומר] כדכתיב ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ואין כבוד אלא תורה.

Therefore "a person should always divide into three," etc., is well understood. Now, as for the matter of "a person should always divide into three," why they divided this into thirds, it may be explained according to what is written, "For My glory I created him, I formed him, also I made him," and "there is no glory but Torah."

והנה תלמוד בבריאה ומשנה ביצירה וכתוב יוצר אור ובורא חושך. ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי. ומקרא בעשיה.

Now, Talmud is in Beriah and Mishnah in Yetzirah; and it is written, "Who forms light and creates darkness." Therefore our Sages, of blessed memory, said, "'He has set me in dark places': this is the Babylonian Talmud." And Scripture is in Asiyah.

והנה אף עשיתיו אף הוא בחינ' [בחינת / בחינה] רבוי שמרבה בחינ' [בחינת / בחינה] רביעית כמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב כו' ע"ש, לכן בכלל שליש במקרא נכלל בחינה הרביעית שהוא לימוד פנימיות התורה.

Now, [in] "also I made him," [the word] "also" (af) is a term of inclusion, which includes a fourth level, as is written in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," etc.; see there. Therefore within the third in Scripture is included the fourth level, which is the study of the inner dimension (pnimiyus) of the Torah.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] והביאו הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] בפ"י המשניות ספ"ה דאבות ע"פ אף חכמתי עמדה לי חכמתי שלמדתי באף עמדה לי כו').

And this is what our Sages, of blessed memory, said, and the Rambam brought it in his Commentary on the Mishnah, at the end of chapter 5 of Avos, on the verse "Also (af) my wisdom stood by me": "The wisdom that I learned in af [anger] stood by me," etc.)

והנה מכ"ז [מכל זה] יובן בתוספת ביאור ענין ולא תשכית מלח כו' שלימוד הפנימית נק' בשם מלח שהמלח ממתקת הבשר. אף שאין בו טעם בעצמו כמו הבשר,

Now, from all this one will understand, with additional explanation, the matter of "And you shall not omit the salt," etc.: that the study of the inner dimension is called by the name "salt," for salt sweetens the meat, even though it has no taste in itself as the meat does.

וכך הנגלה שבתורה נמשל ללחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי.

And so the revealed [part] of the Torah is likened to bread, as it is written, "Come, eat of my bread,"

30 וגם לבשר כמ"ש במ"א ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי. דקאי על תשבע"פ [תורה שבעל פה]. וכן בגמ' [בגמרא] ב"ב [בבא בתרא] דכ"ב אמרו אכלו בישראל שמינא בי רבא.

and also to meat, as is written elsewhere on the verse "This time, bone of my bones and flesh of my flesh," which refers to the Oral Torah. And so too in the Gemara, Bava Basra, folio 22, they said, "Eat fat meat at Rava's house."

והיינו כמו הלחם והבשר יש בהן טעם וממש כך בלימוד הנגלה שבתורה יש בה השגת המהות ממש

That is: just as bread and meat have taste and substance, so in the study of the revealed [part] of the Torah there is an actual grasp of the essence;

משא"כ בלימוד הפנימי [הפנימיות / הפנימית] שאין בו רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות והמהות נסתר ונעלם ואינו מושג כלל להיות בבחי' טעם ממש כמו הנגלה עד לע"ל [לעתיד לבוא] שיתגלה פנימית התורה.

whereas in the study of the inner dimension (pnimiyus) there is in this only knowledge of the existence, and not a grasp of the essence. The essence is hidden and concealed and is not grasped at all, so as to be in the manner of actual taste like the revealed [part], until the Time to Come, when the inner dimension of the Torah will be revealed.

31 ולכן נמשל למלח לומר שעם היות שאין בו טעם עכ"ז [עם כל זה] הוא דייקא הנותן טעם בהבשר.

Therefore it is likened to salt, to say that although it has no taste, nevertheless it is precisely what gives taste to the meat.

וז"ש [וזהו שכתוב] רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] באדר"ן [באבות דרבי נתן] ס"פ כ"ט וכ"ה ג"כ ברבות כל מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות לא טעם טעם של חכמה כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא,

And this is what our Sages, of blessed memory, said in Avos deRabbi Nasan, at the end of chapter 29 (and so it is also in the Rabbos): "Whoever has Midrash in hand but does not have laws in hand has not tasted the taste of wisdom; whoever has laws in hand but does not have Midrash in hand has not tasted the taste of fear of sin."

פ"י שהלכות נק' טעם של חכמה לפי שבהן ועל ידן מושג המהות חכמתו ית' שנתלכשה בהלכה זו

The meaning is that the laws are called "the taste of wisdom" because in them and through them the essence of His wisdom, may He be blessed, that has been enclothed in this law is grasped;

משא"כ בלימוד הפנימיות הנק' מדרש אין מושג המהות ממש ולכן נק' שלא טעם טעם של חכמה פ"י המהות ממש.

whereas in the study of the inner dimension (pnimiyus), which is called Midrash, the actual essence is not grasped. Therefore [of such a one] it is said that he "has not tasted the taste of wisdom," meaning the actual essence.

32 ועכ"ז [ועם כל זה] מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא

And nevertheless, one who has laws but does not have Midrash "has not tasted the taste of fear of sin."

כי אף שבלמוד המדרש אין מושג רק הארה מ"מ זו ההארה מביאה לידי יראת חטא ועמ"ש מענין פ"י יראת חטא סד"ה וידבר משה אל ראשי המטות.

For although in the study of Midrash only a radiance is grasped, nevertheless this radiance brings one to fear of sin. And see what is written on the meaning of fear of sin at the end of the discourse beginning "And Moshe spoke to the heads of the tribes."

33 ועוד כי אף שזהו רק הארה הנה היא הארה מבחי' הפנימיות כי אורייתא סתים וגליא,

Moreover, although this is only a radiance, it is a radiance from the level of the inner dimension (pnimiyus), for the Torah is hidden and revealed.

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] חכם עדיף מנביא אף שהנביא משיג המהות ממש בבחי' ראייה משא"כ החכם אינו משיג המהות כ"א ידיעת המציאות.

Now our Sages, of blessed memory, said, "A sage is greater than a prophet," although the prophet grasps the actual essence, in the manner of sight, whereas the sage does not grasp the essence, but only knowledge of the existence,

34 וכמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] בד"ה עוטה אור כשלמה. אעפ"כ [אף על פי כן] חכם עדיף מנביא לפי שמשיג תעלומות חכמה מה שלא ניתנו להתגלות בנבואה.

as is written in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning "Wrapped in light as a garment." Nevertheless, a sage is greater than a prophet, because he grasps "the hidden things of wisdom," which were not given to be revealed in prophecy.

א"כ אף ההארה מבחי' עליונה יש בה מעלה יתירה מהמהות שבבחי' שלמטה, וכה"ג [וכהאי גוונא] נתבאר בענין מצות ל"ת [לא תעשה] ומ"ע [ומצות עשה] סד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא.

If so, even a radiance from a higher level has a greater virtue than the essence that is in a lower level. Something similar is explained concerning the prohibitions and the positive commandments, at the end of the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim":

35 וגדול כח גילוי כו' ע"ש

"And great is the power of revelation," etc.; see there.

וכענין ברכה והודאה שאף שההודאה אין בה השגת המהות אעפ"כ [אף על פי כן] היינו לפי שהיא בבחינה דלית מחשבה תפיסא ביה כמ"ש במ"א בביאור ע"פ אתה הצבת כל גבולות ארץ ובד"ה אלה פקודי המשכן,

And [it is] like the matter of blessing and acknowledgment (hoda'ah): although in acknowledgment there is no grasp of the essence, nevertheless [it is higher]; that is, because it is on the level of which [it is said], "no thought can grasp Him," as is written elsewhere, in the explanation on the verse "You have set all the borders of the earth," and in the discourse beginning "These are the accounts of the Mishkan."

גם ע"ד שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת אף שמהאב נמשך בו המהות ממש שהטפה היא מהמוח מהעצמיות ממש ומהרב אין נמשך בו מהות ועצמיות ממש רק הארת השכל המלוכש בהדבור כו',

Also along the lines of what our Sages, of blessed memory, said: "[If] his father's lost object and his teacher's lost object [are before him], his teacher's takes precedence"; although from the father the actual essence is drawn into him, since the drop is from the brain, from the actual very being, while from the teacher there is not drawn into him the actual essence and very being, but only a radiance of the intellect en clothed in speech, etc.

אעפ"כ [אף על פי כן] זו ההארה שהיא התורה גבוה מעצמיות החכמה שבנפש כמ"ש בתניא ח"א [חלק א'] פ"ה.

Nevertheless, this radiance, which is the Torah, is higher than the very being of the wisdom in the soul, as is written in Tanya, Part I, chapter 5.

36 ובמסכת סופרים פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] ה"ח [ה' חסדים] הובא בספר ערכי הכינויים מבואר דהמקרא נמשל למלח. וא"ש [ואתי שפיר] ג"כ ע"פ מה שנת' [שנתבאר] לעיל,

And in Tractate Soferim, chapter 15, halachah 8, cited in the book Erchei HaKinuyim, it is explained that Scripture is likened to salt. This too is well understood according to what was explained above.

ולכן נק' המלח ג"כ ברית אלקיך פי' ע"ד מ"ש לעברך בברית ה' אלקיך שהוא בחי' התקשרות ואהבה רבה ונפלאה למעלה מהשכל וכמו כריתת ברית,

Therefore the salt is also called "the covenant of your G-d." The meaning is along the lines of what is written, "that you may enter into the covenant of Havayah your G-d," which is the level of a bond and of a great and wondrous love above intellect, like the making of a covenant.

ועמ"ש מזה בד"ה אתם נצבים ובד"ה מקושש עצים, והמשכת אהבה רבה זו בנפש נמשך ע"י עסק התורה וכמ"ש [וכמה שכתוב לעיל] שע"י עסק התורה מתקשרת באור א"ס ב"ה הסוכ"ע.

And see what is written about this in the discourse beginning "You are standing" and in the discourse beginning "Gathering wood." And the drawing of this great love into the soul comes through occupation with Torah, as is written above, that through occupation with Torah [the soul] is bound with the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that encompasses all worlds (sovev kol almin).

ועפ"ז [ועל פי זה] יש לפרש מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ב [פרק ב'] דחגיגה דיי"ב ע"ב ע"פ הקוטפים מלוח עלי שיח (באיוב ס"י למ"ד) שפוסקים מד"ת [מדברי תורה] ועוסקים בדברי שיחה

According to this one may interpret the saying of our Sages, of blessed memory, in chapter 2 of Chagigah, folio 12b, on the verse "Who pluck saltwort (maluach) by the bushes (alei siach)" (in Job, chapter 30): "those who interrupt words of Torah and engage in words of idle talk (sichah)."

הרי שד"ת [שדברי תורה] נקי מלוח, ועמ"ש בזה רש"י [רבי שלמה יצחקי] פ"ק [פרק קמא] דע"ז [דעבודה זרה] ד"ג ע"ב, ולפי מש"כ [מה שכתוב] י"ל [יש לומר] כפשוטו.

Thus words of Torah are called "salty" (maluach). And see what Rashi wrote on this in the first chapter of Avodah Zarah, folio 3b; and according to what has been written [here], it can be explained according to its plain sense.

וזהו ג"כ ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ב [פרק ב'] דשבת דל"א סע"א [סוף עמוד א] קבעת עתים לתורה כו' פלפלת בחכמה כו' ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין אי לא לא.

And this is also the matter of the saying of our Sages, of blessed memory, in chapter 2 of Shabbos, folio 31, at the end of side a: "Did you set times for Torah?" etc. "Did you engage in the dialectics of wisdom?" etc. "And even so, if 'the fear of Havayah is his treasure,' yes; if not, no.

משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור חיטין לעלייה הלך והעלה לו אמר ליה עירבת לי בהן קב חומטין אמר ליה לא, א"ל [אמר ליה] מוטב שלא העלית.

It is like a man who said to his agent, 'Bring up for me a kor of wheat to the upper storey.' He went and brought it up for him. He said to him, 'Did you mix in for me a kav of chumtin?' He said to him, 'No.' He said to him, 'It would have been better had you not brought it up.'

37 והענין כי חטה הוא כ"ב אתוון דאורייתא. ולכן מ"ת [מתן תורה] בשבועות בכורי קציר חטים. וכמ"ש במ"א באריכות בד"ה וספרתם לכם כו' ע"ש.

The explanation is that "wheat" (chitah) is the twenty-two letters of the Torah. Therefore the Giving of the Torah was on Shavuot, "the first fruits of the wheat harvest," as is written elsewhere at length in the discourse beginning "And you shall count for yourselves," etc.; see there.

וקב חומטין פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] ארץ מלחה, והוא ענין ולא תשבית מלח כו' וזהו שנוכר עירבת לי בהן קב חומטין דתיבת לי מיותר.

And "a kav of chumtin" Rashi explains as salty earth; this is the matter of "And you shall not omit the salt," etc. And this is why it mentions "Did you mix in for me a kav of chumtin": for the word "for me" is superfluous.

אלא דר"ל [דרוצה לומר] שע"י שיראת ה' היא אוצרו אזי התורה והחטים הם לי ונקי תורת ה' וכמ"ש והייתם לי כו' כי לי בני"י [בני ישראל] כו' משא"כ תורה בלא יראה כו':

Rather, it means that through "the fear of Havayah [being] his treasure," the Torah and the wheat are then "for Me," and it is called "the Torah of Havayah," as it is written, "And you shall be Mine," etc., "For the children of Israel are Mine," etc.; whereas Torah without awe, etc.

38 ו והנה פ"י וכל קרבן מנחתך במלח תמלח קאי על המנחה ואח"כ על כל קרבנך תקריב מלח היינו בכל הקרבנות כולם.

6. Now, "And every offering of your meal-offering you shall season with salt" refers to the meal-offering; and afterwards, "On all your offerings you shall offer salt," that is, with all the offerings altogether.

כי הנה המנחה שהיא סולת ושמן זהו ענין עסק התורה חטה כ"ב אתון דאורייתא וצריכה מלח כנ"ל,

For the meal-offering, which is fine flour and oil, is the matter of occupation with Torah, "wheat," the twenty-two letters of the Torah, and it needs salt, as mentioned above.

וזהו פת במלח תאכל פת הוא לימוד הנגלות משנה ותלמוד במלח תאכל מקרא ואגדות כו' כנ"ל,

And this is "Bread with salt you shall eat": "bread" is the study of the revealed [parts], Mishnah and Talmud; "with salt you shall eat" is Scripture and Aggados, etc., as mentioned above.

ואמר אח"כ ומים במשורה תשתה כי המלח גורם הצמאון היינו להיות צמאה לך נפשי שהוא הפלגת האהבה בבחי' כלתה נפשי.

And afterwards it says, "and water by measure you shall drink"; for salt causes thirst, that is, to be [in the state of] "My soul thirsts for You," which is the intensity of love in the manner of "my soul pines."

39 והעצה לזה הוא בחי' מים שהם המרוים הצמאון והוא ענין אם רץ לכך שוב לאחור [לאחד בכי"ק] בכתב

[יד קדשו]

And the remedy for this is the level of water, which quenches the thirst; this is the matter of "If your heart runs, return backward" [in his holy handwriting: "to the One"].

והקרבנות שהם בשר העולה הוא ענין בירור והעלאת נפש הבהמית וכמ"ש בד"ה צו את בניי [בני ישראל] ואמרת אליהם את קרבני לחמי מענין עצמות גידין ובשר של קרבן העולה שהבשר שרשו מן הדם שבלב והוא ענין המדות שבנפש הבהמית

And the offerings, which are the meat of the burnt-offering, are the matter of the refinement and elevation of the animal soul, as is written in the discourse beginning "Command the children of Israel and say to them: My offering, My bread," on the matter of the bones, sinews and flesh of the burnt-offering: that the flesh has its root in the blood that is in the heart, and this is the matter of the emotive attributes (middos) of the animal soul,

וצריך להפכן מן הקצה אל הקצה כו', וע"כ צריך לזה מלח דוקא שהוא מגבורות דאבא ובחכמה אתברירו.

and one must transform them from one extreme to the other, etc. Therefore for this salt is needed specifically, for it is from the Gevuros (severities) of Abba, and "through Chochmah they are refined."

40 ולכן ע"ה [עם הארץ] אסור לאכול בשר וכמ"ש מזה בד"ה בהעלותך את הנרות ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש

רש"י] כשראה אהרן כו' יעו"ש [יעויין שם].

Therefore an unlearned person is forbidden to eat meat, as is written about this in the discourse beginning "When you raise up the lamps," and [on] Rashi's explanation, "When Aharon saw," etc.; see there.

ופי' גבורות דאבא הוא ע"ד לעולם ירגיז אדם יצ"ט [יצר טוב] על יצה"ר [יצר הרע] ועמ"ש ע"פ וגם אתה תדין את ביתי כו'

And the meaning of "the Gevuros of Abba" is along the lines of "A person should always incite his good inclination against his evil inclination." And see what is written on the verse "And you too shall judge My house," etc.

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] פ"ג [פרק ג'] דמנחות דכ"א ע"א ע"פ במלח תמלח יכול תבונהו ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] יכול יתן בו טעם כבינה המתקנת את האדם כו'.

And this is what our Sages, of blessed memory, said in chapter 3 of Menachos, folio 21a, on the verse "With salt you shall season [it]": "One might think, tevunehu," and Rashi explains, "One might think that he should give it taste like understanding (binah), which perfects a person," etc.

41 ולכאורה אינו מובן. אלא הענין כי בינה המתקנת את האדם קאי על נפש האלקית כי בינה היינו בן י"ה וכמ"ש ע"פ וכל בניך למודי הוי' וע"ז נאמר יסובבנהו יבוננהו.

Seemingly this is not understood. Rather, the point is that "understanding, which perfects a person," refers to the G-dly soul; for Binah is ben Yah (son of Yah), as is written on the verse "And all your children shall be taught of Havayah"; and of this it is said, "He encompassed him, He gave him understanding (yevonenehu)."

וע"ז אמרו יכול שאין קרבן נה"ב [נפש הבהמית] עולה לרצון אא"כ [אלא אם כן] תתהפך למעלת ומדרגת הביטול דנפש האלקית ממש,

And of this they said, "One might think": [one might think] that the offering of the animal soul does not rise with favor unless it is transformed into the actual virtue and rank of the nullification (bit-tul) of the G-dly soul.

ובאמת זהו דבר הקשה כי הנה"א [הנפש האלקית] היא חלק אלוה ממעל שנלקחה מפנימיות העולמות וע"כ יש בה בחי' הביטול האמיתי בטבעה להשתפך בחיק אביה אור א"ס ב"ה

And in truth this is a difficult thing, for the G-dly soul is "a part of G-d above," which was taken from the inner dimension (pnimiyus) of the worlds, and therefore it has the level of true nullification in its nature, to pour itself out into the bosom of its Father, the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He;

משא"כ בנה"ב [בנפש הבהמית] שלוקחה מק"נ [מקליפת נוגה] כו' וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בד"ה אדם כי יקריב מכם מן הבהמה כו'

which is not so with the animal soul, which was taken from kelipas nogah, etc., as was explained in the discourse beginning "A man, when he brings near of you [an offering] from the animals," etc.

וזהו ת"ל [תלמוד לומר] תמלח. שעכ"פ [שעל כל פנים] תוכל לבוא גם היא לבחינת ביטול היש כו'. וזהו ענין ההפרש בין למסור נפשו באחד ובין בחינת בכל נפשך כו' כמשי"ש [כמה שכתוב שם].

And this is [why] "the verse teaches: you shall season": that at any rate it too can come to the level of the nullification of the "something" (yesh), etc. And this is the matter of the difference between giving over one's soul in "One" and the level of "with all your soul," etc., as is written there.

42 והנה הרמב"ן [הרבי משה בן נחמן] בפ"י החומש כאן כתב שהמלח הוא מים ובכח השמש הבא בהם יעשה מלח כו' והמים והאש באים בה כו'

Now, the Ramban, in his commentary on the Chumash here, wrote that salt is water, and by the power of the sun that comes into it, it becomes salt, etc.; and the water and the fire come into it, etc.,

ולכן תקיים הדבר וגם תכרית כמ"ש גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח כו'.
and therefore it preserves a thing and also destroys [it], as it is written, "Sulfur and salt, a burning, all its land; it shall not be sown and shall not sprout," etc.

43 ועיין ברבינו בחיי שביאר דבריו דהיינו שכלול משני המדות חו"ג [חסד וגבורה] שבהם הנהגת העולם וקיומו כי מלך במשפט יעמיד ארץ.

And see Rabbeinu Bachya, who explained his words: that is, that [salt] is composed of the two attributes, Chesed and Gevurah, by which the world is conducted and sustained, for "a king, through justice, establishes the land."

והוא ע"ד הנזכר בזח"א [בזהר חלק א'] דנ"א ע"א בענין תכלת דאכיל ושצי ות"ח [ותא חזי] אע"ג [אף על גב] דאורחא דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כו' ואתם הדברים בה' אלקיכם חיים כו' ע"ש

This is along the lines of what is mentioned in the Zohar, Part I, folio 51a, concerning the blue (techeles) that consumes and destroys: "Come and see: although the way of this blue-black light is to destroy, etc., 'But you who cleave to Havayah your G-d are alive,'" etc.; see there.

כי המלי נקרא נהורא תכלא ארץ אוכלת יושביה והיינו שמכלה את הקוצים והרשעים שהם יש ודבר נפרד היא מכלה אותם

For Malchus is called "the blue light," "a land that consumes its inhabitants": that is, it consumes the thorns and the wicked; those who are a "something" and a separate entity, it consumes them.

אבל ואתם הדבקים ע"י שיש בכל אחד בחינת ביטול למס"נ [למסירות נפש] באחד ע"י אדרבה חיים כו' וכענין הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאים בה ורשעים נכוין בה.

But "you who cleave," since each one has the level of nullification, to give over his soul in "One," through this, on the contrary, [are] "alive," etc. And it is like the matter of "The Holy One, blessed be He, takes the sun out of its sheath: the righteous are healed by it, and the wicked are burned by it."

44 והנה נהורא תכלא תכלת שרשו מגבורות דאבא וכמ"כ [וכמו כן] המלח שרשו משם כנ"ל. לכן יש במלח ג"כ ב' הכחות

Now, "the blue light," techeles, has its root in the Gevuros of Abba, and likewise salt has its root there, as mentioned above. Therefore salt too has the two powers;

דהיינו כמ"ש במ"א שהתורה נקרא עוז ותושיה פי' שנותן עוז כח וגבורה בנפש האלקית ומתשת כח נפש הבהמית.

that is, as is written elsewhere, that the Torah is called "strength and tushiyah," meaning that it gives strength, power and might to the G-dly soul, and weakens (mateshes) the power of the animal soul.

והיינו על ידי כי בחכמה אתברירו הוא מברר נפש הבהמית ומפריד הרע ממנו כו' וז"ש [וזהו שכתוב] כי שמים כעשן נמלחו (בישעיה ס"י נ"א ו').

And this is because "through Chochmah they are refined": it refines the animal soul and separates the evil from it, etc. And this is what is written, "For the heavens shall dissolve (nimlachu) like smoke" (in Isaiah, chapter 51, [verse] 6).

והיינו כי שמים אש ומים והיינו המדות חו"ג [חסד וגבורה] ויש בהן זה לעומת זה שמים דקדושה כמ"ש השמים כסאי שהם המדות כשר פסול כו' ולעומת זה מדות הרעות נקרא שמים דקליפה.

That is: shamayim (heaven) is esh and mayim (fire and water), that is, the attributes of Chesed and Gevurah; and in them there is one opposite the other: the heavens of holiness, as it is written, "The heavens are My throne," which are the attributes: fit, unfit, etc.; and opposite them the evil attributes are called the heavens of kelipah.

45 וע"ז נאמר והיו שמיך אשר על ראשך נחושת. וכמ"ש בת"ז [בתיקוני זהר] תקון ח' ובשל"ה [ובשני לוחות

הברית] דפ"ח ע"ב בשער האותיות אות קו"ף בענין קונה שמים וארץ כו'

And of this it is said, "And your heavens that are over your head shall be copper," as is written in the Tikkunei Zohar, Tikkun 8, and in the Shelah, folio 88b, in the Gate of the Letters, the letter kuf, concerning "Possessor (koneh) of heaven and earth," etc.

ועל זה נאמר כי שמים כעשן נמלחו ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] לשון רקבון עיין בירמיה ל"ח י"ב
בפרש"י [בפירש רש"י / בפירוש רש"י],

And of this it is said, "For the heavens shall dissolve (nimlachu) like smoke," and Rashi explains [it as] a term of rotting; see Rashi on Jeremiah 38:12.

והיינו ע"י המלח דקדושה שמכלה ומכרית היש ודבר נפרד כו'. ועיין מ"ש בד"ה זאת חקת התורה
בענין להקריב אותיות להקריב כו' ע"ש.

And this is through the salt of holiness, which consumes and destroys the "something" (yesh) and separate entity, etc. And see what is written in the discourse beginning "This is the statute of the Torah," on the matter of lehakriv (to offer) [having the letters of] leharkiv (to rot), etc.; see there.

46 והנה כמו שהמלח יש בו כח להכרית את הרע להיות שמים כעשן נמלחו כו'. וע"ד שפ"י בש"ך [בשפתי כהן

(הש"ך)] ס"פ תצא בשם המדרש בענין תמחה את זכר עמלק מתחת השמים אתה מתחת השמים ואני מעל
לשמים כו'. כמ"כ [כמו כן] יש בו כח לקיים את הטוב

Now, just as salt has in it the power to destroy the evil, so that "the heavens shall dissolve like smoke," etc., and along the lines of what is explained in the Shach, at the end of [Parshas] Teitzei, in the name of the Midrash, on "You shall blot out the memory of Amalek from under the heavens": "You, from under the heavens, and I, from above the heavens," etc., so too it has in it the power to sustain the good,

וכמ"ש גבי אהרן ברית מלח עולם וכן גבי דוד (ד"ה [דברי הימים] ב' י"ג ה'), ועיין מזה ברבות ר"פ קדושים.

as it is written regarding Aharon, "an everlasting covenant of salt," and likewise regarding David (II Chronicles 13:5); and see about this in the Rabbos, at the beginning of [Parshas] Kedoshim.

והיינו שנותן טעם להיות טעמו וראו כי טוב ה' ונותן כח בנפש האלקית כנ"ל

That is, it gives taste, so that there be "Taste and see that Havayah is good," and it gives strength to the G-dly soul, as mentioned above;

וגם מהפך הטוב דנפש הבהמית להתעלות בקדושה שזהו ענין על כל קרבנך תקריב מלח כנ"ל. וכמ"ש לקמן שמלח לשון תערובות והפך והיינו שמהפך נה"ב [נפש הבהמית] ממרירו למיתקו:

and it also transforms the good of the animal soul, to be elevated in holiness, which is the matter of "On all your offerings you shall offer salt," as mentioned above. And as is written below, that melach (salt) is a term of mixing and reversal; that is, it transforms the animal soul from bitterness to sweetness.

47 ז' וז"ש [וזהו שכתוב] גבי אלישע שריפא את מי יריחו ע"י מלח (במ"ב ס"י ב' כ"א) וכמ"ש בזו"א [בזהר חלק א] דרמ"א ע"ב דאיהו ממרק ומבשם מרירו לאטעמא.

7. And this is what is written concerning Elisha, who healed the waters of Jericho by means of salt (in II Kings, chapter 2, [verse] 21), and as is written in the Zohar, Part I, folio 241b, that it "cleanses and sweetens the bitterness, to give taste."

ועו"ל [ועוד יש לומר] בזה כי מים הרעים שרשם נמשך ע"י ההבדלה שהבדיל בין מים עליונים ובין מים תחתונים.

One may further say about this that the bad waters have their root drawn from the separation by which He separated between the upper waters and the lower waters.

ומזה נמשך הפסולת דמים שהם מים הרעים ע"ד מים המאררים כו' ע"י זח"ב [זהר חלק ב'] שמות ד"ו ע"א ובפ' נשא דקכ"ה ע"א ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך מים בסופו ובמא"א [ובמאורי אור] אות מ' ססע"י [סוף סעיף] ט"ז,

From this is drawn the dross of the waters, which are the bad waters, along the lines of "the bitter waters that bring the curse," etc. (See the Zohar, Part II, Shemos, folio 6a, and in Parshas Naso, folio 125a; and in the Pardes, in Erchei HaKinuyim, the entry "water," at its end; and in Me'orei Or, the letter mem, at the end of section 16.)

והנה רש"י [רבי שלמה יצחקי] פ"י כאן ע"פ ולא תשבית מלח שהובטחו מים תחתונים ליקרב ע"ג [על גבי] המזבח במלח ובניסוך המים.

Now, Rashi explains here, on the verse "And you shall not omit the salt," that the lower waters were promised to be offered upon the altar, in the salt and in the water libation.

48 והיינו שע"י המלח של הקרבן מתעלים המים תחתונים עד שנעשו בבחי' מים חיים.

That is: through the salt of the offering the lower waters are elevated until they become living waters.

וז"ס [וזה סוד] רפואת מים הרעים דיריחו ע"י המלח שהוא שרש התיקון לבחי' מים תחתונים כו' עד שנעשו עי"ז בבחי' באר מים חיים כו'.

And this is the secret of the healing of the bad waters of Jericho through salt, which is the root of the rectification of the lower waters, etc., until through this they become "a well of living waters," etc.

49 וכמ"כ [וכמו כן] יובן ענין זה בנפש שבכדי לרפאות המים המרים דנה"ב [דנפש הבהמית] שנמשכת אחר

תענוגי עוה"ז הנקרא בשם מרירו. כמ"ש כי נופת תטופנה כו' ואחריתה מרה כלענה. וע' זח"ב [זהר חלק ב'] ויקהל דר"ג ע"ב

Likewise this matter will be understood in the soul: in order to heal the bitter waters of the animal soul, which is drawn after the pleasures of this world, which are called by the name "bitterness" (meriru), as it is written, "For [her lips] drip honey," etc., "but her end is bitter as wormwood" (and see the Zohar, Part II, Vayakhel, folio 203b),

הנה זהו ע"י התורה שנקרא בשם מלח וכמ"ש רפאות תהי לשרך

this is through the Torah, which is called by the name "salt," and as it is written, "It shall be healing to your navel,"

דהיינו אפילו מפלגך ולתתא שהוא למטה מרקיע המבדיל בין מים למים כו', ולכן נקרא המלח ברית אלקיך.

that is, even "from your middle downward," which is below the firmament that separates between water and water, etc. Therefore the salt is called "the covenant of your G-d."

כי שורש הדינים והמרירות נמשכים משם אלקים שיש בו ק"ך צירופים המשתלשלים למטה עד סוף העשיה ומהם יונקים ק"ך צירופים דנוגה שבין שניהם נעשים מ"ר ב"פ [ב' פעמים] ק"ך וכחשבון עמלק.

For the root of the judgments and the bitterness is drawn from the Name Elokim, which has 120 combinations that descend below to the end of Asiyah; and from them the 120 combinations of no-gah draw their nourishment, so that between the two of them they make 240 (mar, "bitter"), twice 120, which is the numerical value of Amalek.

50 והמלח ממתיק הדינים הנ"ל ע"י שממשיך משרש ועיקר הגבורות דקדושה כו' ומקיים ומכרית כו' כנ"ל.

And salt sweetens the judgments mentioned above, by drawing from the root and essence of the Gevuros of holiness, etc.; and it sustains and destroys, etc., as mentioned above.

ובכהאר"ז [ובכתבי האר"ז] אמר מלח כחשבון ג' שמות הוי' ולכן נאמר גבי אהרן ברית מלח עולם כי הכהנים מברכים את העם שלש ברכות שהן ג' שמות הוי' דיברך יאר וישא, ששרשן גבוה מאד נעלה למעלה מההשתלשלות

And in the writings of the Arizal, of blessed memory, he said that melach (salt) is the numerical value of three Names Havayah. Therefore it is said regarding Aharon, "an everlasting covenant of salt," for the kohanim bless the people with three blessings, which are the three Names Havayah of "May He bless you," "May He shine" and "May He lift up," whose root is very high, exalted above the chain of descending worlds (hishtalshelus),

ובזה הוא קיום העולם וזהו שנק' מלח שהוא קיום הדבר כו' ועם היות המלח הוא גבורה אך גם ברכת כהנים נקרא ששים גבורים ברבות נשא פי"א [פרק י"א].

and through this is the sustaining of the world. And this is why it is called salt, which is what sustains a thing, etc. And although salt is Gevurah, the Priestly Blessing too is called "sixty mighty men (gibborim)," in the Rabbos, Naso, chapter 11.

51 וזהו פי' ברית אלקיך שהוא ענין ההמשכה משם הוי' בשם אלקים כו' שיהי' [שיהיה] בבחי' אלקיך ממש בבחי' גילוי בפנימיות. וכמאר"ז [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מה ברית האמור במלח, מלח ממתקת. דהיינו המתקת הדינים של שם אלקים.

And this is the meaning of "the covenant of your G-d (Elokecha)": it is the matter of the drawing down from the Name Havayah into the Name Elokim, etc., so that it be in the state of "your G-d" in actuality, in a state of revelation in the inner dimension (pnimiyus). And as our Sages, of blessed memory, said: "Just as with the covenant mentioned regarding salt, salt sweetens"; that is, the sweetening of the judgments of the Name Elokim.

52 ובת"ז [ובתיקוני זהר] תקון כ"א דף נ"ד ע"א מלח אותיות חלם ואותיות מחל כי חולם הוא הנקודה שבראשי אתוין שמורה על עליות המלי להיות עטרת תפארת כמ"ש בתו"א [בתורה אור] פ' נח סד"ה להבין הענין שתפלת הבעל עסק כו' שנקודה א' העליונה כולל בחינה התחתונה כו' ע"ש,

And in the Tikkunei Zohar, Tikkun 21, folio 54a: melach (salt) has the letters of cholem and the letters of mochel (forgives). For the cholem is the point above the letters, which indicates the ascent of Malchus to be the crown of Tiferes, as is written in Torah Ohr, Parshas Noach, at the end of the discourse beginning "To understand the matter that the prayer of a man of business," etc.: that one upper point includes the lower level, etc.; see there.

ומשם נמשך המחילה ביוהכ"פ [ביום הכפורים] וכן הקרבנות באין לכפר ועלייה זו ע"י ברית מלח כו'.

And from there comes the forgiveness (mechilah) on Yom Kippur, and likewise the offerings come to atone; and this ascent is through the covenant of salt, etc.

גם פ"י חלם לשון חיזוק כמו יחלמו בניהם (איוב ס"י ל"ט ד') שפרש"י [שפירש רש"י / שפירוש רש"י] יחזקו. וכן ותחלימני והחייני (בישעיה ל"ח י"ו) פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] תבריאני ותחזקני.

Also, chalam means strengthening, as in "Their young grow strong (yachlemu)" (Job, chapter 39, [verse] 4), which Rashi explains as "grow strong"; and likewise "And You will make me healthy (vesachalimeni) and keep me alive" (in Isaiah 38:16), [which] Rashi explains, "You will heal me and strengthen me."

ועד"ז פ"י רבינו בחיי בפ' תצוה בענין אבן אחלמה וסגולת האבן הזאת שמחזקת את הלב כו'.

In the same way Rabbeinu Bachya explains, in Parshas Tetzaveh, concerning the achlamah stone, that the special property of this stone is that it strengthens the heart, etc.

וענין חיזוק זה זהו ע"ד מ"ש ויתן עוז למלכו. וכמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אדני כו'

And this strengthening is along the lines of what is written, "And He will give strength to His king," and as is written on the verse "And now, let the power of Ado-nai be great," etc.

וזהו נמשך ג"כ מבחי' מלח שהוא הכח המעמיד ומקיים הדבר שזהו פ"י ברית מלח עולם הנאמר גבי אהרן ס"פ קרח וגבי דוד (בדברי הימים ב' ס"י י"ג ה').

And this too is drawn from the level of salt, which is the power that maintains and sustains a thing. This is the meaning of "an everlasting covenant of salt," said regarding Aharon at the end of Parshas Korach, and regarding David (in II Chronicles, chapter 13, [verse] 5).

ועמ"ש סדי"ה שובה ישראל עד. להיות יחו"ת [יחודא תתאה] כמו יחו"ע [יחודא עילאה] בבחי' תרין, ריעין בחי' אהל כל יצען. וכמ"ש וארשתיך לי לעולם:

And see what is written at the end of the discourse beginning "Return, O Israel, unto": that the lower unity (yichuda tata'ah) be like the higher unity (yichuda ila'ah), in the manner of "two companions," the level of "a tent that shall not be moved"; and as it is written, "And I will betroth you to Me forever."

53 ח והנה לפ"ז [לפי זה] צ"ל דגבי מצה כ' [כתב] הפוסקים שלא ליתן מלח בפת בפסח כמ"ש בטוש"ע [בטור ושולחן ערוך] סי' תנ"ה.

8. Now, according to this we must understand [why], regarding matzah, the halachic authorities wrote not to put salt in the bread on Pesach, as is written in the Tur and Shulchan Aruch, section 455.

ולכאורה אינו מובן לפמשנ"ת [לפי מה שנתבאר] למעלה שורש ענין המלח מדוע יהיה שבמצה לא יהיה מלח וכמ"ש בגמרא פ"ח [פרק ח'] דשבת דע"ט ע"א מצה כמשמעו דלא מליח כו',

Seemingly this is not understood, according to what was explained above about the root of the matter of salt: why should there be no salt in matzah? And as is written in the Gemara, chapter 8 of Shabbos, folio 79a: "matzah, as its meaning implies: that is not salted," etc.

ובטו"ב סי' תנ"ה כתב לפי כי המלח הוא שורש הדין כו', ואין זה מספיק דאדרבה הוא מיתוק הדינים כנ"ל.

And in the טו"ב, section 455, he wrote [that it is] because salt is the root of judgment, etc. But this does not suffice, for on the contrary, it is the sweetening of the judgments, as mentioned above.

אך הענין מבואר בת"ז [בתיקוני זוהר] תקון ס"ט דק"ח ע"א לחם עני בלא מלחא כו' בגין דאיהו מצה פרוסה כו' עד דתהא שלימה לא צריך לקרבא עלה מלח דאיהו חלם ומאי ניהו חלם אמצעי דכולהו עכ"ל [עד כאן לשונו],

But the matter is explained in the Tikkunei Zohar, Tikkun 69, folio 108a: "The bread of poverty, without salt," etc., "because it is a broken matzah," etc., "until it is whole, one should not offer upon it salt, which is cholem; and what is cholem? The middle one of them all." End of quote.

ופי' בכס"מ שכשהיא פרוסה היא אות דל"ת לשון דלות היינו לחם עוני.

And the Kisei Melech explains that when it is broken it is the letter dalet, a term of poverty (dalus), that is, "bread of poverty."

54 וצריך להשלימה באות ו' בתוכה שתהיה ה"א כו' ואז דוקא תקריב עליה מלח שהם ג' שמות הוי' שבחג"ת [שבחסד גבורה תפארת] עכ"ד [עד כאן דבריו].

And it must be completed with the letter vav within it, so that it becomes a hei, etc., and only then shall you offer salt upon it, which is the three Names Havayah that are in Chesed, Gevurah and Tiferes. End of his words.

והענין כי פי' לחם עני זהו ע"ד סיהרא לית לה מגרמה כלום ואזי היא בחי' עניה.

The explanation is that "bread of poverty" is along the lines of "the moon has nothing of its own"; and then it is in the state of poverty.

55 וכמ"ש בזח"א [בוהר חלק א] בראשית דל"ג א'. ויחי דרמ"ט ע"ב. ואין עני אלא בדעת. וע"י קבלתה משמשא נפקא ממסכנותא היינו ע"י שנמשך בה הדעת מבחי' שמש הוי'.

(As is written in the Zohar, Part I, Bereishis, folio 33a, [and] Vayechi, folio 249b.) And "there is no poor person except in knowledge." And through its receiving from the sun, it goes out of its poverty: that is, through Daas being drawn into it from the level of "a sun, Havayah."

וכמ"ש ברע"מ [ברע"א מהימנא] ר"פ כי תשא העשיר דא עמודא דאמצעיתא. היינו קו האמצעי דעת תפארת ועמ"ש בד"ה וידעת היום והשבות כו'. ומתחלה כשהיא רק בבחי' אמונה לבד נק' לחם עני.

And as is written in the Raaya Mehemna, at the beginning of Parshas Ki Sisa: "The rich man": this is the middle pillar," that is, the middle line, Daas [and] Tiferes. And see what is written in the discourse beginning "And you shall know this day and take [it] to [your heart]," etc. And at first, when it is only in the state of faith alone, it is called "bread of poverty."

והנה תחלת העבודה צ"ל בבחי' אמונה לבד דווקא. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בא חבוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה.

Now, the beginning of divine service must be specifically in the manner of faith alone. And as our Sages, of blessed memory, said: "Chavakuk came and based them on one, as it is said, 'And the righteous man shall live by his faith.'"

וכתיב פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים (בישעיה סי' כ"ו ב'). וכדפירש"י [וכדפירש רש"י] שם.
וכתיב והיה אמונת עתיך חוסן ישועות (שם ל"ג ו').

And it is written, "Open the gates, that a righteous nation that keeps faith may enter" (in Isaiah, chapter 26, [verse] 2), as Rashi explained there. And it is written, "And the faith of your times shall be a strength of salvations" (there, 33:6).

וממנה יבוא אח"כ לבחי' הדעת שהוא השגת פנימית התורה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. בפ"ד דאבות.

And from it he will afterwards come to the level of Daas, which is the comprehension of the inner dimension of the Torah. And as our Sages, of blessed memory, said, "Whoever fulfills the Torah in poverty will in the end fulfill it in wealth" (in chapter 4 of Avos).

ופי' במדרי' [במדרש] שמואל. דר"ל [דרוצה לומר] מעוני הדעת. סופו לקיימה מעושר הדעת שהוא ישפיע עליו מחכמתו כו'

And it is explained in the Midrash Shmuel that it means "in poverty" of knowledge, [and] "will in the end fulfill it in wealth" of knowledge: that He will bestow upon him of His wisdom, etc.

וזהו אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה, וא"כ איך יתחיל. אלא כי יש ב' בחי' יראה הא' יראה תתאה והיא תרעא לאעלאה, ולכן אם אין יראה אין חכמה.

And this is "If there is no awe there is no wisdom; if there is no wisdom there is no awe." If so, how is one to begin? Rather, there are two levels of awe. The first is the lower awe, and it is "the gate for entering"; therefore, "if there is no awe there is no wisdom."

56 ואח"כ ע"י החכמה יזכה ליראה עילאה כו' ששם אין שייך חמוץ כו'. וזהו שאמרו יאה עניותא לישראל.

ור"ל [ורוצה לומר] שיהיה בעיניו נגד הקב"ה בבחי' עני מן הדעת ולהיות בבחי' אמונה.

And afterwards, through wisdom, he will merit the higher awe, etc., where leavening (chimutz) does not apply, etc. And this is what they said, "Poverty befits Israel": meaning that in his own eyes, before the Holy One, blessed be He, he should be in the state of one poor in knowledge, and be in the state of faith.

וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] פרק י"ח דכתיב פתי יאמין לכל דבר ואצל הקב"ה הכל כפתיים, וכמ"ש בהמות הייתי עמך וכתיב אדם ובהמה תושיע הוי' וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דחולין דף ה' ע"ב אלו בני אדם שהם ערומים בדעת כאדם הראשון ומשימים עצמם כבהמה דכאי רוח ע"ש בפרש"י [בפירש רש"י / בפירוש רש"י] כו'

As is written in Sefer shel Beinonim, Part I, chapter 18, that it is written, "The simple one believes every word," and before the Holy One, blessed be He, all are like simpletons; and as it is written, "I was [as] a beast with You"; and it is written, "Man and beast You save, Havayah," and our Sages, of blessed memory, said in the first chapter of Chullin, folio 5b: "These are people who are clever in knowledge like Adam, the first man, and make themselves like a beast": lowly of spirit; see there in Rashi's commentary, etc.

וכ"כ [וכן כתב] ברבות פ' בשלח פכ"א ע"פ יונתי אמר הקב"ה אצלי הם כיונה פותה כל מה שאני גזור עליהם עושים כו'.

And so it is written in the Rabbos, Parshas Beshalach, chapter 21, on the verse "My dove": "The Holy One, blessed be He, said: Before Me they are like a simple dove; whatever I decree upon them they do," etc.

57 וע"כ בענין חיוב אכילת מצה שהוא תחלת העבודה צ"ל לחם עוני דוקא שהוא בחי' אמונה ואתכפא בלי שום טעם ודעת.

Therefore, in the matter of the obligation to eat matzah, which is the beginning of divine service, it must be specifically "bread of poverty," which is the level of faith and subjugation (iskafya), without any reason or knowledge.

וע"כ אין ליתן בה מלח. שהמלח הוא נותן טעם להיות בחי' טעם ודעת שהוא גילוי פנימית התורה כו'. Therefore one should not put salt in it; for salt gives taste, so that there be the level of taste and knowledge, which is the revelation of the inner dimension (pnimiyus) of the Torah, etc.

וראשית העבודה צ"ל בבחי' לחם עוני דוקא. ולכן ישראל מונין ללכנה, אלא שאח"כ צריך להיות בה המשכת הדעת מבחינת שמשא

And the beginning of divine service must be specifically in the manner of "bread of poverty." Therefore Israel count by the moon. But afterwards there must be drawn into it Daas, from the level of the sun,

וזהו ענין מזה עשירה, ועמ"ש בפי רבת תעשרנה פלג אלקים בדי"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] כחול הים כו' ואזי מבחי' דל"ת נעשית ה' ועמ"ש בזה סדי"ה המגביהי לשבת כו':

and this is the matter of "rich matzah." And see what is written in the explanation of "You greatly enrich it; the stream of G-d" in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea," etc.; and then from the level of dalet it becomes a hei. And see what is written about this at the end of the discourse beginning "Who is raised up to sit," etc.

58 ט וביאור הענין יש להקדים מ"ש באו"ת [באור תורה] פ' קרח בשם הה"מ [הרב המגיד] נ"ע [נשמתו עדן] וז"ל [וזה לשוננו] והנה נאמר באהרן ברית מלח עולם הוא. הוא כתיב והקרי היא.

9. To explain the matter, we must first preface what is written in Or Torah, Parshas Korach, in the name of the Maggid, whose soul is in Eden; and these are his words: "Now, it is said of Aharon, 'It (hu) is an everlasting covenant of salt': it is written hu, and the reading is hi.

והנה ידוע שאהרן שושבינא דמטרוניתא והוא המקשר עולמות ע"י עבודת הקרבנות והקטורת שהוא לשון קשר. כי תרגום ותקשור על ידו בפי וישב וקטרת על ידיה.

Now it is known that Aharon is the groomsman of the Queen (Matronisa), and he is the one who binds the worlds through the service of the offerings and the incense (ketores), which is a term of binding; for the Targum of "and she tied on his hand," in Parshas Vayeshev, is "uketeras al yedeih."

59 וזהו פי ברית מלח לשון עירוב כמו המלחים. היינו כדפרש"י [כדפירש רש"י / כדפירוש רש"י] בחומש פ' כי תשא ע"פ ממולח טהור קדש מעורב שיערב יפה יפה ואומר אני שדומה לו וייראו המלחים כו' שמהפכין כו' ע"ש.

And this is the meaning of "covenant of salt (melach)": a term of mixing, as in hamalachim (the sailors). That is, as Rashi explained in the Chumash, Parshas Ki Sisa, on the verse "salted (memulach), pure, holy": 'mixed, that he should mix it very well; and I say that similar to it is "And the sailors (hamalachim) were afraid," etc., for they turn [the water], etc.; see there.

60 ופי' ברית מלח שכרת לו ברית שע"י עבודת הקרבנות יקשר ויערב העולם שהם כלל העולמות בא"ס שהוא יהיה הממוצע והמחבר והמקשר העולמות זה בזה כו'

And the meaning of "covenant of salt" is that He made a covenant with him that through the service of the offerings he would bind and mix the world, which is all the worlds as a whole (klalus), with the Infinite One (Ein Sof), so that he would be the intermediary that joins and binds the worlds to one another, etc.

וזהו עלה בכבש כו'. עד מערבית שהוא מדת אהרן ברית מלח שמערב העולמות כו',

And this is "He went up the ramp," etc., up to the western [corner] (ma'aravis), which is the attribute of Aharon, the covenant of salt, which mixes (me'arev) the worlds, etc.

והנה הכתיב ברית מלח עולם הוא והקרי היא כי למעלה הוא בהעלם גדול לכך כתיב הוא לשון נסתר אבל למטה כאשר בא תוך הקרי שהוא הדבור ושם הוא התגלות לכן נק' היא עכ"ל [עד כאן לשונו],

Now, the written form is "an everlasting covenant of salt, hu," and the reading is hi, for above it is in great concealment, therefore it is written hu, a term of the hidden (nistar); but below, when it comes into the reading, which is speech, there it is revelation; therefore it is called hi." End of quote.

וזהו שבקטורת נאמר ממולח כי הקטרת הוא ענין הקשר והעירוב כו'.

And this is why of the incense it is said "salted," for the incense is the matter of binding and mixing, etc.

61 וביאור ענין שמערב העולמות, כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ביום חתונתו זו מתן תורה, וצ"ל מהו פי' חתונתו, אך כי חיתון פירושו תערובות כמ"ש בת"י [בתרגום ירושלמי] פ' עקב ז' ג'.

The explanation of how he mixes the worlds: our Sages, of blessed memory, said, "On the day of his wedding": this is the Giving of the Torah." We must understand what "his wedding" means. But chitun (marriage) means mixing, as is written in the Targum Yerushalmi, Parshas Ekev, 7:3.

וא"כ פי' ביום חתונתו היינו ענין תערובות והתקשרות העולם בא"ס ב"ה ע"י התורה, והוא ע"פ מ"ש ברכות פ' וארא פי"ב ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה

If so, the meaning of "on the day of his wedding" is the matter of the mixing and binding of the world with the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, through the Torah. And this is according to what is written in the Rabbos, Parshas Va'era, chapter 12, on the verse "Whatever Havayah desired He did":

אמר דוד אע"פ [אף על פי] שגזר הקב"ה השמים שמים לה' כו' כשבקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני.

"David said: Although the Holy One, blessed be He, decreed, 'The heavens are heavens to Havayah,' etc., when He wished to give the Torah He annulled the first decree and said, 'The lower ones shall go up to the upper ones, and the upper ones shall go down to the lower ones, and I will be the one who begins,' as it is said, 'And Havayah descended upon Mount Sinai.'

62 וכתוב ואל משה אמר עלה אל ה' הוי כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ עכ"ל [עד כאן לשונו].

And it is written, 'And to Moshe He said: Go up to Havayah.' Thus, 'Whatever Havayah desired He did, in the heavens and on the earth.'" End of quote.

ופי' ענין ירידה ועלייה יובן ממ"ש במ"א בד"ה ושמתי כדכד שמשותף כדין וכדין כו' ועכ"פ [ועל כל פנים] הוא השתלשלות והמשכת האור מסוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] וזהו כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כו' וזהו ענין ברית מלח עולם.

And the meaning of the descent and ascent will be understood from what is written elsewhere, in the discourse beginning "And I will make your windows of kadkod," "kedein ukedein," etc. At any rate, it is the descent (hishtalshelus) and drawing down of the light from the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) into the light that fills all worlds (memalei kol almin). And this is "For all that is in the heavens and on the earth": "which holds fast to heaven and earth," etc. And this is the matter of "an everlasting covenant of salt."

63 והנה פי' ליל שמורים הוא ע"ד שמור לנוקבא היינו מה שהמקבל ממתין ומצפה ומייחל אל המשפיע כעני הצופה ומביט מתי יתן הבעה"ב [הבעל הבית] לידו מאומה כמ"ש סד"ה זכור את יום השבת כו' בענין פי' שמור כו' ע"ש

Now, the meaning of "a night of watching (leil shimurim)" is along the lines of "shamor (guard) is for Nukva (the feminine)": that is, the recipient waits, anticipates and hopes for the giver, like a poor person who watches and looks [to see] when the householder will put something into his hand, as is written at the end of the discourse beginning "Remember the Shabbos day," etc., on the meaning of shamor, etc.; see there.

וכך הוא ענין ליל שמורים. אשר בחי' ליל הוא מדת החשך וההעלם ונמשך מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

And so is the matter of "a night of watching": for the level of "night" is the attribute of darkness and concealment, and it is drawn from the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

64 ובחיי זו היא בחיי שמורים ומצפה להמשכת האור מבחי' סוכ"ע שהוא בלי גבול. ולכן נאמר שמורים לשון רבים ע"ש [על שם] התחברות משפיע ומקבל כמ"ש בזח"ב [בוהר חלק ב'] פ' בא דל"ח ע"ב

And this level is the level of "watching," and it anticipates the drawing down of the light from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is without limit. Therefore shimurim is said in the plural, on account of the joining of giver and recipient, as is written in the Zohar, Part II, Parshas Bo, folio 38b.

ולכן המצה היא דוקא לחם עני כעני הצופה ומביט כו' כנ"ל וכן פי' בפ' ויצא דקנ"ז ע"א בענין לחם עני מאן עני דא דוד מלכא דכתיב ביה כי עני ואביון אני.

Therefore the matzah is specifically "bread of poverty," like a poor person who watches and looks, etc., as mentioned above. And so it is explained in [the Zohar,] Parshas Vayetzei, folio 157a, concerning "bread of poverty": "Who is the poor one? This is King David, of whom it is written, 'For I am poor and needy.'

65 והאי לחם עני אקרי מצה נוקבא בלא דכורא מסכנותא הוי. אתקריבו לגבי מצה בקדמיתא כיון דקריבו לון יתיר עייל לון קב"ה [קודשא בריך הוא] בדרגין אחרנין ואתחבר דכורא בנוקבא וכדין מצה כד אתחברת בדכורא אקרי מצוה בתוספת וא"ו עכ"ל [עד כאן לשונו].

And this 'bread of poverty' is called matzah: the feminine without the masculine is poverty. They were brought near to matzah at first; once He brought them nearer, the Holy One, blessed be He, brought them into other levels, and the masculine was joined with the feminine; and then matzah, when it is joined with the masculine, is called mitzvah, with the addition of a vav." End of quote.

66 ועמ"ש מענין וא"ו בד"ה הקל קול יעקב ומ"ש לקמן בד"ה ששת ימים תאכל מצות,

(And see what is written on the matter of the vav in the discourse beginning "The voice is the voice of Yaakov," and what is written below in the discourse beginning "Six days you shall eat matzos.")

וכיון שכן שבח"י מצה הוא דוקא לחם עני, שמשמרת לקבל היחוד ואור העליון מבח"י סוכ"ע קודם שנמשך האור. רק הוא בבח"י שמור לנוק' [לנוקבא], ולכן נוהגין שלא ליתן מלח במצה, שבח"י ברית מלח עולם זהו כאשר כבר נמשך האור ונעשה בח"י תערובות וזהו ע"י אהרן שושבינא דמטרוניתא כו',

And since this is so, that the level of matzah is specifically "bread of poverty," which waits to receive the union and the supernal light from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), before the light has been drawn down, and it is only in the state of "shamor for Nukva," therefore the custom is not to put salt in matzah. For the level of "an everlasting covenant of salt" is when the light has already been drawn down and a state of mixing has come about, and this is through Aharon, the groomsman of the Queen, etc.

ומי"ש בדוד ברית מלח עולם זהו לאחר שרימם הקב"ה מלכותו ונמשך האור מבח"י סוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] וכמ"ש דוד ארוממך אלקי המלך כו', אבל בבח"י מצה לחם עני א"צ [אין צריך / אינו צריך] ליתן מלח כו'.

And what is said regarding David, "an everlasting covenant of salt," is after the Holy One, blessed be He, exalted his kingship and the light was drawn from the level of the light that encompasses all worlds into the light that fills all worlds (memalei kol almin), as David said, "I will exalt You, my G-d the King," etc. But at the level of matzah, "bread of poverty," there is no need to put salt, etc.

ומזה יובן איך מנהג ישראל תורה, ואח"כ בקרבנות שהוא ענין הקירוב והיחוד של המדרגות דממכ"ע [דממלא כל עלמין] וסוכ"ע בא המצוה ולא תשבית מלח כו' כדי להיות התקשרות והתחברות כו':

From this one will understand how "the custom of Israel is Torah." And afterwards, with the offerings, which are the matter of the drawing near and the union of the levels of the light that fills all worlds and the light that encompasses all worlds, comes the mitzvah "And you shall not omit the salt," etc., so that there be a binding and joining, etc.

67 י ועפ"ז [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] ג"כ מה שפרש"י [שפירש רש"י / שפירוש רש"י] שהספנים נקראו מלחים ע"ש [על

שם] שמהפכין את המים במשוטות כשמנהיגין את הספינה כו',

10. According to this, one may also explain what Rashi explained, that sailors are called malachim because they turn over the water with oars when they steer the ship, etc.

דהנה כתיב כה אמר ה' הנותן בים דרך (בישע"י [בישעיה] ס"י מ"ג י"ו) פ"י כי ים עלמא דאתכסיא והקב"ה נותן בו דרך שיוכלו הנשמות לעלות שם.

For it is written, "Thus says Havayah, who makes a way in the sea" (in Isaiah, chapter 43, [verse] 16). The meaning is that the sea is the hidden world (alma de'iskasya), and the Holy One, blessed be He, makes a way in it, so that the souls can ascend there.

והיינו ע"י הספינות שהם הלבושים של תומ"צ [תורה ומצות] שבהן ועל ידן מתעלים בים היינו העלייה מבי"ע לאצ"י כמ"ש בבה"ז [בביאורי הזהר] פ' בשלח דס"ז ע"א שיש נשמות הנק' נוני ימא וע"ד מן המים משיתיהו שהם בעצם מעלמא דאתכסיא נשמות דאצילות

That is, through the ships, which are the garments of Torah and mitzvos, in which and through which they ascend in the sea, that is, the ascent from Beriah, Yetzirah and Asiyah to Atzilus; as is written in Biurei HaZohar, Parshas Beshalach, folio 67a, that there are souls called "fish of the sea," along the lines of "for I drew him out of the water," which are in essence from the hidden world, souls of Atzilus.

אכן נשמות דבי"ע שהם מיבשה מעלמא דאתגליא לא יוכלו לעלות בים כ"א ע"י הלבושים שהם הנק' ארכין, שם אניות יהלכון כו'

But souls of Beriah, Yetzirah and Asiyah, which are from the dry land, from the revealed world (alma de'isgalya), cannot ascend in the sea except through the garments, which are called "boats" (arvin): "There ships go," etc.

וע"ש דס"ט ע"ג [עמוד ג'] שזהו ע"ד ויבא משה בתוך הענן כו' ועמ"ש מזה בתו"א [בתורה אור] פ' חיי שרה.

And see there, folio 69, column c, that this is along the lines of "And Moshe came into the midst of the cloud," etc. And see what is written about this in Torah Ohr, Parshas Chayei Sarah.

ועוד יש פ"י הנותן בים שהוא מלי דרך שממשיך בו ההמשכה מלמעלה היינו ע"י יסוד ז"א שממשיך בו מחב"ד [מחכמה בינה ודעת] שבחכמה מלובש אור א"ס ב"ה

There is another explanation of "who makes in the sea": [the sea] is Malchus, [and] "a way" is that He draws into it the flow from above, that is, through the Yesod of Z'eir Anpin, which draws into it from Chochmah, Binah and Daas; for in Chochmah the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is en clothed.

(וכמ"ש מזה בזח"א [בזהר חלק א] בראש"י [בראשית] כ"ט סע"ב [סוף עמוד ב] מקץ קצ"ז ע"ב תרומה קל"ז סע"א [סוף עמוד א] ובסה"מ [ובספר הדרת מלך] סי' קי"ד קט"ו).

(As is written about this in the Zohar, Part I, Bereishis, [folio] 29, end of side b; Miketz, 197b; Terumah, 137, end of side a; and in Sefer Hadrass Melech, sections 114 [and] 115.)

וזהו משרז"ל [משרבותינו זכרונם לברכה] ברבות קדושי [קדושים] פכ"ה ע"פ אחרי ה' אלהיכם תלכו וכי אפשר לב"ו [לבשר ודם] להלך אחר הקב"ה אותו שכתוב בו בים דרכך כו' אלא כו' ויטע ה' אלקים גן בעדן אף אתם כו' ע"ש,

And this is what our Sages, of blessed memory, said in the Rabbos, Kedoshim, chapter 25, on the verse "After Havayah your G-d you shall walk": "Is it then possible for flesh and blood to walk after the Holy One, blessed be He, of whom it is written, 'Your way is in the sea,' etc.? Rather," etc., "And Havayah G-d planted a garden in Eden': you too," etc.; see there.

והמכוון כי התו' [התורה] נק' עץ חיים ונק' גן היינו ג"ן סדרים דאורייתא וכן המצות הם עצי הגן והפרדס [ברבות פ' כי תצא].

The intent is that the Torah is called "a tree of life" and is called gan (garden), that is, the fifty-three (gan) portions of the Torah; and likewise the mitzvos are the trees of the garden and the orchard (in the Rabbos, Parshas Ki Seitzei).

וע"י קיום התומ"צ [התורה ומצות] יבואו לבח"י ומדרגת אחרי ה' אלקיכם תלכו מ"ש בו בים דרכך וכן הם יעלו ע"י להיות להם דרך בים הנ"ל ועז"נ [ועל זה נאמר] דרכיה דרכי נועם כו' (משלי ג' י"ז)

And through fulfilling Torah and mitzvos they will come to the level and rank of "After Havayah your G-d you shall walk," of whom it is written, "Your way is in the sea"; and likewise through this they will ascend, so that there be for them a way in the sea mentioned above. And of this it is said, "Its ways are ways of pleasantness," etc. (Proverbs 3:17).

וזהו ושמרו דרך הוי' עמ"ש ע"ז בת"א [בתורה אור] פ' בשלח בד"ה אשירה להוי' ובד"ה מהלכים בין העומדים בענין אם בדרכי תלך כו'.

And this is "And they shall keep the way of Havayah"; see what is written about this in Torah Ohr, Parshas Beshalach, in the discourse beginning "I will sing to Havayah," and in the discourse beginning "Walkers among those who stand," on the matter of "If you walk in My ways," etc.

אך הספינות והלבושים הנ"ל צריכים עוד לבח"י מלחים המנהיגים אותם בים וכמ"ש בזח"ב [בזהר חלק ב']
מ"ח ב' בענין דא"ת חד דברא בימא כו',

But the ships and garments mentioned above still need the level of sailors (malachim) who steer them in the sea, as is written in the Zohar, Part II, [folio] 48b, concerning "one comes who steers in the sea," etc.,

שהוא דוקא הנותן בים דרך ע"י שממשיך בו האור והשפע מאור א"ס ב"ה כנ"ל וממתיק גבורות הגלים של הים אזי דוקא יוכלו הספינות לילך בו.

which is specifically "who makes a way in the sea," through drawing into it the light and flow from the Infinite Light, blessed be He, as mentioned above, and sweetening the severities (Gevuros) of the waves of the sea; only then can the ships travel in it.

68 וע"ז רמזו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] בירושלמי פ"ב [פרק ב'] דשבת וברכות פ' בראשית פ"ו בחקתי פל"ה הנותן בים דרך מן העצרת ועד החג,

And to this our Sages, of blessed memory, alluded in the Jerusalem Talmud, chapter 2 of Shabbos, and in the Rabbos, Parshas Bereishis, chapter 6, [and] Bechukosai, chapter 35: "Who makes a way in the sea': from Atzeres until the Festival,"

והיינו ע"י שאזי נמשך דרך הוי', כי בעצרת הוא מתן תורה כו' וע"ז נעשה בים דרך כו'

that is, because then "the way of Havayah" is drawn down; for on Atzeres is the Giving of the Torah, etc., and through this a way is made in the sea, etc.

ובעבודה זהו ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] מצות צריכות כוונה, והיינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות.

And in divine service, this is along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, "Mitzvos require intention"; that is, as our Sages, of blessed memory, said, "that he should accept upon himself the yoke of the kingdom of heaven first, and afterwards accept upon himself the yoke of the mitzvos."

עול מלכות שמים ע"י ק"ש [קריאת שמע] למס"נ [למסירות נפש] באחד, ע"י ממשיך דרך הוי בבחי' ים מלמעלה למטה, כי ים דומה לרקיע כוי לכסה"כ [לכסא הכבוד] כוי שזמנה משיכיר בין תכלת ללבן.

The yoke of the kingdom of heaven [is accepted] through the Shema, to give over one's soul in "One"; through this one draws "the way of Havayah" into the level of "sea," from above to below. For "the sea resembles the sky," etc., "the Throne of Glory," etc.; and [the Shema's] time is "from when one can distinguish between blue (techeles) and white,"

69 ותכלת דומה לים כוי לכסה"כ [לכסא הכבוד] אשר ע"י ממשיך הנותן בים דרך מלמעלה למטה, וכמ"ש בים דרכך ושבילך כוי

and "techeles resembles the sea," etc., "the Throne of Glory," through which one draws down "who makes a way in the sea" from above to below; and as it is written, "Your way is in the sea, and Your path," etc.

ואח"כ יקבל עליו עומ"צ [עול מצוות] שאז ע"י המצות שהם הארבין דהיינו האניות יוכלו גם הנשמות להיות להם דרך בים כוי.

And afterwards he should accept upon himself the yoke of the mitzvos; for then, through the mitzvos, which are the "boats," that is, the ships, the souls too can have a way in the sea, etc.

70 וע"כ נק' הספנים מלחים ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] שהוא ג"כ לשון תערובות שמהפכין את המים כוי, ויש לפרש שהתערובות הוא שממשיכים דרך בים מלמעלה למטה להיות בים דרכך

Therefore sailors are called malachim, and Rashi explained that this too is a term of mixing, in that they turn over the water, etc. One may explain that the mixing is that they draw a way into the sea from above to below, so that there be "Your way is in the sea,"

וכן מלמטה למעלה שיוכלו אנשי היבשה שמעלמא דאתגליא להתעלות למעלה להיות להם השגה בעלמא דאתכסיא,

and likewise from below to above, so that the people of the dry land, who are from the revealed world, can ascend upward, to have comprehension of the hidden world.

אך ק"ס [קריעת ים סוף] הוא בחי' עליונה יותר שהים נעשה בו דרך יבשה ממש ואז א"צ [אין צריך / אינו צריך] לארבין,

But the Splitting of the Sea of Reeds is a higher level, in which a way of actual dry land was made in the sea, and then there is no need for boats;

ועי"ד מ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה כו' צאינה מן הלבושים והיינו ע"י גילוי. בעטרה שעטרה לו אמו היינו אור הכתר שע"י הפך ים שהוא עלמא דאתכסיא להיות עלמא דאתגליא ממש

along the lines of what is written elsewhere on the verse "Go out and see," etc.: "Go out" from the garments, and this is through revelation, "with the crown with which his mother crowned him": that is, the light of Keser, through which He turned the sea, which is the hidden world, into the actual revealed world;

ואזי א"צ [אין צריך / אינו צריך] ללבושין הנק' ארכין שמפסיקין בין האדם לים החכמה שלא ניתן ליהנות מים החכמה כ"א ע"י לבוש ומשל החוצץ בינו ובין ים החכמה ע"ד ויבא משה בתוך הענן כו',

and then there is no need for the garments called "boats," which interpose between a person and the sea of wisdom. For it is not given to benefit from the sea of wisdom except through a garment and parable that separates between him and the sea of wisdom, along the lines of "And Moshe came into the midst of the cloud," etc.

אבל כאשר הפך ים ליבשה ממש לא יצטרך כלל ללבוש ומשל כ"א יהיה בו דרך כמו ביבשה ועז"נ [ועל זה נאמר] ובנ"י [ובני ישראל] הלכו ביבשה בתוך הים כו'.

But once He has turned the sea into actual dry land, there will be no need at all for a garment and parable; rather, there will be a way in it as on dry land. And of this it is said, "And the children of Israel walked on dry land in the midst of the sea," etc.

71 וזהו ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך. פ"י מצות בוא"ו זהו כשנמשך בבחי' מצה דלא מליח כו' בחי' וא"ו ונעשית בחי' מצוה,

And this is [the meaning of] "Six days you shall eat matzos, and on the seventh day [shall be] an assembly (atzeres) to Havayah your G-d." The explanation: matzos [is written] with a vav; this is when there is drawn into the level of matzah, which is unsalted, etc., the level of the vav, and it becomes the level of mitzvah.

ועי"ז אח"כ וביום השביעי נמשך בחי' עליונה יותר להיות הפך ים ליבשה,

And through this, afterwards, "on the seventh day," a yet higher level is drawn down, to be "He turned the sea into dry land."

וזהו ענין עצרת להוי' אלקיך ע"ד אחרי הוי' אלקיכם ממש תלכו מ"ש בו בים דרךך וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] ללבושים כו'. והיינו כדפרש"י [כדפירש רש"י / כדפירוש רש"י] ע"פ הנותן בים דרך דקאי על קריעת ים סוף:

And this is the matter of “an assembly to Havayah your G-d,” along the lines of “After Havayah your G-d” Himself “you shall walk,” of whom it is written, “Your way is in the sea,” and there is no need for garments, etc. And this is as Rashi explained on the verse “who makes a way in the sea,” that it refers to the Splitting of the Sea of Reeds.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/vayikra/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok